

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

GODINA VI

Broj 73

TUZLA, STUDENI 1998.

Cijena 1 KM, 4 KN, 1 DM

OVDJE POČIVA U MIRU
BOŽIJE

PEJO. ČORIĆ

R. 1889 + 1964

HRVATI BISMO
HRVATI OSTADOSMO
SVJEROM U BOGA
SIN U OCU LJUBI
PROŠLOST OTAC
U SINU LJUBI
BUDUĆNOST

BOSNA JE OPET NA VELIKOJ KUŠNJI

Poslije Washingtonskog sporazuma vodila se velika diskusija o novonastaloj Federaciji Bosni i Hercegovini: Bošnjačko-muslimanski političari, na čelu sa istaknutim pravnikom Kasimom Trnkom, tvrdili su da je ta nova politička tvorevina-federacija kantona.

S druge strane, hrvatska strana je tumačila da se radi o federaciji dvaju naroda: Bošnjaka-muslimana i Hrvata. Ovo drugo je, u duhu sporazuma i ustavnih odredbi iz Washingtona, te kasnije prakse i organizacije vlasti u Federaciji, ipak bilo točnije.

Međutim, na razini kantona prihvaćena je bošnjačka opcija. To je u stvari potpuno loše rješenje, posebice ako se zna da su kantoni s velikim autonomnim pravima i da se u njima odvijaju temeljne životne potrebe i funkcioniranje države.

Tako su konstitutivni narodi na razini kantonalne organizacije vlasti uveliko izgubili svoju konstitutivnost i skoro svedeni na razinu nacionalne manjine. Postali su žrtve svojih "loših", ili "spretnih" političara. Sve se strogo vaga i gleda što se događa u onom drugom kantonu, gdje su oni drugi većina. Nema npr. ni teoretske šanse da bi član HDZ partije mogao postati guverner u tuzlansko-podrinjskom kantonu, i obratno da bi Bošnjak mogao imati značajniji utjecaj u vlasti posavskog kantona. Toliko se to zapanjujuće vaga, da međunarodni predstavnici moraju vrlo često reagirati i presuđivati, sad u korist jednih, sad u korist drugih. Uvijek neko zakida nekoga: od službenog znakovlja, himne, zastave i grba, pa do ustroja općinske ili kantonalne vlasti, policije i slično. Sve to opet dovodi do nezadovoljstva kod manjinskog naroda, stvara određenu atmosferu rezigniranosti i neizvjesnosti. Stoga se problemi gomilaju. Stoji se na mjestu u svakom pogledu: u prvom redu je ekonomska stagnacija prouzročena upravo neriješenim političkim problemima. Radi toga ljudi moraju poći u svijet "trbuhom za kruhom", što potpomaže tzv. "nenasilno etničko čišćenje". Konačnica svega bi, ipak, mogla biti disolucija Bosne i Hercegovine!

Nažalost, to veseli pokretače i čuvare ovoga kobnog procesa!

Slika s naslovne strane:
Nadgrobni spomenik
velikoga Radićevca na
Plehanskom groblju

Most Orašje - Županja.

**Nadamo se da će ponovo spojiti što je nesretni rat uništio:
zajedništvo BiH i Hrvatske**

Iz svega rečenog, vidljivo je da u biti, ni jedna strana ne želi onu Bosnu i Hercegovinu u kojoj bi sva tri naroda i svi njeni građani bili ravnopravni, s jednakim obvezama i šansama. Ovih se dana čuju glasovi nekih patriota iz Federacije predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća, Srpskog građanskog vijeća, Kongresa muslimanskih intelektualaca i nekih drugih, da nije u ustavima Entiteta provedena preambula Daytonskog sporazuma o konstitutivnosti naroda u oba entiteta.

Nažalost, nitko i ne primjećuje ovu činjenicu na kantonalnim i općinskim razinama u Federaciji, gdje tobože sve dobro funkcionira i samo još Srbi trebaju biti izjednačeni s druga dva tzv. "konstitutivna" naroda!

Osim gore spomenutih zamki za Bosnu i Hercegovinu i njeno preživljavanje, nameće se još problem predloženog i dogovorenog nacrtu Sporazuma o posebnim odnosima Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine. Po Daytonskom ustavu, barem onom koji je objavljen, entiteti ne bi imali nikakvu mogućnost potpisivanja međunarodnih sporazuma, posebice onih koji su sudbinski vezani uz opstojanje, države Bosne i Hercegovine.

Nacrt ovog sporazuma, koga su blagoslovlili i međunarodni predstavnici, uz formalne ograde o čuvanju suvereniteta države Bosne i Hercegovine, ipak implicira međudržavni sporazum i zaobilazno anulira državu Bosnu i Hercegovinu. Jer, usuglašavati zakone i druge odnose sa nekom drugom državom, ma kako

ona nama bila blizu, a to prvo ne postići na svom vlastitom teritoriju. U koliko, to nije nešto drugo, što stalno visi u zraku; da se na ovom prostoru, stvaraju tri konfederalne države ili neka balkanska konfederacija država i državica!?

Sve bi to i dalje ostalo pod strogom kontrolom Europske unije i Sjedinjenih američkih država, gdje će se, pod firmom supervizije, stalno održavati etničke tenzije i gospodarenje po mjeri i interesima bogatih zemalja, koje nas trebaju kao neokolonije. Po onoj poznatoj kolonističkoj devizi: Divide et impera!

Za vjerovati je da će se nekom učiniti čudnim ovo zaključivanje! A kako to drugačije razumjeti, kad dio jedne države sklapa sporazum sa potpuno suverenom susjednom državom o teritorijalnim ustupcima i slobodnim zonama? To pruža alibi srpskoj politici u Bosni i na Balkanu, za tzv. ujedinjenje srpskih država i vodi BiH konačnom slomu.

Dođuše, može to biti zamka i za Republiku Hrvatsku, da posredno ipak bude uvučena u balkansku uniju koju Amerikanci, zajedno sa Miloševićem, pripremaju. To se vidi i po situaciji na Kosovu. Nije slučajno došlo do rata na Kosovu, ali ni do skorog mira. Najvjerojatnije se ide za tim da se stabilizira europski jug.

Slični se procesi odvijaju na bliskom istoku, kako bi se konačno krenulo u rješavanje problema oko Ruske federacije i drugih zemalja bivšeg Sovjetskog saveza.

P. M.

Sporazum o posebnim odnosima između RH i Federacije BiH

Zagreb, 28. listopada - Uvjereni da dosljedna, cjelovita i ubrzana provedba Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i njegovih aneksa (u daljem tekstu: Mirovni sporazum) čini osnovu za stvaranje uvjeta za trajan suživot hrvatskog i bošnjačkog naroda, ostalih i svih građana u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija), a također za uspostavljanje suradnje između Republike Hrvatske i Federacije, inicirane Washingtonskim sporazumima, u interesu osiguranja trajnog mira i stabilnosti u ovom dijelu Europe.

Polazeci od suvereniteta, teritorijalnog integriteta i političke neovisnosti Bosne i Hercegovine i imajući u vidu Mirovni sporazum, osobito članak V i Aneks 4. tog sporazuma.

Potvrđujući spremnost da odnose Republike Hrvatske i Federacije urede putem posebnih institucionalnih i drugih oblika suradnje u skladu s dogovornostima potpisnica Mirovnog sporazuma.

Uvjereni da jačanje suradnje i povezanost Republike Hrvatske i Federacije doprinosi njihovom trajnom općem društvenom, demokratskom i gospodarskom razvitku kako je predviđeno Washingtonskim sporazumom.

Radi ostvarenja navedenih načela i ciljeva, slijedom Washingtonskih sporazuma od 18. ožujka 1994. godine Mirovnog sporazuma potpisanog u Parizu 14. prosinca 1995. godine, Republika Hrvatska i Federacija postigle su

SPORAZUM O USPOSTAVLJANJU POSEBNIH ODNOSA:

Članak 1.

Republika Hrvatska i Federacija uspostavljaju posebne odnose, cilj kojih je postupna izgradnja sve razvijenijih institucionalnih i drugih oblika međusobne suradnje u ovisnosti o općim političkim i gospodarskim uvjetima, te poštivanje posebnih interesa Republike Hrvatske i Federacije.

Članak 2.

Posebni odnosi iz članka 1. ovog Sporazuma odnose se na poticanje potpuno transparentne suradnje izvršnih, zakonodavnih i drugih institucija Republike Hrvatske i Federacije, sukladno Mirovnom sporazumu i ustavima Federacije i Bosne i Hercegovine u sljedećim područjima:

1. gospodarska suradnja i trgovina, poticanje zajedničkih ulaganja, osobito u područjima prometne infrastrukture, komunikacija i telekomunikacija, izgradnje i suradnje u korištenju industrijskih, energetskih, poljoprivrednih i drugih potencijala i kapaciteta;

2. poticanje i suradnja u području planiranja i gospodarske politike, te suradnja u razvitku i obnovi;

3. suradnja u području zakonodavstva;

4. suradnja u provedbi privatizacije i denacionalizacije;

5. suradnja u području znanosti i tehnologije, odgoja i obrazovanja, kulture i športa;

6. suradnja u području socijalne politike i zdravstva;

7. suradnja u području turizma, zaštite okoliša i korištenja prirodnih izvora;

8. suradnja u području informiranja;

9. suradnja na razvitku regionalne i lokalne uprave i samouprave;

10. suradnja u rješavanju imovinsko-pravnih pitanja;

11. suradnja u području unutarnjih poslova;

12. suradnja u području obrane (školovanje, opremanje, zajednička proizvodnja i dr.) u mjeri u kojoj je u skladu s teritorijalnim integritetom i suverenitetom Bosne i Hercegovine i Mirovnim sporazumom;

13. poticanje suradnje nevladinih organizacija;

14. sukladno odredbama sporazuma iz Washingtona i Mirovnog sporazuma, strane će se zauzimati, u granicama svojih ovlasti, za uspostavljanje europskog prometnog koridora od Luke Ploče do sjeverne granice Bosne i Hercegovine, te za potrebu izgradnje cestovne prometnice Dubrovnik - Ploče - Bihać - Zagreb (preko Neuma). Strane će osnovati zajednička društva za usklađivanje infrastrukture izgradnje i odvijanje kopnenog prometa za povezivanje Republike Hrvatske i Federacije.

Članak 3.

Radi provedbe posebnih odnosa Republike Hrvatske i Federacije, osniva se Zajedničko vijeće za suradnju Republike Hrvatske i Federacije (u daljem tekstu: "Vijeće").

Vijeće priprema i usvaja prijedloge i preporuke za nadležne izvršne i zakonodavne, te znanstvene, kulturne i druge institucije Republike Hrvatske i Federacije.

Članak 4.

Vijeće sačinjavaju predsjednik Republike Hrvatske, te predsjednik i potpredsjednik Federacije. Vijeće imenuje Stalni odbor sastavljen od šest (6) članova. Republiku Hrvatsku će u Stalnom odboru zastupati predsjednik Vlade, jedan potpredsjednik Vlade i odgovarajući resorni ministar, a Federaciju premijer i zamjenik premijera Federacije te odgovarajući resorni ministar.

Vijeće i Stalni odbor donose prijedloge i preporuke konsenzusom.

Vijeće usvaja Poslovnik o radu Vijeća.

Strane će imenovati članove Stalnog odbora u roku od petnaest (15) dana od dana potpisivanja ovog Sporazuma.

Članak 5.

Radi osiguranja usklađivanja i učinkovitosti u radu, Vijeće će imenovati dva tajnika Vijeća, jednog iz Republike Hrvatske i jednog iz Federacije.

Tajnici su odgovorni za svoj rad Vijeću. Oni usklađuju pripreme za sjednice Vijeća i osiguravaju učinkovitu provedbu njegovih prijedloga i preporuka, u suradnji s nadležnim tijelima Republike Hrvatske i Federacije.

Sukladno odluci Vijeća, tajnici će pripremiti prijedlog Poslovnika o radu Vijeća.

Članak 6.

Sjednice Vijeća održavaju se, u pravilu jednom u tri mjeseca, naizmjenice u Republici Hrvatskoj i u Federaciji.

Sjednice Stalnog odbora održavaju se po potrebi.

Članak 7.

Vijeće redovito putem priopćenja izvješćuje javnost o svojim prijedlozima i preporukama.

Članak 8.

Strane će se zauzimati da se suradnja predviđena ovim Sporazumom ostvaruje na razini regija,

županija odnosno kantona, gradova i općina, gospodarskih subjekata i različitih nevladinih organizacija.

Članak 9.

U svrhu proširenja suradnje u području zakonodavstva održavat će se redoviti kontakti nadležnih tijela Hrvatskog državnog sabora i Parlamenta Federacije.

Članak 10.

Strane će do 1. srpnja 1999. godine zaključiti anekse na ovaj sporazum u cilju detaljne razrade provedbe i poduzimanja potrebnih koraka za implementaciju suradnje u područjima iz članka 2. ovog sporazuma.

Strane pozdravljaju pomoć Ureda visokog predstavnika u olakšavanju zaključivanja aneksa iz stavka 1. ovog članka.

Aneksi iz stava 1. ovog članka stupit će na snagu danom potpisa, a ne kasnije od 1. srpnja 1999. godine.

Članak 11.

Strane su suglasne da pokrenu aktivnosti na usuglašavanju, odnosno zamjeni dosad potpisanih sporazuma, između Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine koji se primjenjuju na području Federacije, s Mirovnim sporazumom i ovim Sporazumom.

Za sve postojeće sporazume iz stavka 1. ovog članka, za koje bilo koja strana utvrdi da nisu u skladu s Mirovnim sporazumom, Ustavom Bosne i Hercegovine ili Ustavom Federacije, pokrenut će se postupak usuglašavanja, odnosno izrade novih aneksa, najdalje u roku od tri mjeseca od dana potpisa ovog Sporazuma.

Ako se postupak usuglašavanja, odnosno zamjene dosad potpisanih sporazuma ne okonča u tom roku, a razlog neusuglašenosti su razlike u stajalištima hrvatskih i bošnjačkih predstavnika iz Federacije, strane su suglasne da predstavnici Federacije prihvate pomoć i arbitražu Ureda visokog predstavnika u rješavanju tih razlika, kako bi se postupak usuglašavanja postojećih sporazuma, odnosno izrade aneksa, završio najkasnije do 1. srpnja 1999. godine.

Ako se postupak usuglašavanja, odnosno izrade aneksa ne okonča ni u tom roku, strane su suglasne da predmetni postojeći sporazumi mogu ostati na snazi najkasnije do 1. rujna 1999. godine.

Članak 12.

Strane potvrđuju svoju spremnost da pitanja od vitalnog interesa rješavaju konsenzusom hrvatskog i bošnjačkog naroda, kroz nadležne institucije u sukladnosti s odredbama Ustava Federacije, a u cilju osiguranja djelotvornog funkcioniranja Federacije i učinkovite provedbe Sporazuma o posebnim odnosima između Republike Hrvatske i Federacije Bosne i Hercegovine.

Članak 13.

Sporazum se primjenjuje od dana potpisivanja, a stupa na snagu nakon uzajamne obavijesti ugovornih strana da su ispunjeni svi uvjeti predviđeni unutarnjim pravnim poretom svake od ugovornih strana za stupanje Sporazuma na snagu.

Strane se obvezuju da će postupak potvrđivanja ovog Sporazuma obaviti u roku od tri (3) mjeseca od dana njegova potpisivanja.

ŽUPA ŽIVINICE

Okupljeni u svoje župne zajednice i okolna sela nalazila su za sebe onaj dio prihvatljivog i, zajedno sa došljacima i domaćim građanstvom, postupno se izgrađivala i usmjeravala prema jednom civilizacijskom središtu kojemu je pripadala svojim vjerozakonom i iskonom.

Sve do 1969. godine Živinice su pripadale Župi Morančani i tamo duhovno bile okrenute. Krajem listopada 1969. grad je dobio vlastitu župu. Ona okuplja: Lug, Karaulu, Grabik, Barice, Tadiće i Atlič-mahalu, zatim Donju Višću, Nevriječnu, Banoviće i Živinice - čaršiju.

Na ulazu, s lijeve strane od Tuzle, uočljiva je nova moderna crkva svetog Ivana Krstitelja. Grad Banovići koji se pribraja župi Živinice nema bogomolje, samo se u Atlič-mahali nalazi jedna grobljanska kapela.

Inače, na prostoru župe brojna su stara crkvišta iz daleke prošlosti koja svjedoče o bogatom vjerskom životu i naporu da se održi i do danas sačuva kršćanska pripadnost: župe Tuholj i Gostilja, Banovići, Balatin i Marinići te niz drugih crkvišta koja su nerijetko sačuvana samo u predanjima. Pišući o župi Balatin A. Benković u svojoj knjizi "Tuzlansko područje negda i sada", bilježi: "Držim da je mjesto bilo na jugu od Spreče, na prostoru gdje su u 15. stoljeću bile guste crkve, te da je žiteljstvo u 17. stoljeću nekamo odselilo, a novi stanovnici nisu imena obnovili, nego dali selu ime odakle su došli."

Toponim Živinice nije u Bosni jedinstven. Korijen mu je slavenski i upućuje na prostor gdje se živi, obitava. U župi Živinice danas živi 3.000 duša. Sve ove ratne i poratne godine za njih je radio sam prečasni g. Šimo Janjić, a ove godine došao mu je pomoći kapelan, vlč. g. Marijan Orkić. Vjeronauk se za sada predaje u školi samo u Višći, a ostala se vjeronaučna pouka drži u dvoranama.

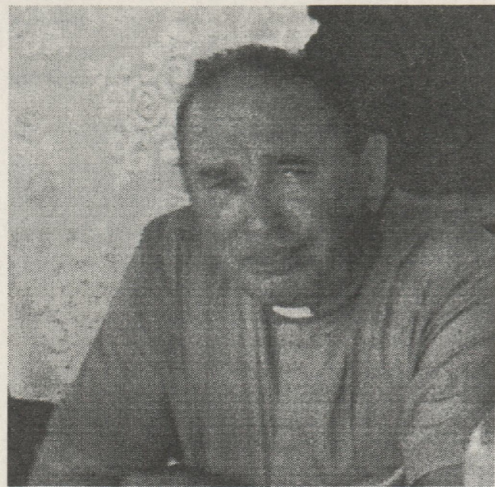
HG: Prečasni gospodine, predstavljamo vas našem čitateljstvu kao dekana tuzlanskog i župnika živiničkog. Termin dekan u kolokvijalnom jeziku razumijemo kao osobu koja stoji na čelu fakulteta, a Klaić u Rječniku objašnjava ga - zapovjednik šatora u kojem je bilo deset vojnika. Vi ste dekan?

PREČ. JANJIĆ: Dekanija je crkveni kotar od desetak župa čiji je predstojnik dekan. To je "produžena ruka" biskupa ili nadbiskupa. Dekan ima dužnosti koje mu povjerava pravo i one koje povjerava biskup.

- jedanput godišnje vizitira župe,
- svake godine, u proljeće i jesen saziva i nerijetko raspisuje korone (svećeničke sastanke),
- uvodi nove župnike što ih nadbiskup delegira, imenuje u upražnjene župe,
- sudjeluje u sklopu pastoralnog, karitativnog i drugih oblika djelovanja kojima su zaduženi svećenici.

HG: Ljudi vas u tuzlanskom kraju dugo poznaju. Odlazili ste i vraćali se. Neki vas se sjećaju još iz 1962. Koliko ste dugo svećenik?

PREČ. JANJIĆ: Ima već 36 godina od kako sam zaređen. Moja prva dužnost je bila u Morančanima. Od tada me se ljudi sjećaju. Poslije Morančana kratko sam bio u Komušini, kraće u Zenici, a 1966. imenovan sa župnikom u Ravnoj

Na putu Županja - Sarajevo, vrlo brzo, ako se polazi iz Tuzle put Sarajeva, nailazi se na gradić koji nikako ne može proći nezapažen. U novije vrijeme širi se i sa druge strane prometnice pa se učini većim nego što jest. Grad ima svoju povijest i nije "grad-skoroević" koji su na brzinu, za svoje potrebe preko noći stvarali ideolozi iz bliske prošlosti.

Stjecajem različitih okolnosti raseljene, po svijetu ćete susresti mnoge Živiničane na kojima ćete osjetiti onu finu crtu urbane ugladenosti koja nije napadna, ali koja odmah pada u oči. U malim bosanskim gradovima, pod utjecajem pridošlica iz raznih europskih krajeva, u vrijeme Austro-Ugarske vlasti, razvio se jedan građanski sloj koji je na zdrave domaće temelje nadgradio ono što se moglo odnjegovati i uobličiti kao prepoznatljivo, naše. Taj način ophođenja, društvenog i kućnog reda krije u sebi mnoge kulture i običaje svjetskih naroda koje na različite načine baštine bosanski Hrvati.

Posavini, župa Oštra Luka - Bok. Tu sam mnogo radio na uređenju crkve, a po želji pok. nadbiskupa dr. Čekade, sazidao sam novu kuću.

1974. kao župnik došao sam u Morančane. U toj velikoj župi ostao sam preko 9 godina. Radio sam na dovršenju crkve i kuće i sagrađio dvije nove grobljanske kapele.

1983. otišao sam u Maglaj u kojem sam bio župnikom prve crkve u BiH posvećene našem svecu o. Leopoldu Mandiću. Tu sam duhovno djelovao jer je Maglaj bio veliko hodočasničko mjesto. Bio sam četiri i pol godine, ali ja to brojim kao devet. Naime, čuvene Leopoldove srijede tražile su angažman kao i nedjelje. Nastojao sam da ljudi koji su tu dolazili u potrazi za duševnim mirom, odu ohrabreni i zadovoljni.

Potom sam bio u Jelahu. Obnavljao sam župnu kuću i crkvu, kao i crkvu u Tešnju. 1991. godine došao sam u Živinice. Rat u Hrvatskoj već je trajao. Svakoga dana sa zračne luke u Dubravama

uzlijetali su borbeni zrakoplovi za Vukovar. Bilo je teško.

HG: Kako ste preživjeli rat?

PREČ. JANJIĆ: Svi svećenici u tuzlanskoj dekaniji ostali su u svojim župama. Željeli smo ostati. Da smo morali otići, išli bismo zadnji, poput kapetana brodova. Naši brodovi nisu potonuli. Izveli smo ih iz ratnih oluja kao pobjednici! U ovom kraju djelovao je Caritas u dva prihvatna centra. U Tuzli je bio za šest župa, a u Živinicama za tri.

Svećenici su se sastajali i dogovarali, dobro surađivali. Uoči Božića smo se dogovorili osnovati glasilo pod imenom Hrvatski Glasnik. Već šest godina Glasnik traje i opravdava namjere osnivača, a najzaslužniji za njegovo trajanje je fra Petar Matanović, gvardijan franjevačkoga samostana u Tuzli, sa suradnicima.

HG: U ratu se, dakle, pokušavalo normalno živjeti. Započinjali su mnogi poslovi koji i danas traju.

PREČ. JANJIĆ: Znao sam da poslije rata dolazi teško, možda i teže vrijeme. Zato sam još u ratu pomalo, prema prioritetima radio i na crkvi i na kući. Radilo se s malim novcem, ljudi nisu imali. Poduzeće "Konjuh" doniralo nam je drveni oltar, jer smo i mi njima u ratu pomagali.

Dvadeset domaćina darovalo je drvo za 40 drvenih klupa koje je kvalitetno uradio domaći majstor Josip Marijanović sa svoja dva šogora, po pristupačnoj cijeni. Sada smo zauzeti oko prikupljanja novca za odljev kipa svetoga Ivana Krstitelja koji je djelo domaćega, već dobro dokazanog, umjetnika Vene Jerkovića, a želim ga odličiti u Zagrebu, kod, također, renomiranih umjetnika. Za to trebaju sredstva koja nećemo moći prikupiti još godinu dana, ako budemo prikupljali sadašnjim ritmom.

HG: Vi ste iz Vidovica, župe koja se u našim okvirima, po broju zvanja, može porediti sa Drinovcima u Hercegovini. Objasnite taj fenomen Vidovica za koje se zna da ima oko 40 svećenika i 51 časnu sestru.

PREČ. JANJIĆ: Rado govorim o tome.

U srpnju 1981. godine govorio sam za radio-Vatican. Taj interview prenošen je tri dana za redom, kako su mi neki rekli. Istaknuo sam jednu specifičnost Vidovica. Poznata dva pokojna dobra bratra, fra Stanko Bogeljić i fra Stanko Mijić govorili su, da je duša vidovačkoga čovjeka meka kao pamuk.

Imali smo sreću 1932. godine dobiti za župnika pokojnoga preč. g. Juraja Zirduma. Svojim svećeničkim životom oko 20 godina je služio kao uzor, u različitim vidovima djelovanja, župljanima Vidovica.

U prvom redu, odgojio je naše roditelje koji su shvatili da je kršćanstvo zbilja i da ga treba vlastitim primjerom izgrađivati u svojoj djeci. Vrlo sam svjestan naglašenog značaja odgoja roditelja. Danas ne radimo dovoljno na tome i to se jako osjeti. Kriza roditeljskog odgoja zrcali se i u crkvi i u školi i na ulici, kao i u svim društvenim odnosima.

Bog je blagoslovio cijelu Ravnu Posavinu, ne samo Vidovice. Sjećam se jednom davno na Veliku Gospu (patron župe Tolisa), hodočasnici iz Gundinaca u Slavoniji dolaze pjevajući:

"Svećenika, majko, crkvi svojoj daj

Koji će nas, majko odvesti u raj".

Takve molitve stizale su Gospodinu iz Posavine i On ih je uslišio. Kada je Kotorski biskup Ivan Gugić otišao u mirovinu, zamijenio ga je mons. Ilija Janjić vidovački sin.

HG: Kad smo već kod Janjića među svećenicima, jeste li ponosni na činjenicu da ih samo iz vaše kuće ima trojica? Ima sela i župa, čak i po Bosni, koje nemaju ni jednoga zvanja, a kod vas, ni manje, ni više, nego - tri.

PREČ. JANJIĆ: Moji roditelji imali su 14 djece. Jedanaestoro danas je živih. Nismo živjeli u izobilju. Roditelji su bili primjer u svemu. Otac, je bio vrlo darovit. "Što su oči gledale, to su ruke radile". Majka je bila vrijedna kućanica. Govorila je: "Lijenost je bolest". Oboje su molitvenim i sakramentalnim životom kao i čitanjem bili uzor svima nama.

Na mojoj mladoj misi preč. Zirdum, propovijedajući, zamolio je Boga da pošalje svoga Duha u srce moje mlade braće Milidraga i Mate kako bi bili moji nasljednici. Nisam nikada govorio svojoj braći o tome, ali sam svoje svećeništvo s radošću živio i oni su me slijedili. Milidrag je svećenik Kotorske biskupije, a Mato Vrhbosanske. Matu je rat zatekao u župi Močila - Sijekovac koja je sada okupirana. Trenutačno pomaže mons. Marku Majstoroviću u Brodskom Brdu. Sa svojom braćom povezan sam molitvenim životom i potpora smo jedan drugomu.

HG: Poznato je da u KŠC predajete latinski jezik. U nedostatku profesora rado se odazivate svake godine. Kako nalazite vrijeme za taj rad?

PREČ. JANJIĆ: Važan je činitelj biti otvoren za sve ljude, posebno mlade. Kada su se otvorile ove škole, shvatio sam da svećenici trebaju učiti u njih i svoje veliko znanje klasičnih jezika prenositi na učenike.

Taj jezik ušao je u svaku poru moga bića. Kada sam postao svećenik, bio je to crkveni jezik pa sam molio misle na latinskom. Želim tu ljubav prenijeti mladima, jer latinski je jezik mnogih znanosti i ima svoj ugled i značaj.

HG: Jedna latinska misao veli: Dixit Laicus, clero amicus numquam tibi ero! Otprilike ona govori: Reče laik kleriku - nikad ti neću biti prijatelj. Ili, još jednostavnije, teško se razumiju svjetovni ljudi i svećenici. Vi ste u situaciji surađivati s profesorima. Neki dan posjetili su vas i slavili u Živinicama vaš imendan. Kako surađujete?

PREČ. JANJIĆ: U svakom čovjeku gledam Isusa Krista. Vidim da su profesori vrlo zauzeti u svom pozivu kvalitetno doprinose odgoju mladeži. Naprosto, ljudski shvaćamo jedni druge. Doživljavamo se prijateljski.

HG: Osim što ste dekan, župnik i predavač imate li vremena za vaš zanimljivi hobi - izvornu glazbu?

PREČ. JANJIĆ: Kada sam 1946. završio osnovnu školu nisam odmah mogao otići u gimnaziju. Moj pokojni stariji brat napravio je vlastoručno šargijicu i pokušavao svirati. Ja nisam

znao napraviti, ali sam svirao i pjevao. To je naš bosanski, posavski instrument, na kojem rado izvodim pučke napjeve. Nažalost, pomalo odumiru pravi izvorni tekstovi i kajde, a zamjenjuju ih novokomponirani. Još se samo etnomuzikolozi zanimaju za te tradicionalne vrijednosti i one će završiti u muzejima. Ali, takvo je vrijeme. Novo vrijeme donosi nove ukuse, kao što je uvijek bilo.

HG: Možete li u vašem bogatom i sadržajnom životu izdvojiti najljepši i najplodniji period i župu koja vam je bila najdraža?

PREČ. JANJIĆ: Bio sam dobre sreće. Svi su se uvijek trudili da kažem kako mi je kod njih najljepše. Neću reći ništa novo ako izdvojim period mladosti. Volio sam raditi s mladima. Na pet filijalnih mjesta znao sam držati vjeronauk. Mislim da svaki mladi svećenik primarno treba raditi s mladima. Oni su, naprosto, bliski jedni drugima, dobro se razumiju, bolje se nalaze.

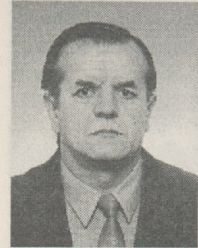
HG: Koji su plodovi vašega rada najdragocjeniji?

PREČ. JANJIĆ: Kao što roditelji široka srca imaju više djece i što je srce šire imaju ih više, tako se i ja ponosim duhovnim zvanjima kojima sam doprinio. Iz Oštre Luke trojica su ustrajala i postala svećenici, a iz Morančana jedan. Četiri časne sestre iz Luke i jedna iz ovoga kraja. Bilo je mnogo interesanata, ali nisu svi ustrajali. Svi su, međutim, časni ljudi i ja sam zadovoljan što mogu reći da sam sudionikom njihove duhovne izgradnje.

HG: Kako prolaze u životu ljudi čija je duša "kao pamuk"?

PREČ. JANJIĆ: Život je borba i nije lako izaći iz njega kao pobjednik. Ima puno duša za koje se isplati trpjeti.

Marica Petrović

Piše:
Nikola J. IVANOVIĆ

NESHVATLJIVI HAZARDI I RASPUSNOST PROVINCIJALNOG DUHA

Razmeće li se Bosna svojim duhovnim apatridima. Sapliće li se o kućine provincijalno-čaršijskog mentaliteta, a u manjku odvažnosti, civilizacijske širokogrudnosti i vizionarstva

Prethodni podnaslov prepisan je i parafraziran, kao i većina priče koja slijedi, iz sarajevskog tjednika "SVIJET", od 21. lipnja 1998. godine, a izašla je iz pera dr. Aziza Hadžihanovića. Za manje upućene, treba reći da je gospodin Hadžihanović, svojevremeno bio na kormilu sarajevskog "Oslobođenja", pa be-ha predstavnik u diplomaciji Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. U "Svijetu", Hadžihanović iz broja u broj ispisuje jednu od najčitanijih rubrika "VRIJEME PROŠLO - VRIJEME SADAŠNJE", u kojoj žigoše aktualna političko-životna lutanja.

U citiranom tekstu skreće pozornost na tragičnu sudbinu razasutog, bistrog i originalnog bosanskog duha po svim svjetskim meridijanima. U istom tekstu UPOZORAVA na neshvatljive hazarde i povijesnu odgovornost onih koji danas kroje naše sudbine prema rasipnosti i raspusnosti običnog provincijalnog duha i naglašava:

"Očito sve se čini i nastoji da osrednjost u stvaralaštvu ove zemlje ostane, poslije kataklizme koja nas je zadesila, velikosrpskom agresijom, životnom mjerom našeg ukupnog duha; naših mogućnosti, dosjega, tradicija i baština. Svijet mediokriteta - to nije teško zaključiti, čini sve, od političko-patriotskog do estetsko-moralnog diskvalificiranja, da se imena mnogih značajnih, istaknutih i u svijetu priznatih učinaka, umova, talenata i dostignuća potisne u stranu; da se bace u zaborav; da se osude na vječna progona i ekskomuniciraju."

Ovu tešku, oporu, gorku, ali realnu i objektivnu osudu, koja će kao i mnogo šta drugo napisano ostati bez adekvatnog odjeka, gospodin Hadžihanović, ilustrira i konkretnim imenima.

"Imam osjećaj da ovašnja duhovna osrednjost produžava moralnu i psihološku agoniju tamošnjih naših apatrida. Ali i bosanskohercegovačke kulture i duha u cjelini. Zemlji se na ovaj ili onaj način, grub ili manje grub, podastire priča da će biti srećnija, uvažena i moralno-patriotski opstojnija, ukoliko se u njenom okrilju ne njedre raskošna djela jednog Mersada BERBERA; ukoliko se i dalje ne odlikavaju velika platna jednog Safet ZEČA ili Emira DRAGULJA, ukoliko se što manje čuje razložna književno-kritička riječ jednog Zdenka LEŠIĆA, ukoliko upravo na bosanskim motivima bude što manje, zarazna muzika jednog Gorana BREGOVIĆA, ukoliko bosanskog deta ne bude u poznatom glasu jednog Zdravka ČOLIĆA, ukoliko ne bude bosanskih, maestralno filmovanih motiva u djelima jednog kontroverznog Emira KUSTURICE, ukoliko u njoj ne bude europski produhovljenih teatarskih kreacija jednog Harisa PAŠOVIĆA; ukoliko u njoj samoj ne bude mudrih filozofskih opservacija jednog Abdulaha ŠARČEVIĆA ili autentičnih literarnih mudrosti jednog Dževada KARAH-SANA; ukoliko u njoj samoj ne budu pjevane rime jednog Stevana TONTIĆA; ukoliko na njenim scenama ne ožive čuveni monolozi jednog Zijaha SOKOLOVIĆA; ukoliko njene povijesne korijene ne ožive i izmaštaju divne baletske koreografije

jednog Slavka PERVANA; ukoliko njena orijentalna vremena ne obrađuje sorbonska metodologija jedna Jasne ŠAMIC... itd."

Gospodin Hadžihanović je s pravom i s razlogom pobrojao sarajevska imena. Čitajući i prepisujući njegov tekst na pamet mi pada pitanje. "Što je Mostar bez Miše MARIĆA i "Mostarskih kiša." Upitajmo se i priznajmo koliko mnogo je Tuzla dobila povratkom likovnog maestra Nesima TAHIROVIĆA, a koliko gubi što među nama nema slikara Nezira ČORBIĆA, pjesnika Šime EŠIĆA, glumca Vlade KEROŠEVIĆA, liječnika Božine RADEVIĆA, doktora hidrogeologije Nede ĐURIĆA, violinista Romea RUGE, što se pisanjem ne oglašava umirovljeni novinar Vitomir PAVLOVIĆ, što, što, što...! Koliko generacije koje

rastu gube što se u materinskom jeziku, zvali ga mi hrvatskim, srpskim ili bosanskim, ne izučavaju dovoljno Ivo ANDRIĆ, Nikola ŠOP, Meša SELIMOVIC, Branko ĆOPIĆ, Isak SAMOKOVLJA...!

Na ova pitanja gospodin Hadžihanović odgovara: "Od toga bosanski centri moći bježe. Apatridi o kojima je riječ sramotne su i ružne strane današnjeg bosanskog duhovnog lica. Ruzne povremene šminke malo tu pomažu - ružno ostaje ružno, tužno ostaje tužno."

Tuga je još veća što pisanje dr. Aziza Hadžihanovića, a i ovo kratko podsjećanje na njegovo pisanje neće ama baš ništa promijeniti. To smo mi! To je naša današnja Bosna, njena politika i njena skorojevička vlast. Izgleda, da bolju zasluzili nismo, jer mi smo je izabrali.

Imamo li profilirano javno mnijenje u BiH?

NEMAMO I NEĆEMO DUGO IMATI!

Jer su medijske prozivke, kritike i osude samo dobro-došla reklama lošim pojedincima ili lopovima svake vrste. Da bi to i takvo stanje bar djelomično bilo nadideno moramo biti glasniji i jedinstveniji u kritici vlasti, jer dobra vlast ne postoji

Odavno je poznata narodna poslovice "Psi laju - karavana prolazi!"

Ona je do te mjere ukorijenjena u biće našeg čovjeka, BOSANCA I HERCEGOVCA, bio on Bošnjak, Hrvat, Srbin, Židov, Rom ili netko šesti, da rijetki vjeruju u moć javne riječi, politički pluralizam i snagu oporbno-alternativnih partija i udruga. Nerijetko političari i novinari ni sami ne vjeruju u ono što govore ili pišu, jer su svjesni da meka, lijepa i pitka riječ teško ulazi u tvrdo bosansko uho. Uz to, više je nego jasno da je narod na ovim prostorima doživio i strašan moralni pad. Uz niz dokaza za to - koje susrećemo, gledamo i slušamo na svakom koraku nije na odmet pozvati se i na tvrdnje poznatih, priznatih i autoritativnih osoba. Tvrdnje, zaključci i poruke tada imaju veću specifičnu težinu, jer se često više vjeruje veličinama, nego samom sebi. Teškoća je i u tome što mali broj punoljetnih, čak i pismenih ljudi, o mnogo čemu nemaju svoje mišljenje.

U odgovoru na postavljeno pitanje i moja malenkost će se pozvati na izjavu autoritativnog gospodina Adila ZULFIKARPAŠIĆA, objavljenu u sarajevskom magazinu "Dani". Govoreći o stanju duha, politike, države, prava i morala u Bosni i Hercegovini, a kroz prizmu bošnjačkog populusa, gospodin ZULFIKARPAŠIĆ je, između ostalog, rekao: "Najgora stvar je jedan strašni moralni pad kod našeg naroda. U ovome gradu (mislil se na Sarajevo) zna se ko je Al Capone, zna se ko je mafija, zna se ko vedri i oblači, i ništa. Vi ga možete prozvati u novinama sto puta, sa slikama, sa dokazima, a da se ništa nikome ne dogodi. Evo, uzmite, naprimjer, jednog političara koji sada caruje u Sarajevu. Da ja u ovom intervjuu kažem kako je on juče ukrao 200 miliona maraka, mi ćemo mu samo učiniti veliku uslugu, jer će on dobiti dvije tisuće novih prijatelja, koji sebe vide kako nešto šćicare od te love, koji će mu otići i reći bravo, ti si lafčina - s ciljem da dobiju po tisuću maraka. Mi smo, dakle vrlo nisko moralno

pali, mi nemamo javnog mnijenja uopće, a ako nema javnog mnijenja ne može biti ni demokracije; a gdje nema demokracije ne može biti pravde. Gdje nema pravde ne može biti ni slobode. Mi se nalazimo u jednom vrzinom kolu, u stvarnoj opasnosti da spadnemo na jedan vrlo jeftini i potcijenjeni dio modernog svijeta."

Sve ovo odnosi se, ne samo na Bošnjake i ne samo na Sarajevo. Bez obzira na objektivno, a crno viđeno i opisano stanje kod nas, ne treba gubiti nadu. Istina je da nemamo profilirano javno mnijenje, nemamo ni pravnu državu i nemamo mnogo što-šta, ali imamo kakve-takve pomake na bolje. Uostalom, u sredinama u kojima nema slobodnijih i profesionalnijih medija i u kojima je politička oporba nepoznanica, stanje je mnogo gore nego u onima u kojima djeluju alternativne politike, alternativni i profesionalni mediji i novinari.

Znači budućnost je, najprije u glavama, a zatim u rukama svih nas. Ako i dalje budemo slijepo, gluho i nijemo slušali vlastodršce onda se ne smijemo žaliti. DO NAS JE! Neću tvrditi da će nam oporba, ako dođe na vlast, donijeti procvat. Međutim, može im se vjerovati da će stvarati državno-pravni i politički okvir za demokratskiji i prosperitetniji život.

Uostalom, to vide, tako misle i tako se ponašaju i međunarodni mentori Bosne i Hercegovine. Još je samo nedostajalo da nama, biračima i glasačima, pojedinačno počnu zavrutati ruke i naređivati za koga da glasujemo na minulim izborima.

I još jednom, naša budućnost je u našim rukama, a u borbi za bolji život, koja će dugo trajati, sličnomišljenici bi morali biti glasniji, a poslanici javne riječi, oporbni političari i najveći broj naroda, jedinstveniji. Ako ni u čemu, a ono u kritici vlasti, jer dobra vlast i plemeniti vlastodršci nikada nisu postojali, ne postoje i neće nikada ni postojati.

N. IVANOVIĆ

POSIVILA JESENJSKA IDILA

RAVNE-BRČKO - U selima i naseljima ravne Posavine ovih jesenskih dana obavljaju se završni poslovi u poljima, i prave seoski ovogodišnji završni računi. Opća slika je prosječna. Godina je prostim okom gledano bila plodna i rodna, ali neki seljani u Donjim Hrgovima (Mate Šimić, Luka Marjanović, Anto Dejanović, Petar Lovrić, Augustin i Pero Josipović) su suglasni da su seljaci oko tržnice "Arizona" ovu ratarsku i težačku godinu završili na pozitivnoj nuli.

Mnogo su radili, dosta proizveli, borili se sa sušom, ali je saldo u novčaniku nula, jer se proizvedena roba, uglavnom povrća i voća, nisu mogli dobro prodati. Cijenu svim proizvodima ovdje, i šire, diktira bogata ponuda na "Arizoni", pa su se i neki dobri ratari rpeobratili u trgovce, i kupuju makedonske, srpske, vojvođanske, talijanske i grčke proizvode, i po višim cijenama preprodaju ih u svojim selima, i na mini tržnicama, koje su oko "Arizone" nikle kao gljive.

(NE) ugodne seoske razgovore ovog studenog najlakše je zametnuti kod rakijskog kazana. Šljiva je ove godine dobro rodila, ali je slabe prinose dala (oko deset odsto). Zato će i ove godine dobrim domaćinima koji su imali dobar urod račune pomrsiti oni koji uopće nemaju vlastitu proizvodnju, nego šljivovicu fabrikuju iz šećera. Naši sugovornici tvrde da se prava "šljiva" može dobiti i kupiti samo od onih proizvođača koji imaju vlastite voćnjake i sami proizvode rakiju. Ako su šljivi prođali na grani (ove jeseni cijena je bila 20 do 30 pfeninga po kilogramu) voćka je odmah dobro zaslađena, a prinos je dupliran. Takva "šljiva" na pijaci ili veleprodaji dobije se po pet DM, a ona prava od osam do 10 DM. Uvijek je prava "šljiva" bila rame uz rame s "Badel" konjakom, mostarskom lozom...

- Znam ja njih dobro, kazuje nam Mato Šimić, vlasnik dobrog kazana u Hrgovima Donjim. - Zato i ja "ušur" ne miješam. Prava šljiva ide u jedno, a neprava u drugo drveno bure. U buradima rakija neće istrunuti. Može stojati godinama, a dešava

Zapisi iz sela Donji Hrgovi gdje se malo ljudi vraća domu svome, a oni koji su tu žive kao na klackalici, ostati ili otići

se da šljiva svake godine ne rodi, pa i rakija bosanska dočeka svoju cijenu.

- Seljani Donjih Hrgova odavno su poznati kao dobri proizvođači povrća i voća (šljiva, kruška, jabuka, paradajz, paprika, kupus). Zašto ste ove godine bankrotirali, pitamo.

- Za sve je kriva "Arizona" i jeftina uvozna roba, i naše vlasti kojima do nas nije nimalo stalo. Kroz naša sela prođu svi trgovci iz BiH i snabdiju se na "Arizoni". Kada se s nje vrata, ako nešto nisu kupili, onda i od nas to zatraže. A bila je uz to suša, sve je brzo i na silu sazrelo, i brzo prošlo, kažu naši sugovornici.

- U selu imate dosta državne, "Napretkove" (Gradačac), neobrađene zemlje. Kuda to vodi, pitamo.

- U propast. Kao što je to propadalo prije rata, u socijalističkom sektoru, tako je to i danas, kažu nam vrijedni seljani. - Eno, pogledajte da je sjemenski krompir prokljao. Prošle godine ostao je neizvađen na jednoj drugoj parceli (pojele ga ovce), a ove jeseni, evo, usred sela. Netko im daje novac da posiju, a onda se ne vodi računa da se roba iskoristi. Pogledajte kako svaki dan izbjeglice dolaze s vrećama i spremaju za sebe zimnicu. Sada smo tražili da nam "Napredak" dio ove zemlje da u zakup, da im obrađujemo.

Donji Hrgovi su hrvatska oaza u općini Gradačac, iliti sada Ravne-Brčko (još granice nisu uspostavljene). Selo je polu naseljeno. Malo se prganika i raseljenih vraća (ovdje je bila linija cijelo vrijeme rata). Neke prazne kuće su date u zakup prijateljima. Zemlja se može prodati samo raseljenim Brčacima, Vučkovljanima, Srebreničanima. Pored asfalta dunum desetak tisuća DM, u "barama" 2.000 do 3.000. Naši sugovornici ne

vjeruju da će u sadašnjim okolnostima i ovo selo s Hrvatima opstati. Da je moguć prijeratni trolist, situacija bi bila sasvim izvjesnija. Pošto se u srpska sela Cerik, Srnice i Špionica malo ljudi vraća, i zato što su Srbi zemlju pored asfalta prodali, uglavnom Muslimanima i raseljenim Bošnjacima, etnička slika ovog dijela Posavine ispod Majevice sasvim je izmijenjena. Malo tko vjeruje da će ona biti tako idilična kao što je bila prije rata. Zato se jedino u Donjim Hrgovima malo što novo gradi. Ljudi žive na klackalici. Ostati ili otići. Danas ili sutra? Rat je učinio svoje!

Najbolji primjer za to je lokalitet Ormanica. Raskrižje od autoputa Tuzla - Županja, za Gradačac. Od nekadašnjih oranica stvara se palanka. Nikle su tri benzinske crpke, Pilana "Hanic". Otpad automobila, gradi se Mljekara, tu je skladište građevinskog materijala. Gradačac seli prema Ormanici, jer nema kud prema Bosanskom Šamcu i Modriči. Pilana "Hanic" napravila je veliki otpad u selu. Na državnoj zemlji pali piljevinu. Rječica Tinja zatrpala je smećem.

Najveća pedesetogodišnja investicija u selu sa nekada 300 kuća, nakon izgradnje autoputa Tuzla - Županja, je izgradnja vodovoda. Ruke se pozlatile humanitarcima. Iako selo nije bilo bezvodno, dobilo je vodovod i pitku vodu pred svako domaćinstvo koje je sudjelovalo u izgradnji sa 800 DM. Prije rata Hrgovljaci su započeli izgradnju skromne crkve. Došli do pola, i onda je zapucalo. Na sreću granate je nisu bitnije oštetile, a ovih dana fratri iz samostana u Dubravama pokrenuli su akciju prikupljanja sredstava da se crkva završi. Ako ne bude ovdje puno Hrgovljaka, bit će spomenik da su oni tu nekada obitovali. Fra Stjepan podrijetlom iz sela, inače visoki dužnosnik u franjevačkoj biskupiji u Visokom, osobno investira u obnovu galerije slika u samostanu Dubrave (on je utemeljitelj), gdje namjerava završiti životni vijek i izložiti najviše svojih vlastitih slika dobijenih tijekom života.

M. BIKIĆ

Posavski krajolik

SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ

Ni JAZU, ni MH niti Hrvatski pedagoški književni zbor nisu poslali svoje izaslanstvo na pogreb. Kranjčević je ožalovan u svim hrvatskim listovima i svi su prigovarali ovim institucijama radi toga propusta. Netko od bosanskih Hrvata (u "Savremeniku" 1908. potpisao se šifrom X) pisao je, u povodu namjere da se Kranjčeviću posmrtni ostaci prenesu u Zagreb:

"Zašto? Zar Silvije leži u tuđini! Silvije je ovdje živio i radio preko dvadeset godina, on će ovdje ostati i mrtav. Hrvatski književnici u Bosni živo će raditi da mu se podigne na grobu dostojan spomenik. Ovamo ćete dolaziti da mu posjetite grob, da se poklonite njegovoj sjeni."

Jedan je drugi veliki hrvatski pjesnik koračao potresen u Kranjčevićevu žalobnoj povorci. Sam za sebe, ne službeno, cijelu hrvatsku književnost predstavljao je - ANTUN GUSTAV MATOŠ.

S. S. Kranjčević je između ostaloga, bio je pjesnik domovine. Ne bilo kakvog sustava, ni programa, ni političkoga ni nacionalnog niti filozofskoga. Bio je pjesnik. Domovina je za njega bila autentični izvor svake poezije. (Kada sam sedamdesetih godina kao profesor u jednoj tuzlanskoj školi maturantima dala temu:

"Slobode koji nema taj o slobodi sanja

Ah, ponajljepši san." Školski inspektor, sav dobronamjieran i zabrinut, upitao me je kakve ja to teme dajem. Teško je razumjeti i pratiti genija Kranjčevića). Pišući o njemu, u svojoj studiji, poljski slavist Grabowski naglasio je:

"Cijela je tragedija njegove sudbine kao pjesnika u tome što se rodio Slavenom i to još Hrvatom. Suvise je velik i suviše pjesnik da bi ga ispravno razumjelo i ocijenilo vlastito njegovo društvo, koje je on mnogo, mnogo prerastao; suviše je Hrvat, član premalenog i nepoznatog društva, a da bi se njime istinski pozabavila Europa koja tone u germanstvu."

Ovaj sud ublažio je jedan drugi kritičar, Lozovina govoreći o nesreći, a ne o tragediji. To je možda i najbliža istini prosuda Kranjčevića kao pjesnika.

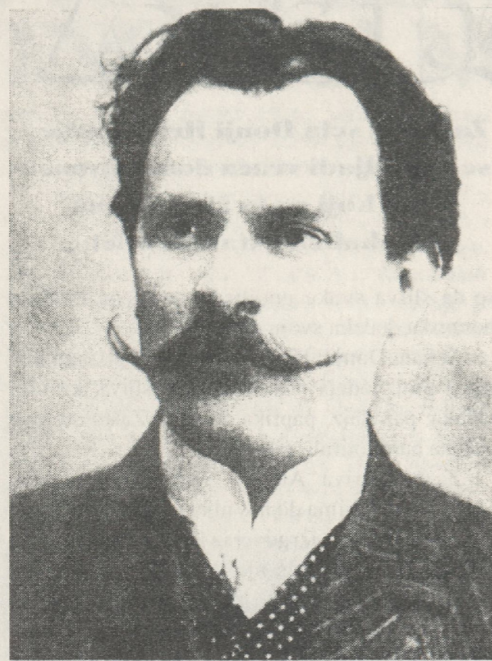
"Samo kao Hrvat on je kroz hrvatske jaje mogao tako snažno osjećati i opće čovječje i čovječanske, jer Hrvat pati i strada kao malo koji narod na svijetu."

Kranjčević je pjesnik biblijskih i antičkih parabola, simbola iz povijesti kršćanstva i židovskoga naroda. Pomoću tih alegorija promišljao je pitanja o svemiru, životu, Bogu, smrti, ljubavi, suzi, grijehu, sreći, pravdi, slobodi. Razmišljao je o neskladu ideala i zbilje, o svrsi čovjeka i prirode, o tragikomadi svijeta.

Boravak u Rimu gdje se trebao obrazovati za svećenika, iako vrlo kratak, imao je na Kranjčevića nevjerovatan utjecaj. Odluka o napuštanju sjemeništa i izbor svjetovnoga zvanja ostavila je mjesto površnim nagadanjima o ateizmu, pan-teizmu, materijalizmu, misticizmu, revolucionarstvu, antiklerikalizmu - kako je kome koristilo za vlastite teze.

U katalogu pitomaca Kolegija u Rimu zapisano je:

Juvenis ingenii boni, sed animi levis, qui ad sacerdotium suscipiendum non erat aptus. (Mladić genijalan, ali meke duše, koja nije prikladna za

Samo je 43 godine živio hrvatski pjesnik S. S. Kranjčević. Krajem listopada 1998. godine navršilo se 90 godina od kako je otišao s ovoga svijeta. Rodom je Senjanin, iz kraja, dakle, slavnih uskoka, burne slavne prošlosti, Kranjčević je najznačajniji dio života proživio u Bosni i tako se pridružio malobrojnoj skupini hrvatskih velikih muževa koji su znali osjetiti gdje treba braniti, njegovati i živjeti hrvatsko ime i riječ. Pokopan je u Sarajevu.

svećeništvo). Ta meka duša, točnije rečeno pjesnička duša usrećila je Bosnu svojim izborom životnoga prostora. Usrećila je Sarajevo, Mostar, Livno (dva puta mu se vraćao), Bijeljina, Tuzlu, Banja Luku i druga naša mjesta u koja je odlazio.

Nije mu bilo lako živjeti u Bosni, jer Bosna nije zemlja koja se odabire radi "rahatluka". U Mostaru je predavao hrvatski/bosanski Svetozaru Ćoroviću koji je kao književnik, kasnije o njemu najljepše pisao. U Bijeljini je predavao Stjepanu Ratkoviću povijest, u Sarajevu Hamdiji Kreševljakoviću zemljopis.

U "Napretku" iz 1929. sjećajući ga se, Kreševljaković je pisao:

"Svojim tumačenjem znao bi nas tako zanjati da bi se i najgori nemirnjakovići (tako je zvao nemirne učenike) primirili i pazili što on govori.

On nije znao čak opominjati, niti je to trebao činiti, jer čim je počeo tumačiti, sve je zamuklo."

Pišući knjigu o Kranjčeviću u biblioteci Portreti 1984. Dubravko Jelčić zapazio je:

"Znao je da bijaše glupo zabranjivati i nepriznavati nacionalne posebnosti u Bosni, a znao je i da ne bi bilo ništa pametnije ni kada bi se one priznavale samo formalno. Jer ne može se biti "samo formalno" Srbin ili "samo formalno" Hrvat (danas Bošnjak, op. aut.).

Nego se jedno od toga može biti samo s puno svijješću o toj pripadnosti, sa živim osjećajem koji nam svakog trenutka jasno kazuje da smo sinovi jednoga naroda, dionici jedne kulture, nosioci jedne tradicije, baštini jedne povijesti, svejedno koje, ali ona je tada naša i mi je ne samo s pravom spominjemo nego i s razlogom volimo. Jer ona je tada dio nas samih.

A znao je Kranjčević i to, da smo voleći - ali voleći iskreno - svoje ime i svoju tradiciju možemo istinski poštivati tuđu. I da onaj koji od nas traži da se odričemo svoga narodnoga imena, ili da tuđe volimo više nego svoje, čak i da prešućujemo svoje ime i tradiciju kako tobože onoga drugoga ne bismo povrijedili - da je taj sasvim sigurno, neprijatelj i jednima i drugima. Jednima svakako svjesno, drugima možda i nesvjesno."

Bosna je mogla izgledati egzotično i biti izazov sve dok se u nju ne dođe. Tada postaje jasno koliko se u njoj teško dešavaju mijene. Usporena i dugo odvojena od svijeta kojem pripada, ona sve svoje mijene i pomake povijesti skupo plaća. Zato je, vjerojatno, odvratio Nazora da i on dođe službovati u Bosnu.

Nazor mu je govorio:

"Htio bih u Bosnu, najradije u Sarajevo. To je, vele krasna zemlja: planine, livade rudnici. Narod čisto naš, iskonski. A uspomene, što lebde u zraku: bogumili i hajduci. Pa begovi i franjevci, džamije i samostani, Istok i Zapad. To je atmosfera za pjesnika. Ja bih tek u Bosni zapjevao", našao oduška onome što me ovdje davi. Još nešto: jezik! Taj naš divni hrvatski jezik! Kako ga ovdje naučiti! Rođen sam čakavac; u Splitu, čakavski i mletački; u Zadru, mletački; drugo ne čujem.

Neću ovdje nikada naučiti niti pisati niti govoriti pošteno hrvatskim književnim jezikom. Slovnice i rječnici malo pomažu."

Iako mu se dva puta obraćao, Kranjčević je odgovorio šutnjom.

Znao je da bi Nazor i u Bosni trpio, a jezik svatko sam za sebe mora osvajati, smatrao je i govorio Kranjčević.

Ako se želi izdvojiti jedna misaona bit Kranjčevićeva stvaralaštva, onda bi nam Mojsije ili, bolje rečeno, pjesnikovo viđenje Mojsija naspram puka iz kojega je izdvojen, odabran, bio najbliži.

"Mrijeti ti ćeš kada počneš sam U ideale svoje sumnjati"

Kranjčevićeva sumnja, njegov intelektualizam, poznavanje svijeta i kritički odnos prema njemu, odredili su pjesnikovo mjesto često na rubovima života. On, koji je napisao da "ranu Heroneje tek lav i pjesnik čute", ili, da "će povijest pisat tko su bili ljudi", koji je uočio da je, pišući povijest, božica Pravda zaspala na prvom listu pa:

"Ondona hrče i strahotnom bukom pjesmu svemira kviri", upozorio je ljude:

"Ja vam rekoh svoju i ja perem ruke".

Sve je drukčije IZA SPUŠTENIJH TRPAVICA, pjesnik šuti i osjeća: "Već šutim i mislim i ne mislim ništa".

Što govori taj paradoks, misao čovjeka koji kaže: "Sputana je miso slobodnijeg maha"? Gdje se gubi taj slobodni mah misli koju su stalno sputavali? Jesu li dovoljno teški okovi koji "su krila da se brže leti"?

Ljudi koji rano odu sa ovoga svijeta ili su miljenici Božji, nisu, dakle "od ovoga svijeta", ili time nesvjesno izražavaju protest zbog ograničenja, ograničene slobode koju omeđuju granice čovjekove spoznaje.

"Ne ludujte, ljudi - tko slobodu želi Željet će ju makar gladom očajavo!"

To je poruka i možda poziv nekoliko stihova kasnije:

"Ajte samnom, ajte - ne bojte se mene, ne vodim vas smrti, ja vas žalim, pače,"

Kranjčevićeva pojava na bosanskom hrvatskom nebu sasvim je sigurno znak Providnosti. On je ona fina veza što sastavlja prekinuti niz, što Bosnu spaja s dalekom Europom, njezinom književnošću i društvenim kretanjima.

Tuzla je u jednom povijesnom trenutku imala čast susresti se s Pjesnikom. Je li bila svjesna značaja susreta i činjenice da je taj prozor u svijet koji joj je Kranjčević otvorio na svom putu po Bosni, prozor koji se nije nikada više zatvorio. Simbolično nazvana TRZAJI, zbirka je izašla sredinom 1902. godine "tiskom i nakladom N. Pissenbergera i J. Schnurmachera, komanditnog društva."

U "Jadranskoj vili" 1930. Ivan Kažimir Ostojić, odvjetnik pjesnik i nakladničar iz Tuzle pisao je o tome:

"Sa Silvijem S. Kranjčevićem više puta sam se sastao kod uredništva "Nade" i u njegovu čestitom, gostoljubivom domu u Sarajevu (...) zamolio sam ga da bi mi poslao zbirku pjesama, da ih tiskam u svojoj nakladi."

Kranjčević mu je odgovorio pismom: "Iskreno Vam priznajem, da nijesam ni po čem mogao računati na toliku gotovost, pak me je to tim više uvjerilo u koliko možda opravdano mislim, e ste se i sami uvjerali što to znači izdavati u nas pjesme..."

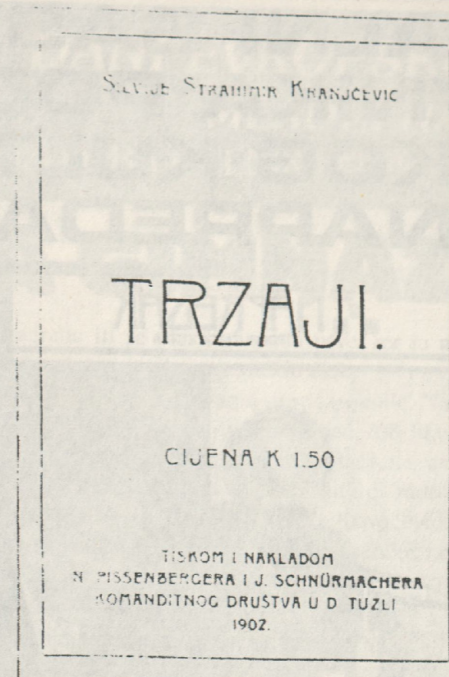
U pismu jednom drugom prijatelju istim povodom piše:

"Pjesme koje ću štampati u Ostojića, već sam sredio, tek hoću da im još primaknem bar pet novih komada. Bilo bi mi najmilije da je s temelja sve novo, nu ne stiže se. Cijeli bogovetni dan grbim u kancelariji, a naveče čisto mi se gade papir i tinta (...) Dosta je kad Vam reknem, da sam sam samcat za cijeli tekstualni dio lista - od čitanja rukopisa do gotova broja... A to je sve tako - otkad izlazi "Nada"."

Kranjčević je pisao i prozu, a kao urednik sarajevske "Nade" objavio je i mnogo recenzija i bilježaka.

Prve tri zbirke pjesama Bugarkinje, Izabrane pjesme i Trzaji izašle su mu za života, a Pjesme i Pjesnička proza, posthumno.

Volio je Bosnu i Bosna je voljela njega. Mnoga ugledna hrvatska imena vezana su za Bosnu i nose u sebi njezin bilo. Kada bismo "začeprkali" u živote velikoga broja značajnih Hrvata od jučer i danas, iznenadili bismo se svježem crvenilu i brojnosti prepoznatljivih naravi.

Kranjčević je znao "što znači izdavati u nas pjesme" u njegovo vrijeme. Danas je Bosna zasuta brojnim "zbirkama" i "pjesnicima". Pjesnik bi se tome radovao jer je volio otkriti nekoga sposobnog i darovitog domaćeg mladog čovjeka "bio kato-

ličke, muslimanske ili pravoslavne vjeroispovijesti". U ovoj današnjoj zbrci, vjerojatno ima bar jedno ime koje bi obradovalo Pjesnika.

Bosna je svjesna što je dobila postavši utočištem neshvaćenom pjesniku. Još onda prepoznala je veličinu i snagu umjetnika.

Pred samu smrt 1908. "proslaviše njegovi književni prijatelji njegovu literarnu 25-tu godišnjicu posebnom brojem beletrističkog lista "Behara" što ga izdavao o svom trošku vrli hrvatski rodoljub musliman Ademaga Mešić. Cijeli broj bijaše njemu (Kranjčeviću) posvećen, a naš dragi pjesnik primi u sarajevskoj bolnici sa suzom u oku ležeći bolestan u krevetu poklonstvo svojih sarajevskih drugova koji mu dodoše poželjti zdravlja, te veselo listaše po svečanom broju čitajući njemu posvećene pjesničke i prozaičke sastavke. Ta ga pažnja njegovih prijatelja očito ganula i on se toplo zahvaljivaše..." (LJ. Dlušć)

Desilo se to u vrijeme polaganog pjesnikova odlaska.

Devedeset godina prošlo je od tada. U Bosni nije lako živjeti. Nije uopće lako živjeti. Pogotovo ljudima koji ne idu "k cilju podvita repa." Takav je čovjek bio najveći hrvatski pjesnik devetnaestoga stoljeća, Silvije Strahimir Kranjčević.

Marica Petrović

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK
PODRUŽNICA TUZLA

OBAVIJEST

Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" podružnica Tuzla organizira ŠKOLU TAMBURE. Mladeži Općine Tuzla i Tuzlansko-podrinjske županije, želite li naučiti svirati tamburu i postati članom TAMBURAŠKOG ORKESTRA HKD "Napredak", dodite i prijavite se u prostorije Društva "Hrvatski dom" u ulici Kazan mahala (ranije Matije Gupca) br. 2/II, (zgrada do kazališta). Uvjeti koje potencijalni kandidati trebaju ispunjavati su sljedeći:

1. da nisu mlađi od 12 godina;
2. da posjeduju slušovnu nadarenost.

Prijave će se primati svaki dan od 10,00 do 15,00 sati u tajništvu Društva. Početak rada škole bit će dogovoren po završetku prijavljivanja, a ovisit će i o broju prijavljenih kandidata.

Za sve informacije obratite se u tajništvo Društva "Hrvatski dom", na tel.: 237-171 i 251-059.

PANSION STUHLI TUZLA
M. POPOVIĆA ĐURINA 60 TEL. 075/ 283-330

Pored ugostiteljskih usluga ovaj objekt raspolaze sa sobama za spavanje koje su opremljene na suvremen način

REGIONALNI SASTANAK PREDSTAVNIKA PODRUŽNICA HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA NAPREDAK U TUZLI

Regionalni sastanak predstavnika podružnica Hrvatskog kulturnog društva NAPREDAK održan je 15. listopada 1998. godine u prostorima Hrvatskog doma u Tuzli, a u organizaciji Središnjice HKD Napredak iz Sarajeva i podružnice iz Tuzle.

Prisutni su bili predstavnici podružnica Ravne-Brčko, Usore, Živinica i Tuzle, a u ime Središnjice gospodin Tomislav Batinić, glavni tajnik.

Razmatrana su sljedeća pitanja:

- Sadašnje organizacijsko stanje u podružnicama: brojno stanje članstva, rad upravnih tijela, programska aktivnost;

- Uvjeti rada: poslovni prostor, sredstva rada, izvori financiranja;

- Osnovna problematika u radu;

- Položaj podružnice u odnosu na društvenu sredinu: suradnja sa aktualnom vlašću, političkim strankama, nacionalnim društvima, humanitarnim organizacijama, zastupljenost i tretman u medijima, suradnja s podružnicama i druga aktualna pitanja;

- Što se predlaže za naredni period u programu djelovanja Središnje uprave Društva;

- Aktualno djelovanje Središnjice HKD Napredak.

Predstavnici podružnica, gospoda: Slobodan Krajina (Usora), Jakov Amidžić (Ravne-Brčko), Goran Mišić (Živinice) i mr. Miroslav Petrović (Tuzla) podnijeli su detaljno izvješće po navedenom podsjetniku za razgovor, a u raspravi su sudjelovali, gospoda: dr. Jozo Đerek, Juraj Novosel i Vinko Dobričić. Završnu riječ dao je gospodin Tomislav Batinić.

Gospodin Batinić je odgovorio na sva postavljena pitanja i upoznao predstavnike podružnica o aktualnom djelovanju Središnjice HKD Napredak. Istakao je da će se na temelju datih prijedloga i mišljenja sačiniti detaljna informacija koja će se razmatrati na Središnjoj upravi i na Skupštini HKD Napredak.

Razgovor o radu podružnica i dogovor o narednim zadacima

Fra Martin Antunović, Tomislav Batinić, Miroslav Petrović

- Bez obzira na uvjete pod kojima rade podružnice, u cjelini postignuti rezultati zadovoljavaju.

- Jasno je, da u podružnicama koja rade ima problema. Svaka podružnica mora imati sređenu dokumentaciju.

- Prioritetna zadaća je osiguravanje uvjeta za rad, u prvom redu prostora, a trajni zadatak je formiranje knjižnice, zatim aktivnosti Fonda za stipendiranje đaka i studenata. Bez knjižnice i Fonda - nema napretka, ni Napretka.

- U svim podružnicama treba povesti akciju upisa novih članova i srediti evidenciju, knjižice, te naplaćivati članarinu.

- Sjednice tijela treba redovito održavati. Upravni odbor treba imati najmanje dvije sjednice mjesečno. Svaka podružnica mora imati program djelovanja i operativni plan realiziranja zadataka iz programa.

- Što se tiče proračuna, treba tražiti sredstva. Treba osigurati stalne izvore financiranja - ući u proračun županije, odnosno Općine. Treba tražiti kontakte s vlašću. Predočiti im i na vrijeme dostaviti projekat, program, koja se sredstva traže i sve to pismeno obrazložiti.

- Nema problema s vlašću i nitko ne priječi djelovanje i aktivnosti Napretka, a aktivnosti Napretka prisutne su u medijima na zadovoljavajući način.

- Svaka podružnica treba i dalje surađivati s organizacijama s hrvatskim predznakom, posebno s Maticom Hrvatskom, Hrvatskom maticom iseljenika, kao i svim kulturno-umjetničkim društvima drugih naroda u mjestu djelovanja.

- Postoje oscilacije u radu, a sve to ovisi o programu, sredstava, a najviše o samim ljudima. Za mlade treba sačiniti prihvatljiv program i oni će doći u Napredak.

- Očekuje se donošenje Zakona o restituciji. Sve podružnice će dobiti konkretne instrukcije za povrat imovine i već sada treba vršiti pripreme.

- Probleme oko registracije podružnica treba hitno riješiti. Središnjica će putem Udruge pravnik i ministra Federacije ta pitanja razmotriti i pomoći podružnicama.

- Kompjutorizacija i Internet, to je obveza i zadaća, jer bez toga se danas ne može raditi.

- Amaterski rad u podružnicama je hvale vrijedan i zaslužuje pozornost i pohvalu.

- Usvojen je Program obilježavanja 100. obljetnice rada i postojanja HKD Napredak, koji će se dostaviti svim podružnicama, kako bi mogle sačiniti i svoj program.

- Obilježiti će se: 100 godina rođenja A. B. Šimića, 90. godina smrti S. S. Kranjčevića i 85 godina izgradnje Napretkovog zakladnog doma.

Tajništvo
HKD Napredak
Podružnica Tuzla

KATOLIČKI ŠKOLSKI CENTAR SVETI FRANJO U TUZLI

DANI EVROPSKOG NASLIJEĐA
MLADI I NASLIJEĐE,
IZLOŽBA UČENIKA OSNOVNIH I SREDNJIH ŠKOLA

KŠC - OPĆA GIMNAZIJA U TUZLI

U Sarajevu je održana od 26. rujna do 9. listopada 1998. godine izložba učenika osnovnih i srednjih škola pod nazivom DANI EVROPSKOG NASLIJEĐA:

MLADI I NASLIJEĐE

U nizu uspjeha naših učenika na natjecanjima u fizici i matematici i drugim oblastima znanja, ovih dana postignut je još jedan, i to u umjetnosti.

Prošle godine profesorica likovne umjetnosti Aleksandra Durmanović-Kučanski odabrala je određeni broj radova na temu narodne nošnje u BiH i poslala ih na natječaj. Bilo je sasvim prirodno očekivati da će bar jedan rad osvojiti

nagradu ili se plasirati među prve, jer je među njima bilo pravih umjetničkih djela.

Naše nade i očekivanja su se ispunile. Naime, među mnogobrojnim radovima od 768 likovnih radova iz Bosne i Hercegovine, naša škola se našla među 37 u državi, i to zahvaljujući radovima učenika Bobane Mitrović i Igora Kovačevića.

Oba rada su predstavljala tkane ručnike, koji su sastavni dio hrvatske muške narodne nošnje na području sjeveroistočne Bosne, i bili su rađeni tehnikom tuša. Pojedinačna mjesta i plasmani nisu određivani. Samo su odabrani poredani po rednim brojevima za izložbu. Naša Gimnazija je bila pod brojem 25. Međutim, ono što je pokvarilo radost uspjeha svakako je bilo to što nismo obaviješteni o

tomu, za razliku od učenika drugih škola.

O našem neočekivanom uspjehu obavijestila nas je profesorica likovne umjetnosti, koja je to i sama saznala slučajno. (Zaposlena je i u Učiteljskoj školi koja je na broju 29. pored naše, jedina Srednja škola iz Tuzle. Učiteljska škola je, razumljivo - obaviještena).

Je li to bilo namjerno ili je to samo propust, odnosno slučajnost, ne znamo? Ali, ako se slučajnosti ponavljaju češće, onda postaju pravila. Ipak, nadamo se i vjerujemo da se takve stvari u buduću neće dešavati. Ovakvi, "propusti" neće učiniti da Opća Gimnazija (KŠC) Tuzla posusta.

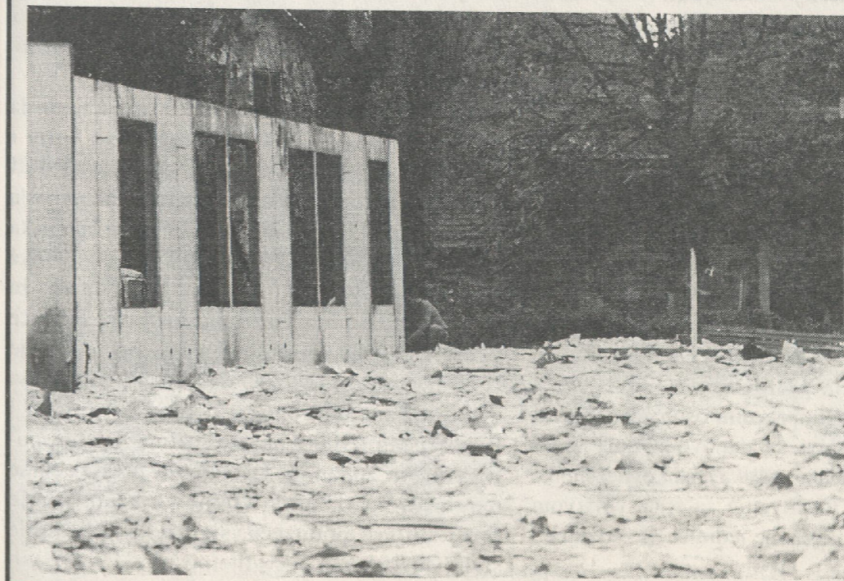
Bobana Petrović i Igor Kovačević

PRIPREME ZA IZGRADNJU KATOLIČKOG ŠKOLSKOG CENTRA

U četvrtoj godini otkako je ustanovljena Opća gimnazija KŠC u Tuzli može se govoriti da započinje materijalna realizacija ove ideje. Čisti se prostor, ruši se staro, dolazi novo. Ovaj prostor, koji pamti slavnija vremena, monumentalnije zgrade, graju djece i mladosti, opet se vraća onima kojima pripada.

Nekadašnji zavod Kraljice Svete Krunice - Kloster

Ruše se montažni objekti izgrađeni na prostoru Zavoda - priprema se gradnja novog Katoličkog školskog centra

U TUZLI OTVORENA HRVATSKA BANKA

U prisustvu mnogobrojnih zvanica iz privrednog, kulturnog, vjerskog i političkog života Tuzlansko-podrinjske županije i grada Tuzle, u Tuzli, u petak, 30. listopada 1998. godine, je svečano otvorena Hrvatska banka d.d. Mostar, Poslovna jedinica Tuzla. To je prva banka koja posluje na području cijele Federacije Bosne i Hercegovine i najjača novčana institucija u Bosni i Hercegovini.

Dan prije, u četvrtak, 29. listopada u prostorima Bosanskog kulturnog centra u Tuzli održan je zajednički sastanak s privrednicima Tuzlansko-podrinjske županije.

Gospodin Berislav Kutle, glavni direktor Hrvatske banke d.d. Mostar, istakao ciljeve Hrvatske banke d.d. Mostar, koja je osnovala Poslovnu jedinicu u Tuzli, sukladno svojem koncepcijskom razvoju i važećim propisima Federacije Bosne i Hercegovine. Poslovnu jedinicu u Tuzli Hrvatske banke d.d. Mostar otvorio je gospodin Bahrija Tanović, načelnik Službe za budžet, financije i poduzetništvo Općine Tuzla.

Obzirom na značaj ove Poslovne jedinice u Tuzli, Hrvatska banka d.d. Mostar, zamolili smo gospodina Zorana Varivodu, direktora Poslovne jedinice, da nam predstavi Hrvatsku banku, kako bi čitatelje Hrvatskog Glasnika mogli informirati o djelatnosti i financijskim mogućnostima Banke.

HG: Molim Vas, gospodine Varivoda, da nam date osnovne podatke o Hrvatskoj banci d.d. Mostar?

VARIVODA: Hrvatska banka d.d. Mostar, osnovana je sukladno s propisima Bosne i Hercegovine i registrirana kod Višeg suda u Mostaru 30. 11. 1992. godine kao dioničko društvo.

Hrvatska banka d.d. Mostar je univerzalna po tipu poslovanja s većinskim inozemnim kapitalom i privatizirana po vlasničkoj strukturi. Europska banka za obnovu i razvoj u 1997. godini uplatila je 2.000.000,00 DEM dionica, a početkom 1998. godine investitor Unicredito S.P.A. iz Italije uplaćuje isti iznos u kapital Banke.

Banka ima razvijenu suradnju s međunarodnim financijskim institucijama, Svjetskom bankom, Međunarodnom financijskom korporacijom, USAID i Europskom bankom za obnovu i razvoj. Banka je Principal član VISA - International za BiH i uključena je u sistem SWIFTA-a, a

Sastanak s privrednicima Tuzlansko-podrinjske županije

korespondentnu mrežu oslanja na kvalitetne inozemne banke.

Od osnivanja Banka je orijentirana na kontinuirano educiranje kadra, a osobito otkako je otpočeo TWINING program sponzoriran od strane Europske banke za obnovu i razvoj u kom su angažirani konsultanti iz AIB (Republika Irska) i Nova Ljubljanska banka (Republika Slovenija).

Radi transparentnosti bilansi Hrvatska Banka d.d. Mostar od 1995. godine financijska izvješća revidira sukladno međunarodnim standardima što je potvrđeno od strane revizora Coopers & Lybrand d.d. Zagreb.

Izuzetno kvalitetna financijska sredstva s kojima raspolaže Hrvatska banka d.d. Mostar omogućavaju kontinuitet poslovanja kroz širenje lepeze ponuda bankarskih poslova i mreže organizacijskih jedinica.

Naime, potrebno je daleko više prostora da bi se naveli svi podatci o poslovanju Hrvatske banke d.d. Mostar, smatram da je dovoljna spoznaja da je Europska banka za obnovu i razvoj i investitor Unicredito S.P.A. iz Italije dioničari naše banke ukazuju na kvalitet rada i poslovanja.

HG: Gospodine Varivoda, objasnite nam organizacionu shemu Vaše banke.

VARIVODA: Sukladno s odredbama Zakona o bankama, bankama upravlja Skupština banke, Upravni odbor i Nadzorni odbor, a rukovodi generalni direktor koji ima pomoćnika. Poslovanje Hrvatske banke d.d. Mostar organizirano je u šest sektora i jedan odjel i to: odjel interne kontrole, sektor zajedničkih poslova, sektor poslova s poduzećima i drugim pravnim osobama, devizni sektor, sektor poslova sa stanovništvom, sektor poslova analize, računovodstva i bankovne tehnike i sektor AOP-a. Poslovanje sa stanovništvom organizirano je u poslovne jedinice, poslovnice i ispostave.

Tranutačno u Hrvatskoj banci d.d. Mostar rade četiri poslovne jedinice, uključujući poslovnu jedinicu u Tuzli i petnaest poslovnica, a uskoro se očekuje otvaranje još jedne poslovne jedinice u Sarajevu gdje su osigurane sve pretpostavke za početak rada.

Kvalitet sredstava s kojima raspolaže Hrvatska banka d.d. Mostar omogućuje ovakvo kvantitativno i kvalitativno širenje poslovne mreže jer se planiraju u najskorije vrijeme otvoriti nove poslovnice u Banjoj Luci, Bihaću i Jajcu s kojim bi se u cjelosti bilo prisutno na svim prostorima Bosne i Hercegovine.

HG: Broj od 54 banke koje rade u Bosni i Hercegovini, a među njima su zasigurno jedne od najbolji i banke koje rade na području Tuzlansko-podrinjske županije koje osiguravaju dobar kvalitet u tržišnoj orijentaciji ponude financijskog kapitala i financijskih usluga. Imajući u vidu navedeno, molim Vas - gospodine Varivoda, da nam iznesete koji je interes osnivanja poslovne jedinice u Tuzli Hrvatske banke d.d. Mostar na ovim područjima?

VARIVODA: Slažem se s konstatacijom da velik broj banaka u BiH omogućava bolju i kvalitetniju ponudu financijskog kapitala i financijskih usluga. Osnovni interes svakog posla je profit pa sukladno tom opredjeljenju i Hrvatska banka d.d. Mostar koja je u cjelosti privatna banka i u kojoj je uloženi strani kapital ima interes za ostvarenjem profita. Osnivanje poslovne jedinice u Tuzli je prije svega dugoročno opredjeljenje Hrvatske banke i siguran sam da ćemo zajedno sa ostalim bankama obogatiti tržište kapitala i financijskih usluga na prostorima Tuzlansko-podrinjske županije. Ostvarenje profita će se osigurati kroz pravovremeno kreditiranje profitabilnih poduzeća, sigurno kreditiranje stanovništva kao i kvalitetno obavljanje svih

G. Berislav Kutle u razgovoru s g. Muharemom Abdurahmanovićem i g. Bahrijom Tanovićem

Djelatnici Hrvatske banke, poslovna jedinica Tuzla, s generalnim direktorom

U razgovoru na odlasku sa svečanosti, Generalni konzul Konzulata RH i Glavni urednik H

financijskih usluga koje se mogu dobiti u Poslovnoj jedinici Tuzla.

HG: U Vašem odgovoru na prethodno pitanje napomenuli ste neke od poslova koje ćete obavljati. Molim Vas da nam navedete koje usluge se mogu dobiti u Vašoj Poslovnoj jedinici?

VARIVODA: Poslovna jedinica u Tuzli pružat će sve bankarske usluge poduzećima i stanovništvu. S obzirom da se podrobnije informacije o uslugama mogu dobiti u Poslovnoj jedinici, ja ću Vam navesti neke od poslova kako bi Vaši čitatelji mogli u cijelosti sagledati lepezu bankarskih usluga i naći svoj interes za zajedničku suradnju. Poslovi sa privredom su: prilivi iz inozemstva, plaćanje u inozemstvo, kratkoročna i dugoročna kreditiranja, garancije, akreditivi, isplata čekova, kreditnih pisama izdatih u inozemstvu u korist računa pravnih osoba - po inkasu i drugi poslovi koji su od obostranog interesa Banke i poduzeća. Poslovna jedinica u Tuzli radit će i poslove oročavanja sredstava pravnih osoba. Navedene bankarske poslove ćemo raditi sa domaćim i inozemnim pravnim osobama i bankama sukladno zakonima koji se primjenjuju u našoj državi.

Poslovi sa stanovništvom koje će obavljati Poslovna jedinica u Tuzli su: doznake u inozemstvo; doznake iz inozemstva; Ino mirovine, devizno-valutne poslovi, poslovi po štednim ulozima u KM i stranoj konvertibilnoj valuti, kartično poslovanje, kreditiranje i drugi poslovi koji su danas poznati na financijskom tržištu. Poslovna jedinica u Tuzli radit će i poslove oročavanja sredstava domaćih i stranih fizičkih osoba. Navedene bankarske poslove ćemo raditi sa domaćim i inozemnim fizičkim osobama, sukladno zakonima koji se primjenjuju u našoj državi.

HG: Sagledavajući navedene poslove koje ćete raditi na ovom tržištu može se zaključiti da je Vaša ponuda bankarskih usluga dovoljna da se svi zainteresirani koji žele raditi sa Bankom mogu Vama obratiti i da će u cijelosti biti ispunjeni svi zahtjevi?

VARIVODA: Odgovarajući na prethodno pitanje ja sam naveo samo neke od poslova koje će obavljati Poslovna jedinica u Tuzli s ciljem da se Vaše cijenjeno čitateljstvo upozna sa globalnim poslovima jer osnova našeg poslovanja je u cijelosti zadovoljiti realne financijske zahtjeve svih onih koji su zainteresirani za naše usluge.

HG: Koja su Vaša očekivanja u narednom periodu?

VARIVODA: Hrvatska banka d.d. Mostar, Poslovna jedinica Tuzla će na ovom tržištu raditi zajedno sa ostalim bankama na realizaciji svih bankarskih usluga privredi i stanovništvu i ja osobno očekujem uspjeh ovog projekta koji će biti od obostranog interesa.

HG: Gospodine Varivoda, ima li nešto što Vas nisam pitao, a smatrate da treba istaći?

VARIVODA: Smatram da smo uspjeli u ovom kratkom predstavljanju Hrvatske banke d.d. Mostar prezentirati osnovne pokazatelje o bankarstvu i našoj banci. Zahvaljujem Hrvatskom Glasniku!

Sve zainteresirane za naše bankarske usluge pozivamo da nas posjete i informiraju se o svim poslovima od zajedničkog interesa.

Slogan naše banke je: "Hrvatska banka d.d. Mostar je vaša banka", što znači da iskreno želimo da tako i bude na ovim prostorima.

Razgovarao: Juraj Novosel

HRVATSKO NACIONALNO SVETIŠTE MAJKE BOŽJE BISTRičKE

Svetište Majke Božje Bistričke ima kroz vijekove važno upravo središnje mjesto u vjerskom životu hrvatskog naroda. Osobito u teškim vremenima svoje povijesti narod upire oči u crni lik Majke Božje Bistričke, njoj se utječe i zavjetuje. Stotine tisuća hodočasnika doživljavaju tu svake godine radost susreta s Bogom, pomirenje, utjehu i novu snagu za kršćanski život.

Iz povijesti Svetišta Marije Bistrice

- Značajni datumi -

Godina 1209. - Bistrica se prvi put spominje kao posjed župana Vratislava i brata mu Kozine, a za kralja Andrije II. Tada kraljeva povelja spominje samo posjed Bistrica, ali ne spominje crkvu.

Godina 1334. - Kad je ovdje osnovana župa, ne zna se. Najstariji sačuvani dokumenat u kojem se spominje ova župa jest popis župa Zagrebačke biskupije iz 1334. Ovdje kaže: Item ecclesia beati Petri de Bistrica (Također crkva Blaženoga Petra u Bistrici).

U XVI. stoljeću ulazi u povijest župe kip Majke Božje bistričke, koji se razlikuje od ostalih u našoj domovini.

Čudotvorni kip izrađen od crnog drveta djelo je nepoznatog narodnog majstora s početka XVI. stoljeća i prvotno je stajao u kapeli na obližnjem Vinskom Vrh. U želji da ga spasi od turskog napada 1545. godine župnik ga uzidava u bistričkoj crkvi, a tajnu odnosi u grob. Nakon čudesne vizije kip biva pronađen 1588. godine, ali i ponovno uzidan 1650. godine. Po nalogu biskupa Borkovića kip se konačno izlaže na oltaru 15. VII. 1684. godine. Već sljedećeg dana počinju čudesna ozdravljenja i ispunjenja zavjeta.

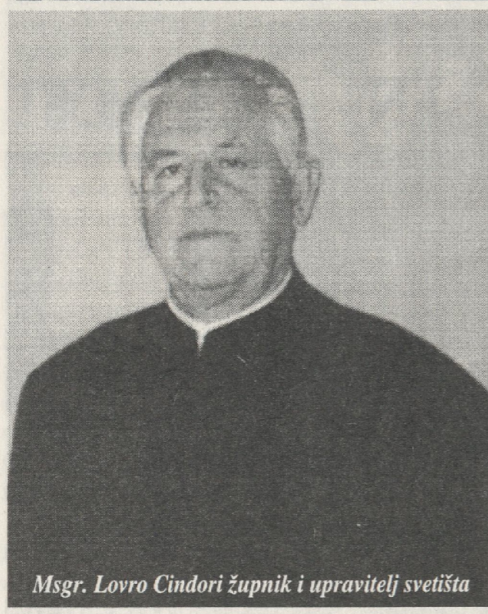
Kad je kip bio pronađen za njega je bio načinjen novi oltar. Čim se pronio glas o našašću kipa, sa svih je strana narod hrluo u Bistricu i molio zagovor Majke Božje Bistričke. Otada počinju velika hodočašća, koja traju u neprekinutom nizu preko tristo godina.

Godina 1731. - Hrvatski sabor na svojem zasjedanju 1710. donosi zaključak da će podići u crkvi Blažene Djevice Marije u Bistrici dostojan veliki oltar i to drvene radnje s pozlatom i slikama. Od toga vremena župna crkva Svetog Petra i Pavla postaje svetište Snježne Gospe, tj. Majke Božje Bistričke.

Godina 1880. - U to su vrijeme bile velike pregradnje bistričke crkve. U noći blagdana Velike Gospe izbio je požar u crkvi, koji je oštetiio čitavu crkvu, ali je glavni oltar s kipom Majke Božje Bistričke ostao neoštećen. To je bilo novo bistričko čudo. Poslije 1880. bečki arhitekt Herman Bolle je crkvu obnovio i povećao te izradio cintor arkade. Slike u cintoru naslikao je slikar Ferdo Quiquerec (Kikerec), a obnovio ih je akademski slikar Vladimir Pavlek 1982. do 1984.

Godina 1923. - Papa Pio XI. odlikovao je bistričku crkvu 4. prosinca naslovom "manje bazilike" (basilica minor).

Godina 1935. Poslije 16. srpnja 1684. bio je jedan od velikih dana svetišta Majke Božje Bistričke. Toga je dana zagrebački nadbiskup dr.

Msgr. Lovro Cindori župnik i upravitelj svetišta

Antun Bauer, uz asistenciju svoga nasljednika dr. Alojzija Stepinca, okrunio zlatnom krunom kip Marije i Isusa i *proglasio je Majkom Božjom, kraljicom Hrvata*. Rekao je: "Ti si Majko, Božja polarnica, koja kršćaninu i katoliku ukazuješ put Bogu. Ti si nepogriješna zvijezda našeg kršćanskog pravovjerja. Ti si put u nebo. Taj će biti i dan molitve i pokore. Molitve za svakidašnji kruh i vremenite potrebe. Molitve i za zemaljsku našu domovinu. Molitve, da dođe kraljevstvo Božje na zemlju, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira braći, kojima je Božja providnost dosudila da u zajednici i slozi grade svoju sreću i budućnost".

Godina 1971. - Zaslugom i zalaganjem pok. o. Karla Balića, franjevca, predsjednika Papinske marijanske akademije, održan je u Zagrebu od 6. do 12. kolovoza 1971. *Šesti međunarodni mariološki kongres*, a u Mariji Bistrici od 14. do 16. kolovoza, *Trinaest međunarodni marijanski kongres*, pod lozinkom "MUNDI MELIORIS ORIGO" (POČETAK BOLJEGA SVIJETA).

(Natpis uzet iz svetišta Majke Božje Jeruzalemske, na Trškom Vrh kod Krapine).

Izaslanik Sv. Oca Pape Pavla VI. bio je zagrebački kardinal i nadbiskup dr. Franjo Šeper. Tom je zgodom Sv. Otac darovao bistričkom svetištu kalež s Papinim grbom.

Održavanjem Mariološkog i Marijanskog kongresa u Zagrebu i Mariji Bistrici godine 1971., Bistričko je svetište u središtu pozornosti čitavoga katoličkog svijeta. U Bistricu su na završno slavlje marijanskog kongresa prispjeli hodočasnici iz svih hrvatskih krajeva. Bistričko je svetište otada živnuo i za njega se pročulo po čitavom svijetu.

Te godine (1971.), 3. prosinca, Biskupska konferencija podijelila je bistričkom svetištu zaslužan naslov "Hrvatskog svetišta", te ustanovila blagdan Majke Božje Bistričke, koji se slavi svake godine na dan 13. srpnja.

Godine 1984. - Najveće slavlje u povijesti Crkve u Hrvata održano je u Mariji Bistrici 9. rujna 1984. godine. U povodu 300-obljetnice ponovnog našašća kipa Majke Božje Bistričke, slavila se također i 13-stoljetna obljetnica pokrštenja Hrvata koju je pratio i veličanstveni *Nacionalni euharistijski kongres*. Na proslavi se toga dana našlo u Mariji Bistrici više od 400.000 vjernika koji su na taj način javno očitovali vjernost i zahvalnost Bogu i Majci Božjoj.

Brojna vjernička hodočašća, kojim je cilj osobna duhovna obnova traju tijekom cijele godine, premda se intenziviraju povodom Marijinih blagdana.

Godine 1998. - *Najsvečaniji dan u povijesti Svetišta Majke Božje Bistričke je 3. listopada 1998. kada je Papa Ivan Pavao II. pohodio Mariju Bistricu u povodu proglašenja kardinala i nadbiskupa zagrebačkog Alojzija Stepinca blaženim. I mi smo imali sreću sudjelovati na toj svečanosti sa gotovo pola milijuna okupljenih vjernika, velikim brojem kardinala, nadbiskupa i biskupa, redovnika i svećenika iz cijeloga svijeta.*

(Iz bistričkih publikacija autora msgr. Lovre Cindorija, župnika i upravitelja Svetišta Majke Božje Bistričke.)

Priredio: J. N.

KARDINAL VINKO PULJIĆ TROSTRUKO JE NAGRAĐEN U SAD RADI SVOJEGA ZAUZIMANJA ZA PRAVDU I MIR

Kardinal Vinko Puljić bio je od 5. listopada u desetodnevnom radnom posjetu Sjedinjenim američkim državama. Neposredni povod ovom posjetu je primanje Nagrade na katoličkom univerzitetu NOTRE DAME i predstavljanje knjige o operacijama srca bolesne djece iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske tijekom i poslije rata 1991.-1995.

Rektor Univerziteta, otac Edward Malloy u svom govoru predstavio je kardinala kao promicatelja međureligijskog dijaloga u BiH i pomirenja, što se slaže s programom ovoga univerziteta koji ima svoje ogranke u dvadeset država Europe i Azije i daje priliku za specijalizaciju doktorandima iz mnogih zemalja.

Katolički univerzitet Notre Dame nalazi se u mjestu South Bend u državi Indiana. Osnovani su ga 1842. godine francuski redovnici Družbe sv. Križa. Na njemu studira 10.000 studenata iz 60 država, a predaje oko 900 profesora. Tu je Meštovićev atelje koji je ovdje bio profesor od 1955. godine.

Drugu nagradu kardinal Vinko Puljić primio je od Univerziteta kršćanske braće. U svečanoj dvorani Sveučilišta kršćanske braće u Memphisu država Tennessee, kardinalu Vinku Puljiću dodijeljena je Nagrada "Biskup Carrol Dozier za mir i pravdu". Na tom univerzitetu studira oko 2.000 studenata. Rektor Mc Ginniss predao je nagradu.

Treću nagradu primio je kardinal Vinko Puljić u Baltimore-u, Maryland. LOYOLA COLLEGE osnovan je 1852. godine, a vode ga Isusovci. Rektor Harold Tidley dodijelio je rektorsku medalju kardinalu Puljiću zato što "pridonosi miru u svijetu premoštavajući religijske, političke i etničke razlike koje dijele čovječanstvo".

Kardinal Vinko Puljić održao je govor na svečanosti primanja Nagrade Sveučilišta Notre Dame, Indiana, zatim na svečanosti dodjele nagrade Biskup Dozier za pravdu i mir, na Univerzitetu Kršćanske braće u Memphisu, te na Teološkom centru Woodstock u Washingtonu.

Hrvatski Glasnik se pridružuje čestitkama kardinalu Vinku Puljiću na ovim značajnim nagradama u Sjedinjenim američkim državama.

Hrvatski Glasnik, studeni 1998.

MISA ZA HRVATSKE VITEZOVE

Misno slavlje održano 27. rujna 1998. godine na prostoru Spomen parka "Živinički sokolovi" u Lugu predvodio dekan tuzlanski preč. g. Šimo Janjić

Pokretanjem ideje za izgradnju spomen obilježja poginulim hrvatskim braniteljima, početkom 1996. godine, Općinski odbor HDZ Živinice nije ni slutio u šta se upustio. Međutim, vrijedni aktivisti navedene općinske organizacije nisu štedjeli truda ni vremena da bi je realizirali.

Za nekoliko mjeseci izgrađen je objekt kojim bi se ponosili i veliki gradovi sa većinskim hrvatskim narodom u BiH. Angažiranjem naroda, dijaspore, gospodarstva i dragovoljnim radom stvoren je Spomen park "Živinički sokolovi" u Lugu. Pored spomen obilježja poginulim braniteljima i postrojbama HVO "Živinički sokolovi" i 115. brigadi HVO "Zrinski" objekt raspolaže i s velikim amfiteatrom. Sagrađen je spomenik žrtve i križnog puta Hrvata Živinica ali i jedinstva, snage i ljubavi prema svojim vitezovima.

Kao i prethodne godine, i ove godine, misu je predvodio preč. g. Šimo Janjić i ona je bila posvećena svim hrvatskim vitezovima Tuzlanske županije.

Misa je održana u Spomen parku uz nazočnost oko 1.000 vjernika iz svih krajeva županije.

Pored djece, roditelja i članova obitelji stradalih u Domovinskom ratu, na misnom slavlju bilo je puno supruga i djece onih koji su u II. svjetskom ratu branili slobodu i interese svoga naroda i koji su nestali u ratnom vihu. Među njima bilo je i onih koji su u oba rata izgubili svoje najbliže!

Bilo je to treće misno slavlje koje se održava na Spomen parku. Svake godine ono ima neku novu duhovnu poruku koje su svi nazočni veoma svjesni. Spoznaja da se to održava van crkve i njenog zemljišta, na otvorenom i mjestu koje simbolizira žrtvu hrvatskog naroda u borbi za

njegov opstanak i slobodu, stvara posebnu atmosferu.

Prečasni g. Šimo Janjić inspiriran ambijentom i žrtvom onih čija su imena upisana u crnom mramoru spomen obilježja u veoma nadahnujetoj propovijedi nije mogao zatomiti osjećanja i skrbiti suze. Većinu vitezova je osobno krstio i krizmao. Suze su bile u očima svih. Još uvijek je sve tako

Misno slavlje u Spomen parku

svježe i svako podsjećanje na poginule uzburka emocije.

"Oni su znali da, oblačeći uniformu, uzimajući oružje i polazeći u rat mogu izgubiti život. Ali oni su itekako znali da to čine radi obrane nevinih, očuvanja slobode i zaštite svoga naroda. Kako se Isus Krist žrtvovao na križu da bi nas oslobodio od grijeha i omogućio nam ulazak u kraljevstvo božije, tako su se i oni žrtvovali za nas i našu slobodu. Ovaj križ koji je podignut u spomen na njihovu žrtvu, je križ vrata božijeg kraljevstva za sve njih ali i mjesto našeg okupljanja, okupljanja žive božije crkve!" - rekao je između ostalog obraćajući se vjernicima preč. g. Šimo u svojoj propovijedi.

Molitve koje su se toga dana upućivale Bogu iz Spomen parka, bile su najiskrenija molba svih vjernika da njihovim vitezovima otvori vrata svoga kraljevstva.

Bebe, Matija, Zdravko, Mladen, Ivica Petrović, Ivica Ilić, Milenko Andrić, Jozo, Ivo, Šimo, Josip, Šiman, Zlatko, Goran, Dragan, Mićo, Vjeko, Marko, Milenko Nukić i Juro, krijesnice su vjere i nada koje svijetle u crnom mramoru spomen obilježja u Lugu i u ime svih drugih vitezova osvjetljavaju put našem narodu u budućnost.

Nek im je vječna slava i pokoj vječni daruj im Gospodine!

TADO

DOSTOJANSTVENO OBILJEŽEN BLAGDAN SVIH SVETIH

Nadgrobni spomenik
na tuzlanskom groblju

Blagdan Svih Svetih i Dušni dan obilježen je u Tuzli i u svim našim župama Tuzlanskog dekanata u Breškama, Dragunji, Drijenči, na Husinu, u Lukavcu, Morančanima, Par Selu, Šikari i Živicama svečano i dostojanstveno. Na tolikim katoličkim gradskim i seoskim grobljima naše domovine i svijeta bilo je mnogo ljudi koji su došli da bi se molitvom uz zapaljene svijeće i cvijeće sjetili svojih najdražih čija tijela tu počivaju.

Tuzlaci su i ove godine posjetili s svojim svećenicima groblje Borić. Tuzlanski župnik i gvardijan Franjevačkog samostana fra Petar Matanović služio je svetu misu u koncelebraciju fra Martina Antunovića, fra Ilije Oršolića, fra Mate Oršolića i fra Ive Tadića, te u prisustvu velikog broja vjernika. Mješoviti pjevački zbor crkve sv. Petra i Pavla pratio je svetu misu. U svojoj propovijedi fra Petar Matanović je, između ostalog, naglasio da grobovi naših dragih trebaju svoje čuvare i da se svi koji su otišli, vrate kući, da mogu i oni biti sahranjeni na svojim grobljima uz svoje najdraže koji tu počivaju. Grobne humke doživljavamo kao jedno utemeljenje na ovim prostorima. Na mnogim grobljima izgrađene su kapele, a Tuzlansko groblje nema kapele, te se treba u narednom vremenu pobrinuti da se i ovdje izgradi kapela.

Mnogi grobovi danas, grobovi posve svježi još nezatrpani diljem naše domovine optužuju. Ti grobovi vapi da si ljudi već jednom pruže ruke pomirbe, te da ne budu rušitelji, već graditelji naše napaćene domovine.

Posjet grobljima s cvijećem i paljenjem svijeća obilježen je blagdan Svih Svetih u svim župama Tuzlanskog dekanata

Misno slavlje na Sestarskom groblju

Na ove dane, prisjećamo se i našeg odlaska, sjećajući se umrlih, mi zapravo vapimo da nas ne zaborave budući naraštaji. Ima li ikoga tko je ravnodušan na pomisao o smrti? Oni, koji znaju da je smrt nadvladana, imali su sreću svetkovati blagdan Svih Svetih, dan općeg pijeteta prema svojim pokojnicima, moliti se za

pokoj duše i razmišljati o sebi i o dragoj osobi čije tijelo tu počiva, s vjerom, da je duša pokojnikova kod Svevišnjeg.

Mnogo ljudi, koji su cijeloga dana dolazili na groblje i šarenilo velikih buketa cvijeća, kojima su okitili grobove svojih najdražih, te se poklonili sjenama onih koji su nekada bili s njima, a

Pogled na grad sa groblja

Vijenci, cvijeće i svijeće pred Spomen-pločom

danas ih više nema, potvrdili su istinu o vječnom, ne samo, nezaboravu na njih, na ono što su bili i što uvijek ostaju.

Klementinom i Kristijanom, te velikim brojem učenika Gimnazije Katoličkog školskog centra. Slavila se sveta misa za pokojne sestre Kćeri Božje ljubavi, za sve poginule u II. svjetskom ratu i ovom tek minulom.

Na Dušni dan, okupilo se dosta vjernika na Josipovcu sa svojim župnikom fra Petrom Matanovićem, časnim sestrama Zdravkom,

Vjernici su okitili grobove cvijećem i zapalili mnogo svijeća, te

se molili i zahvalili Bogu za sve ono što su časne sestre Kćeri Božje ljubavi učinile za ovaj kraj i za sve poginule u domovinskim ratovima. Posebno treba spomenuti one, koji su donijeli vijence, ikebane, svijeće: Društvo Hrvatski dom, Udruga Hrvatska žena, Hrvatski veterani HVO - Tuzla, Središnji odbor HSS - Tuzla, Gimnazija Katoličkog školskog centra, Časne sestre Kćeri Božje ljubavi, te mnogo cvijeća i svijeća od pobožnog puka.

JOSIPOVAC. Samostan Josipovac sa ekonomijom osnovan je 1885. godine, dakle prije 113. godine, a gradnja samostana dovršena je 1886. Zemljište se zvalo Dragoželj. Zemlja je bila dobra, ali zapuštena i obrasla kôrovom i grmljem. Mnogo su se sestre namučile dok su iskrčile tlo i obradile ga. Ekonomiju je Majka Franciska prozvala Josipovac. Bilo je to uzorno gospodarstvo: zemlja obrađena, vrt urađen i zasaden. Josipovac je materijalno pomagao Zavod Kraljice svete Krunice u Tuzli.

Sestre su imale kućnu kapelicu, a nedaleko od samostana bilo je sestarsko groblje, na kojem počivaju sestre koje su preminule u Tuzli i na Josipovcu.

Sestre su 1947. godine otjerane, te je ekonomija Josipovac, nakon 62 godine postojanja, postala državno vlasništvo.

Danas na groblju postoji jedan drveni križ i Spomen-ploča, a na nekom grobu i još poneki križ. Križeva na groblju je svake godine sve manje. Planira se urediti groblje, te ga spasiti od zapuštenosti.

Pater Bonaventura Duda u svom razmatranju o blagdanu Svih Svetih i Dušnom danu, kaže: "S ljubljaju se, kršćanski blagdan Svih Svetih i sveljudski Dušni dan ili Dan duša.

U našim uspomena izronjavaju mnogi bezimni i neimenovani, mnogi možda već zaboravljeni, nespomenuti i neokajani, a koji ugradiše svoje napore živote, u to da na svijetu bude više svjetla, više pjesme, više mira, više kruha, više duha, više prostora slobode i ljubavi".

Juraj NOVOSEL

CROATIA OSIGURANJE D.D. MOSTAR

Poslovnica Tuzla

Tradicija, sigurnost, blagostanje...

OSIGURANJE IMOVINE

- osiguranje od opasnosti požara i drugih opasnosti
- osiguranje od opasnosti, provalne krađe i razbojstva
- osiguranje strojeva i aparata od loma i drugih opasnosti
- osiguranje stakla od loma
- osiguranje odgovornosti iz djelatnosti (vitium artis)
- osiguranje objekata u izgradnji i montaži
- osiguranje usjeva i nasada
- osiguranje životinja
- osiguranje kućanstva

OSIGURANJE TRANSPORTA

- osiguranje karga - domaći i međunarodni
- osiguranje odgovornosti prijevoznika

OSIGURANJE MOTORNH VOZILA

- obvezno osiguranje od automobilske odgovornosti po europskim kriterijima
- osiguranje automobilske kaska - s uključenim rizikom od krađe

ŽIVOTNO OSIGURANJE

POSJETITE NAS U TUZLI:
Naselje Sjenjak - blok D-2
I. Mujadžević bb
Tel. 075 230 991; 230 992

Pivara Tuzla

Nek Vam je u kući
sve zdravo i živo
nazdravlje i s čejfom pijte
Tuzlansko pivo

Sa jednog izvora
za cijelu porodicu

HRVATSKA BANKA d.d. MOSTAR VAŠA JE BANKA

POSLOVNA JEDINICA TUZLA

Topolica 4

Tel.: 075/236-450

Tel./Fax: 231-171

15 godina
DOLJINSKOG GRIJANJA U TUZLI

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE
TUZLA

Prilozi za povijest pisane riječi

U XVI. stoljeću u Tuzli se pojavljuju ličnosti obrazovane po svoj prilici u Sarajevu i Istanbulu. Jedan od njih je Ahmed Čelebi, prvi tuzlanski pisac, koga istraživači pamte po Kronogramu o Fazli-efendiji. Osnivanje Behrambegove medrese početkom XVII. stoljeća od Tuzle je, za to doba, stvorilo jak kulturno-prosvjetni centar.

U Tuzli je živio i stvarao jedan od prvih bh književnika, najveći pjesnik alhamijado književnosti i prvi leksikograf slavenskoga juga - Muhamed Hevaji Uskufi (1601.-1651.). Pored nekoliko pjesama (ilahija i kasida) pisanih arapskim pismom na bosanskom jeziku, jedne stihovane proze, kao i knjige pjesama na turskom jeziku Risale-i tebsyret-ul - 'aryfin, najčešće spominjanja i citirana Uskufijina pjesma je Poziv na viru. Ovom pjesmom Uskufi poziva sunarodnjake svih vjeroispovijesti na bratstvo, slogu i jedinstvo, naspram antagonizama i nepovjerenja koji nanose štetu svima. Najznačajnije Uskufijino djelo je Bosansko-turski riječnik Makbul-i 'aryf, pisan u stihovima, poznatiji pod nazivom Potur-Şahidija. Ovo je drugi riječnik u europskoj kulturnoj historiji.

Drugi značajan pisac ovog starijeg perioda je Stjepan Matijević (1580-1654.), koji o sebi veli da je rođen u selu Solini kraj Soli. Živio je u Sarajevu, a potom u Rimu, gdje je tiskao svoje djelo Ispoviedaonik.

Istraživači spominju da je u osmanskome periodu u Tuzli djelovalo još sedam pisaca (Nabi Tuzlavi, Abdi Tuzlavi, Savabi ef Salih Tuzlavi, Salih Daniš efendi Azabagić ef Mehmed Teufik, Ibrahim Edhem Berbić i Hadži Ibrahim Abdullah Smajić Seljubac), čije kulturno-prosvjetno djelovanje nadilazi okvire usputnog ostavljanja zapisa o životu, vremenu, ljudima i događajima.

I u Tuzli je u osmanskome periodu, od XVI. stoljeća, bila bogata prepisivačka djelatnost. Istraživači bilježe 25 prepisivača koji su se bavili prepisivanjem i izučavanjem orijentalnih rukopisa iz oblasti tesawwufa (misticizma), književnosti, fikha (prava), povijesti, akaida (obredoslovlja), hay'a (astronomije), statistike, filozofije, itd. Najveći broj ovih rukopisa uništen je u brojnim ratnim i političkim poharama.

Iz ovog perioda izuzetno je značajna spisateljska aktivnost bosanskih franjevac koji su rođeni u tuzlanskom kraju, ili su ovdje službovali. Vrijedi pomenuti Tuzlaka fra Blaža Josića (1820-1868.), koji je jedno vrijeme boravio u Rimu na nauku. Pisao je elegije, među kojima su najpoznatije Elegia in Novo Anno, Elegia i Tužna pjesma sa 1164 stiha. Fra Josićev generacijski ispisnik Tomo Kovačević (1820-1867.), koji je učio škole u Hrvatskoj i Ugarskoj, i donosio novac za gradnju novih crkava, ostavio je zanimljivu knjigu pod naslovom Opis Bosne.

U okolini Tuzle je službovao fra Blaž Ikić (rođ. 1848.), koji je kritiziran zbog svoje knjige Zdravstveno-čudoredne i zabavno-poučne crte, gdje je dotaknuo stvari u koje samo majka upućuje svoje kćerke. Ante Jukić rođen 1873. u Tuzli, objavljivao je pjesme i crtece po raznim časopisima. Izdavao kalendar "Hroje" i uređivao "Učiteljsku zoru" i Učiteljski vjesnik".

Za austrougarski period, značajno je djelo fra Nedeljka Dugonjića-Vrhovčića (rođ. 1885.) koji je u tiskari Adolfa Engela u Tuzli tiskao svoje

knjige Ratni zvuci (tri izdanja), Kraljici Hrvata 1918. godine, Zabavni i poučni kalendar za prostu 1914. godinu. U Tuzli je živio dr Tugomir Alaupović i bio direktor Gimnazije (1909-1913), poznati hrvatski književnik i pjesnik.

Spisateljska baština Tuzle nezamisliva je bez Memoara Živka Crnogorčevića, koji, iako dobrim dijelom autobiografski, predstavljaju prvu kroniku tuzlanskih zbivanja. Crnogorčević (umro 1914.) piše o postanku grada, Omer-paši Latusu, epi-demiji kolere, požarima, dolasku Austrougarske, te o društvenim, ekonomskim i kulturnim prilikama. Prva tiskara, vlasništvo Nikole Pissoubergera, osnovana je 1896. godine. U prvoj deceniji 20. stoljeća u Tuzli se otvaraju još tri tiskare, što je uvjetovalo razmah izdavačke djelatnosti.

U Tuzli je 1902. tiskana treća knjiga pjesama jednog od najvećih hrvatskih pjesnika, Silvija Strahimira Kranjčevića - Trzaji. U prve tri decenije XX. stoljeća tiskano je pedesetak knjiga poezije, udžbenika i znanstveno-istraživačkih radova tuzlanskih autora, te prijevod knjige Dvonožac (1922.) danskog pisca Karla Evalda. Među tuzlanskim piscima ovog perioda izdvajaju se Radovan Jovanović sa zbirkom pjesama Talas duše i grč tela (1924.), Stefan Hakman sa zbirkom pjesama U proleće (1925.), te Dušan Muždeka sa

svojim pjesmama i kritičko-esejističkim radovima. Pojavljuju se i prve periodične publikacije sa kulturnim i književnim sadržajima, kao što su đacki list Jutro (1919.), mjesecnik Rad (1923.) i časopis Sredina (1925-1927.).

Tuzla je opjevana u narodnoj lirskoj poeziji. Među nekoliko značajnih pjesama u muzičko-folklornoj formi izdvaju se Ječam žnjela Tuzlanka djevojka i Pod Tuzlom se zeleni meraja.

Uvjerljivo najmarkantnija književna pojava Tuzle je pisac Meša Selimović (Tuzla, 1910. - Beograd, 1982.) Među brojnim proznim i znanstveno-istraživačkim djelima, kao vertikalne književne vrijednosti južnoslavenskih prostora, izdvaju se romani Derviš i smrt (1966.) i Tvrdava (1969.). Ovi romani prevedeni su na dvadesetak svjetskih jezika. Drugi tuzlanski pisac, čija su djela značajna za bosansku književnu hermostatiju, je Derviš Sušić (1925-1990.) Među brojnim proznim i dramskim djelima izdvajaju se romani Uhode, Pobune i Hodža strah. Sušić je ostavio značajna djela i kao dramatičar. Prozaist, dramatičar, scenarist i pjesnik Nijaz Alispahić (1940.) romansijer i scenarist Jasmin Imamović (1957.), suvremeni su tuzlanski pisci, članovi Društva pisaca i PEN kluba, čija su djela prevedena na više stranih jezika.

Fatmir Alispahić

TUZLANSKI KAZALIŠNI DANI

U Tuzli su održani od 16. listopada do 7. studenoga 1998. godine Tuzlanski kazališni dani. To je sigurno jedan od najvećih kulturnih događaja godine u Bosni i Hercegovini.

Tuzlanski kazališni dani održani su u povodu 100-obljetnice osnivanja Narodnog pozorišta u Tuzli, prvog u BiH, kao i 100-obljetnice rođenja Ahmeda Muradbegovića.

U sve ove dane dvorana Narodnog pozorišta u Tuzli nije mogla primiti sve posjetitelje željne kazališnih predstava.

Publika je imala priliku vidjeti šest predstava Narodnog pozorišta u Tuzli, koje su obilježile prošlu sezonu:

Lejla, Ahmeda Muradbegovića, u režiji Nijaza Alispahića; *Priče vesele, priče turobne*, A. P. Čehova, u režiji Izeta Hajdarhodžića; *Hamdibeg*, Harisa Silajdžića, u režiji Gradimira Gojera; *Šest lica traže pisca*, Luigija Pirandella, u režiji Izeta Hajdarhodžića; *Don Huan*, J. B. P. Moliera, u režiji Zlatka Svibena; te dječje prestave *Mutiša i kvariša*.

Osim navedenih predstava, publika je vidjela i 15 zapaženih ostvarenja domaćih i inozemnih kazališnih družina.

Naročito su dobro ocijenjeni nastupi Primorskog narodnog gledališta iz Nove Gorice, s predstavom *Čelava pjevačica*, Eugenea Ioneskoa, u režiji Vite Taufera, Hrvatskog narodnog kazališta u Osijeku, s predstavom *Utvare*, Ive Brešana, u režiji Želimira Oreškovića, kao i *Hasanaginicu* i *Derviš i smrt*, u režiji Mustafe Nadarevića i Sulejmana Kupusovića, iz Narodnog pozorišta Sarajevo. Nastupili su i gosti The Cinema Teatra iz Poljske, The Observer

Assembly and Tumanshvili Film Actors studio iz Gruzije i dr.

Zadovoljstvo ne krije gosp. Nijaz Alispahić, književnik i dramaturg Narodnog pozorišta u Tuzli: "Tuzlanski pozorišni dani, mogli bi biti jedan od kulturnih događaja godine, o čemu se govori ovih dana, i mislim da smo, s obzirom na ponudeni repertoar, u tome i uspjeli".

U povodu jedne od najuspješnijih sezona tuzlanskog teatra (1997/1998) izdana je publikacija, koja objedinjuje fotodokumentom građu šest uspješnih premijera.

KAKO SAM POSTAO SJEMENIŠTARAC

Svibanjsko jutro! Sunce obasjava stepenaste terase koje okružuju Usorsku dolinu, a kao krajnja točka obzorca uzdiže se piramida, najviši vrh Vlašića sa čijih se sniježnih pokrivača sunčane zrake odbijaju i osvjetljavaju Usorsku dolinu.

Šest je sati! Sjedim za stolom sa cigaretom u ruci i ispijam svoju prvu jutarnju kavu, promatram ljepotu Božjega dara i sa Psalmistom kličem: Gledam Ti Bože djelo ruku Tvojih, ovu lijepu i prelijepu Bosnu i Usorsku kotlinu! O Bože - naspram sveg ovog - što je čovjek da ga poznaješ, što li čedo ljudsko te ga pohadaš! Što je čovjek, gledan samo našim ljudskim očima pri dolasku na ovaj svijet? To je najjadnije i najnesposobnije stvorenje od svih živih bića na kugli zemaljskoj. Svako živo biće životinjskog i biljnog carstva sposobno je boriti se za svoj život i opstanak, samo ljudsko čedo prepušteno je na milost i nemilost drugoga: ne dan, ne mjesec, godinu nego dugi niz godina da doraste i uzraste u zreloga čovjeka.

Divno li je Ime Tvoje, Bože naš, po svoj zemlji! Gledam Ti djela prstiju Tvojih! Ti samo reče i sve postade, a na koncu kao krunu svega stvorio si čovjeka Rječju: "Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci - svoj zemlji - i svim gmizavcima što puze po zemlji!"

Na svoju sliku stvorio Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvorio, muško i žensko stvorio ih."

Eto, dakle, što je čovjek! Kruna sveg stvorenja, slika Božja, dijete Božje! Zato ga ti Gospode poznaješ, zato ga kao svoje dijete neprestano pohadaš! Dok je trunka Života-Ljubavi u njemu ne ostavljaš ga.

Hvala Ti Bože što sam se rodio u kraju koji se s visokih gora, brežuljcima spušta k ravnoj Posavini. Te blage padine, to moje selo zove se Vrhovi.

Hvala Ti i na obitelji kojoj si me povjerio, na djedu Juri i baki Luciji r. Filipović, ocu Mati i majci Ani r. Samardžić, koji su mi u srce i dušu ulili ljubav prema Tebi.

Obitelj Ljubičić, poznatija u selu pod nazivom Marjanović, srednje imovnog stanja obitavala je u selu Vrhovima - udaljena od željezničke stanice Vrhovi desetak minuta hoda, a pruga poviš kuće dijelila je imanje na dva dijela.

Glava obitelji bio je "did Jure". U mojim djetinjim očima do skoro navršene pete godine moj did bio je najljepša, najveća, najbolja i najjača osoba na svijetu. Išao sam uz njega kao šipka uz bubanj, svuda kud je to bilo moguće. U to vrijeme djed je bio povjerenik Hrvatske seljačke stranke i knez sela te je često održavao skupove u večernjim satima, nedjeljom.

Bože moj, kako sam se ja radovao tim skupovima, a radovao sam se samo zato jer ljudi slušaju mog dida. On, kad hoće da ljudi dođu, uzme samo jednu dasku i veliki drveni čekić, objesi dasku na srg i čekićem udara po njoj. Zvuk jakih

djedovih udara čuje se u cijelom selu, a ja, samo gledam i čudim se kako je djed jak i kako ga ljudi slušaju. Kroz malo vremena počimaju ljudi stizati sa svih strana, a ja sam zauzeo svoje mjesto za astalom pod grozdem.

Kad su već stigli prvi ljudi izlazi djed onako lijepo obučen u misne haljine, koda će na Plehan k Misi, razgovara s ljudima i čeka druge, a ja samo od radosti rastem! Nikad nisam zaboravio djedovih

PIŠE: FRA JURE LJUBIČIĆ

riječi sa jednog takvog skupa. Bilo je ljeto, sušna godina i ljudi se počeli jadati šta će biti sa ljetine, sve će izgorjeti. A djed onako ozbiljan veli: Ma, ne bojte se ljudi, imajmo pouzdanja u Boga, ako uskoro ne padne kiša i ljetina podbaci, Bog će u nečem drugom dati nafaku pa će opet biti i kru' a i ru'a, naše je raditi i moliti.

Moje sanje o djedu raspršile su se jednog jutra, kad su se dva čudno obučena čovjeka pojavila pred našom kućom. Kasnije, baka mi je rekla da su to bili žandari! Odveli su djeda, u "rešt". Koliko je vremena djed ostao u zatvoru ne znam, ali znam da je uvijek bio i ostao utjecajan i poštovan Hrvat. Ubrzo, iza zatvora, djed je dobio sliku groba pokojnog Đure Basaričeka, Stipice Radića i Antuna Radića, koja je dobila mjesto s desne strane Križa u sobi. Ispod slike groba zapisano je: "Tu pod ovom hladnom pločom, smirila se tri su tijela, Hrvatska ih majka zemlja u zagrllaj svoj uzela".

Ta nas je slika uvijek podsjećala tko smo i što

smo i ostala je tu u našoj sobi uz slike Srca Isusova, Srca Marijina i svete Lucije sve do 1945. godine, kada ih je uništila rulja razuzdanih komunističkih pljačkaša.

Iza djeda, za nas djecu bila su dva najdraža bića baka i majka, koju smo mi svi zvali "neva". To su dvije osobe u kući koje su svu svoju ljubav usredotočile na nas ukucana da nas dobro nahrane, obuku, te da u kući bude mir i red. Baka i "neva" usadile su u našu djetinju dušu Božju prisutnost od najranijeg djetinjstva. On je svuda, On "dragi Bogo" koji nam sve daje. Od najranijeg djetinjstva naučili su nas da ne idemo spavati bez molitve i mi bi, kako idemo spavati, molili:

"Podoh ligat, zovem Boga za Oca, Divicu za Majku, Križ prid nas, anđeli oko nas, neprijatelji od nas, ja ne vjerujem u vas, već u dragog Boga Svemogućeg, Amen!" a iza toga odmah se nastavlja: "Sveti Vide vidi mene, sveti Dujme obraduj me, svi anđeli čuvajte me, dok mi tulo otpočine da mi duša ne pogine". Ove dvije divne majke nisu znale što je umor, što je odmor. Poput pčela skupljale su nektar ljubavi i mira, da obiteljski život bude sladak i ugodan, miroljubiv i krepostan. Kuća je već bila puna razdragane i vesele dječice, šest muškarčića i jedna djevojčica jedno drugom do uha. I onda, kako je djed govorio, u očaju ili u velikom pouzdanju u providnost, Bogu se sviđelo uzeti iz kuće stup i oslonac, snagu i jakost i nas staviti na kušnju.

Majka je, naime, jedne zimske večeri, kao i obično, namirivala marvu na poledici se okliznula i nezgodno pala u osmom mjesecu trudnoće. Te večeri prisilno je porodila dvije djevojčice, koje su na krštenju dobile imena Anđa i Marica. Majka nije izdržala. U ranu zoru napustila je ovu dolinu suza, i preselila se u domovinu vječnosti i mira. Sa sobom je povelila i jednu od djevojčica Anđu, a Maricu je uzela očeva sestra, tetka Kata, koja je imala dijete od pet mjeseci pa je nastavila Maricu dojiti i othranila ju je. Poslije osam mjeseci, baka je preuzela brigu o Marici, s ljubavlju je hranila i od svakog zla branila.

Te iste godine završavao sam četvrti razred osnovne škole, a jednog jutra i djed se spremio te se samnom uputio u školu. Tu potraži mog učitelja Osmana Cakića. Reče mu da me kani upisati u gimnaziju u Visokom i zatraži svjedodžbu da bih mogao polagati prijemni ispit. Začudi se učitelj te mu reče: zašto nisi prije došao i to mi rekao, da ga malo pripremir. Ali, što je tu je, dakle, dakle, ali mu svjedodžbu pa nek mu je sretno! Tako ja dobih svjedodžbu o svršenom četvrtom razredu i sutradan, opet s djedom odoh na Plehan. Tu pred crkvom sretosmo fra Juru Vuletu i fra Domagoja Šimića, mladog misnika. Malo su razgovarali, a onda me fra Juro zagrlji i odvede sa sobom u ured. Ne boj ti se ništa, sjedi ti tu pa ćemo nas dvojica napisati molbu i ti ćeš, ako Bog da, kad završiš školu mene ostarjela zamijeniti. Stavi preda me

bijeli papir kroz kojeg su se vidjele linije da se može ravno pisati, dade mi pero i držalo, upre prstom na papir i kaže: "Ovdje lijepo napiši Molba, početno slovo veliko, a ostala mala. To je prvi ispit i znoj moga školovanja. Ja na sredini papira napisah "Molba". "Vidi ti njega kako lijepo piše. Kažem ja, ti ćeš mene zamijeniti", i nastavi diktirati upirući prstom odakle ću početi. Uz pomoć fra Jure, napisah prvu molbu i potvrdih je vlastoručnim potpisom, te sav sretan povratih se djedu. Čim sam se domogao djeda, nestalo je svakog straha, a pojavila se želja da što prije pođem u Visoko. Razgovaram sa fra Domagojom kao sa ukucanima i mislim u sebi "ja ću zamijeniti fra Juru". Dok smo mi razgovarali, dođe i fra Jure, pruži meni kuvertu i kaže: "To ćete dati fratru, kad dođete u Visoko."

Uvečer, kad se otac povratio iz službe kući, pruži mu djed kuvertu s riječima: "Sad je sve gotovo, traži tri dana dopusta, jer utorak na večer morate biti u Visokom".

Od kada smo se vratili sa Plehana, ja samo mislim na Visoko i jedva čekam utorak. Iako se odužilo, dođe i taj dan. Baka poranila, nama dvojici za put ispekla malu pogaču i pile cijela kuća miriše, a onda je probudila i mene. Tek što sam se umio, pođe me baka oblačiti i dotjerivati da mi je se činilo da nijedno dijete neće biti tako lijepo obučeno kao što sam ja. Premda je tog jutra bilo sve svečano pripremljeno, ja od radosti nisam mogao ni jesti, nego sam samo oca požurivao da ne zakasnimo na voz. Did nas je podaleko, niz bašču ispratio, podigao me na prsa, poljubio s riječima: ne boj se sine, Bog će dati i biće sve dobro. U osam sati krenuli smo vozom iz Vrhova i kad smo bili iznad kuće popeo sam se na klupu, naslonio se na prozor i još jednom mahnuo rukom svojim koji su nas ispred kuće ispratili. Do Doboja sjedio sam uz oca, razgovarali smo, a uza sav razgovor, meni su navirale misli šta će to oni mene tamo pitati i jesam li ja to sve učio u školi o čemu oni pitaju. O tom smo nas dva razgovarali i vrijeme nam je prolazilo, a onda, iza Doboja počese se pojavljivati brda i šume, sve nevideno. Ja sam gledao na prozor, sad na jednu sad na drugu stranu, dok me otac nije povukao za ruku da sjednem uz njega jer će sad tunel. Šta je to tunel? "To je ono brdo pred nama kroz koji je prokopana štreka i sad, kad uniđemo u njega, nastat će mrak da se ništa ne vidi, dok ne izađemo na drugi kraj brda. Dok je on još govorio podosmo ulaziti u tunel, a u vagonu nastat mrak i tajac, ništa ne vidiš i ne čuješ osim lupetanja točkova na sastavu šina pod nama. Odužila se meni vožnja kroz tunel i jedva sam čekao kad ćemo izaći da opet mogu izaći na prozor. A smrdi i dim koji je ušao u vagon, premda su i prozori i vrata bili zatvoreni. Tek što se počelo nazirati svjetlo u vagonu, otac je ustao i otvorio prozor. Ustao sam i ja i više se nisam od njega odmicao do Visokog. Gledajući one velike planine, u mojoj glavi stvarale su se slike ogromnih stabala i raznih životinja koje u njima žive. O tom nam je govorio i naš učitelj u školi. Iz tih misli istrže me otac. Hajdemo, evo Visoko je!

Sa stanice, brzo smo došli pred gimnaziju gdje nas je dočekao jedan radostan i veseo fratar, brko. Odmah se počeo šaliti s nama, jer je stiglo još đaka, iz drugih krajeva. Uveo nas je u jednu veliku sobu na katu, učionicu, da ostavimo svoje stvari, a onda nas je proveo kroz čitavu gimnaziju i pokazao gdje su razredi za školu, gdje je kapelica i gdje ćemo spavati. Odozgor, sa sprata, vratili smo se opet u

učionicu gdje je došao drugi mladi fratar, koji se s nama raspričao, uvjeravajući nas kako će nam ovdje biti lijepo s drugim đacima. U razgovoru brzo prođe vrijeme, mi se dječurlija upoznasmo, podosmo i sami trčkarati po hodniku, dok nas fratar ne pozva na večeru. Sad smo svi za njim pošli, dugačkim hodnikom na drugu stranu gimnaziju, i spustili se stepenicama u veliku prostoriju, blagovaonicu gdje smo večerali. Sutra u jutro u osam sati, svu je djecu poveo brko (Fra Lujo Zloušić) u jedan razred i, kad smo poslije molitve sjeli, podijeli nam je po jedan papir na kom su bila četiri zadatka: sabiranje, oduzimanje, množenje i dijeljenje. Svaki je od nas morao najprije sabirati dva zadana broja, odbiti, pomnožiti i podijeliti, a kad to završi onda lijepo potpisati imenom i prezimenom i njemu predati. Meni to nije bilo teško, brzo sam napisao svoju "zadaću" i

potpisao. Do mene je sjedio Andrija Abaz. I on je ispisao svoju zadaću i potpisao. Nisu bili isti zadatci i mi smo počeli nešto razgovarati. Brko je došao, pogledao što smo napisali, uzeo papire sa sobom, a nas poslao da idemo svojim. Veselo smo izletjeli među roditelje i govorili: nije bilo teško, položili smo. Radovali smo se mi, a s nama i naši roditelji, Plehančani i Ramljaci. Ostali smo prijatelji. Poslije smrti pokojnog fra Miroslava Abaza, prisjetim ga se skoro svakog jutra u molitvi "Ego celebrare Missam..."

Kad je bilo sve gotovo, došao je fra Lujo među nas djecu i roditelje, te rekao: Eto ispiti su gotovi. U jedanaest sati sjeli smo na vlak i uvečer stigli kući, a djed je bio zadužen da od paroka sazna jesam li primljen ili nisam.

(Nastavit će se)

JEZIČNI SAVJETI

ROD I SKLONIDBA LATINSKIH RIJEČI U HRVATSKOM KONTEKSTU

(CARMINA BURANA, ELEMENTA LATINA, PACTA CONVENTA, MISCELLANEA I SL.)

Često čujemo ili čitamo: Zbor će izvesti *Carminu Buranu*, ili: Kupio sam u knjižari *Elementu Latinu*. To nije pravilno *Carmina Burana* i *Elementa Latina* i *Pacta conventa* i sl. nisu imenice i pridjevi ženskoga roda u jednini, nego su to imenice i pridjevi srednjega roda u množini pa se moraju sklanjati kao nominativi *bogata sela, široka polja*, a ne kao *lijepa žena, sestra, djevojka*.

Treba reći i napisati: stihali smo (upoznali, izabrali, izveli) *Carmina Burana*, kupili smo (upoznali, proučili) *Elementa Latina*.

Ako ih treba sklanjati u rečenici, najradije bih ih ostavio nepromijenjenima, same ili uz neku apoziciju ili atribut, npr.: Razgovaram o vrsnoći izvedbe *Carmina Burana*; uživam u kantati *Carmina Burana*; u *Elementa Latina* brižno su izvedena gramatička pravila, korisna je upotreba udžbenika (knjige, priručnika) *Elementa Latina*; ili: govoreći o tim, takvim *Carmina Burana*, kakva su izvedena sinoć...; raspravljamo o *Pacta conventa* koja su bila sporazum između Kolomana i hrvatskih plemena...; u spomenutim *Elementa Latina*, koja možemo nabaviti u svakoj knjižari...

Istovrsni su primjeri: Kranjčević je napisao *Lucida intervalla*; u pjesnikovim (Kranjčevićevim) *Lucida intervalla* možemo osjetiti...; bez analize *Lucida intervalla* nije potpuno razumijevanje...; Horacijeva *Carmina* estetski su uvijek bila visoko cijenjena...; u Vrančićevim *Otia* ima karakterističnih autobiografskih stihova...

Isto se tako moraju ponašati, među desetcima sličnih, i: *collectanea, miscellanea, acta, documenta* itd., kad ih ostavimo u tim izvornim latinskim oblicima.

Prof. dr. Vladimir VRATOVIĆ

mlin ljubave d.d.

"Husinski rudar"

UNIVERZITET U TUZLI

Univerzitet u Tuzli od ove školske godine (1998/99.) bogatiji je za jednu visokoškolsku ustanovu i za četiri nova studijska odsjeka.

Osnovani su:

- Akademija dramskih umjetnosti;

- Novi studijski odsjeci na sljedećim fakultetima:

1. Odsjek Građevinarstvo na Rudarsko-geološkom fakultetu,

2. Odsjek Žurnalistika na Filozofskom fakultetu,

3. Odsjek Proizvodno mašinstvo i odsjek Tehnička informatika na Fakultetu elektrotehnike i mašinstva,

2. Ekonomski fakultet, usmjerenje: upravljanje poslovnim procesima (management);

3. Fakultet elektrotehnike i mašinstva, sa odsjecima: Energetska elektrotehnika, Tehnička informatika, Energetsko mašinstvo, Proizvodno mašinstvo;

4. Filozofski fakultet, sa studijskim odsjecima: Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost, Matematika i fizika, Historija i geografija, Biologija i kemija, Fizička kultura, Razredna nastava, Predškolski odgoj, Tehnički odgoj i informatika, Žurnalistika, Strani jezik: engleski jezik i književnost, njemački jezik i književnost;

i odsjek Zaštite na radu i životne okoline;

8. Akademija dramskih umjetnosti.

Upisano je oko 2.000 novih studenata u prvu godinu studija. Najviše je upisano na Filozofskom fakultetu - preko 600.

Univerzitet u Tuzli je osnovan 1976. godine, a visoko školstvo se počelo razvijati osnivanjem Više rudarsko-tehničke škole 1958. godine. Prvi fakultet u Tuzli je Tehnološki fakultet, osnovan 1959. godine i ulazi u 40. godinu svoga rada i postojanja.

Struktura privrede i njene potrebe su utjecale na to da tehničke znanosti zauzmu ključno mjesto u razvoju visokog obrazovanja u Tuzli. Daljnji razvoj je iziskivao razvijanje novih fakulteta i širenje novih znanstvenih profila Univerziteta.

Na visokodkolskim ustanovama je diplomiralo preko 20.000 studenata, koji su stekli visoku, odnosno višu stručnu spremu, a više od 300 postdiplomaca je obranilo magistarski rad, dok je doktorsku disertaciju obranilo oko 180 kandidata. Sigurno je, da su, prvi uvjet uspješnog napretka

4. Odsjek stranih jezika na Filozofskom fakultetu.

Osnivanje novih visokoškolskih ustanova i odsjeka na fakultetima je sukladan konceptu razvoja Univerziteta u Tuzli, koji svoj koncept razvoja bazira na primjeru europskog univerziteta.

Nova usmjerenja na Univerzitetu predstavljaju realizaciju razvojne strategije Univerziteta koja ide za tim da se na Univerzitetu stvaraju uvjeti za veći obuhvat mladih generacija akademskim obrazovanjem uz istovremeno povećanje vrsta studija. Ovim potezom se broj diploma koje se stječu na ovom Univerzitetu povećao s dosadašnjih 17 na 24. Opravdanost ovog poteza pokazuje i veliki interes srednjoškolaca da studiraju ove oblasti. Na novim smjerovima je ove školske godine upisano preko 400 studenata.

Univerzitet u Tuzli pokriva područje od 600.000 do 800.000 stanovnika sa strukturom studijskih i istraživačkih usmjerenja primjerenim prirodnim resursima, stupnju korištenja svih potencijala, ali isto tako i studijskom usmjerenju na društvene znanosti bez kojih bi svaki sustav školstva bio nedovršen. Univerzitet mora insistirati na osiguravanju uvjeta za funkcioniranje obrazovnog sustava u vremenu i prostoru primjerenom Europi, jer tamo i pripada Univerzitet u Tuzli.

Članice Univerziteta u Tuzli su:

1. Defektološki fakultet, sa smjerovima: oligofrenologija, somatopedija, logopedija, surdoaudiologija, tiflogologija;

5. Medicinski fakultet, jedinstven smjer: Opća medicina;

6. Rudarsko-geološki fakultet, sa odsjecima: Rudarski, Geološki, Građevinarstvo;

7. Tehnološki fakultet, sa odsjecima: Kemijsko-tehnoški, usmjerenja: Kemijsko inženjerstvo, Ekološko inženjerstvo, Prehrambeno inženjerstvo

svake, a pogotovo ratom opustošene zemlje - kvalitetno obrazovani kadrovi, jer je agresija na našu zemlju ostavila najteže posljedice na stručni i znanstveni kadar. Bez obrazovanja kadra, bez dobro organiziranih, materijalno opremljenih fakulteta, nema napretka.

Priredio: J. N.

foto color Žunić
express color laboratory

ul. Veljka Vlahovića 56, TUZLA Tel.: 075 34 364

TUZLA • TEŠANJ • GRAČANICA

**EKSPRES
IZRADA KOLOR
FOTOGRAFIJA
SVIH FORMATA
ZA SAMO 30 MINUTA**

foto color Žunić
express color laboratory

ROMER d.o.o. TUZLA P.O.

PUTOPISNA REPORTAŽA: FRANKFURT

FINANCIJSKA I SAJAMSKA METROPOLA

Njemački velegrad na Majni živi u znaku jubileja: proslavio je 12 stoljeća svoje bogate historije, ovih dana je zatvoren pedeseti po redu najveći svjetski sajam knjige, a uveliko se priprema da sljedećeg kolovoza obilježi 250. obljetnicu rođenja svog najvećeg sina - pjesnika Goethea

Piše: Alija UZUNOVIĆ

**50. Frankfurter Buchmesse
7.-12. Oktober 1998**

Kolijevka demokracije

U posljednja dva stoljeća Frankfurt je tijesno povezan s političkim razvitkom suvremene Njemačke. Početkom 19. stoljeća izabran je za sjedište njemačkog saveznog Sabora. Tu je u znamenitoj crkvi sv. Pavla (Paul' kirche) 1848/49. godine zasjedala nacionalna skupština koja važi kao prvo demokratsko zastupništvo njemačkog naroda, tada podijeljenog u brojne državnice i kneževine. Godine 1863. u Frankfurtu je održan tzv. "kneževski sabor" kao prvi pokušaj reforme njemačkog saveznog ustava, a osam godina kasnije

DETALJ STAROG GRADA

Svaki naš boravak u Frankfurtu donosi nove spoznaje o bogatstvu, ljepoti i veličini ove svojevrstne prijestolnice svijeta. A samo prije pola stoljeća zapisao je rezignirano švicarski pisac Max Frisch po okončanju svog putovanja tadašnjom Njemačkom: "Munchen se može još i zamisliti, Frankfurt više ne". Grad na Majni je, naime, nakon II. svjetskog rata bio u prahu i pepelu.

Priča o ovom gorostasu počinje prije dvanaest stoljeća, sa dolaskom Karla Velikog, prvog vladara novoosnovanog rimsko-njemačkog carstva. Boravio je tu devet mjeseci pripremajući sabor svoje ogromne države, a 22. veljače 794. godine izdaje jednu darovnu povelju, u kojoj se ime "Frankfurt" prvi put spominje. Jubilarni program 1200. obljetnice grada sadržavao je preko 500 priredbi - izložbi, kazališnih i opernih izvedbi, koncerata...

Svoje ime Frankfurt (prijelaz Franka) upravo duguje Francima koji na riječnom gazu nad Majnom podigoše kraljevski dvor. Zahvaljujući povoljnosti svog položaja, grad se već u Srednjem vijeku razvio u važno trgovačko-središte. U 14. stoljeću Frankfurt zadobija sva prava tzv. slobodnog carskog grada ("freie Reichsstadt"), a neko vrijeme je na čelu saveza svih gradova s područja oko Majne i Rajne. Frankfurtska katedrala sv. Bartola stoljećima je bila izborna i krunidbena crkva germanskih careva.

Njemački Čikago

Sa oko 650.000 stanovnika Frankfurt je na šestom mjestu njemačkih velegradova, ali nije nikako broj njegovih građana element na kome se zasniva značaj ovog grada u Njemačkoj i u svijetu. U njemu su 382 banke iz 45 zemalja, pa je on po tome centar međunarodnih financija. Frankfurt je i najveće središte burze za akcije i vrijednote - nazvan po tome "njemački Čikago", a nedavno je u njemu sjedište centralne europske banke. Frankfurt i Njemačka se u cijeloj Europi ionako spominju istim dahom, a svi znaju da ovaj savez doista označava stabilnost novčanih deviza.

U gradu na Majni je postotcima najviše iznozemnih posloprimaca i drugih stranaca. Ovdje je i najveća zračna luka u Europi, gdje se svakog minuta zrakoplovi nalaze u slijetanju i uzlijetanju. Sama "Lufthansa" ima ko 240 destinacija - leti se prema svim dijelovima svijeta.

Frankfurt danas ima, zahvaljujući bogatstvu svojih građana, ne samo brojna industrijska poduzeća i trgovačke pogone, prekrasne građevine gradskog središta i cijele četvrti patricijskih vila, nego i mnoštvo kulturnih rasadišta, muzeja, kazališta i naučno-dobrotvornih zaklada i bolnica. Iza II. svjetskog rata mnogo toga je restauratorskim radovima obnovljeno. Tako je prije 15 godina završen "historijski red kuća" ("Hauserzeile") nasuprot znamenite palače "Romer" (Rimljanin).

U tim gotskim palačama imale su nekada svoja sjedišta brojne tradicionalne banke, kao što su Rotschild, Gontard ili Metzler, koje još uvijek uživaju svjetski glas.

U palači "Romer" se još od 1405. godine pa sve do danas nalaze gradska uprava i vijeće.

ovdje je potpisan Frankfurtski mir kojim je okončan njemačko-francuski rat.

Danas je Frankfurt supermoderan grad s američkim ozračjem, ali istovremeno grad historijsko-romantičarskih sokaka i trgova, kakav je, primjerice Goethe-platz. Još mnogo štošta je u znaku ovog velikana pisane riječi, rođenog ovdje prije dva i pol stoljeća - kao Goetheov institut, te Goethov muzej uz rodnu kuću na adresi Grosser Hirschgraben 23-25.

Najveći dio grada leži na sjevernoj obali Majne - stari grad i City, uključujući i gradske četvrti oko glavnog kolodvora, velesajma i bankovnih centara s neboderima. Na južnoj obali pruža atrakciju Sachsenhausen, historijsko naselje sa uskim sokacima i vrtovima, sa gotskim kućama i brojnim "birtijama jabukovca", gdje pučki gostioničari veselo toče za Frankfurt tipično vino od jabuka kiselkastog okusa.

Sve važnije znamenitosti ovdje se mogu pješice obići. Koga više zanima suvremeni Frankfurt može za kratko vrijeme, počev od zelenih nasada "Friedrich-Ebert" dospjeti do modernog centra banaka i osiguranja ili prošetati do rastrkanih, ogromnih zdanja velesajma - koja, poput vitkog visokog tornja zvanog "olovka" ili Festhalle, predstavljaju jedinstvenu atrakciju svjetske arhitekture.

Bio je sajam...

... a na njemu - rekordi. Riječ je, pogadate, o najvećem svjetskom sajmu knjige, koji je ovogodišnjeg listopada održan po pedeseti put u gradu na Majni. Frankfurt je kao slobodni "Reichsstadt" još u 16. i 17. stoljeću okupljao tadašnje knjižare i izdavače, a u novije doba činio je to Leipzig. Kako je taj grad nakon rata pripao DDR, došlo se na ideju uz stotu obljetnicu zasjedanja nacionalne skupštine, da se upravo u crkvi sv. Pavla organizira zapadnonjemački skup knjižara i izdavača međunarodnog karaktera. Prvi "Buchmesse" (sajam knjige) daleke 1949. okupio je impozantan broj izdavača (210), a bilo je izloženo 10.000 naslova. Te brojke su iz godine u godinu rasle, obarani su rekordi, pa je morao biti sagrađen ogroman sajamski centar. Ipak, Paul' kirche je ostala kao mjesto gdje se odvija dio sajamskog programa - uručivanje tradicionalne nagrade za mir njemačkih knjižara. Ove godine dobitnik je njemački pisac Martin Walser.

Preko tri stotine hiljada posjetilaca razgledalo je rekordnih 369.902 naslova tiskanih u oko 120 zemalja svijeta. Da bi se to pročitalo, kako izračunaše organizatori, trebalo bi nam oko 150 godina. (!)

U armiji izdavača našli su se i oni naših prostora. Najzapaženiji su bili hrvatski, okupljeni na zajedničkom štandu Sajma, koji dobiše i specijalno priznanje. Zajedno su bili i bosansko-hercegovački, uključujući i HKD "Napredak" iz Sarajeva, koji su izložili oko 800 naslova. Naš je dojam da su nekako stidljivo i neinventivno prezentirali našu knjižnu produkciju. Ostaje nada da su i oni boravkom u Frankfurtu štošta naučili. Kao, uostalom, i drugi koji se, makar na kratko, nadu u ovom velegradu.

PROMO INTERNATIONAL TUZLA

U Tuzli je od 27. do 31. listopada 1998. godine održan SAJAM INFORMATIKE, TELEKOMUNIKACIJA, UREDSKE I GRAFIČKE OPREME "2001" i FESTIVAL TRŽIŠNIH KOMUNIKACIJA "INTERMEDIJ" u organizaciji PROMO International, poduzeća za marketing, istraživanje tržišta, ispitivanje javnog mnijenja i organiziranje sajamskih manifestacija.

Za sudjelovanje na ovogodišnjem Sajmu i Festivalu prijavio se veliki broj tvrtki iz cijele Bosne i Hercegovine, te inozemstva. U okviru kongresnih aktivnosti održana su dva Okrugla stola. Prvi okrugli stol održan u Hotelu "Tuzla", na temu "INTERNET, utjecaj na društvo i obrazovanje", a drugi Okrugli stol, na temu: "Budućnost BH telekomunikacija", gdje se raspravljalo o trenutnoj situaciji u Bosni i Hercegovini, te mogućnostima unapređenja cjelokupnog bh telekomunikacionog sustava.

Na Sajmu je sudjelovala i Neovisna komisija za medije (Independent Media Commission), koju je 11. lipnja ove godine osnovao Ured Visokog predstavnika u BiH (OHR), s osnovnim ciljem unapređenja bh medija. Tako je u organizaciji ove Komisije održan Okrugli stol na temu "Stvaranje zakona o medijima".

STVARANJE ZAKONA O MEDIJIMA

Posjetitelji su pored redovitih sadržaja koje je sajam nudio, mogli pratiti jedan zanimljiv Okrugli stol na temu "Stvaranje zakona o medijima".

Tijekom okruglog stola, govorili su članovi vijeća Neovisne komisije za medije, gospoda Branko Perić, Mehmed Husić i Dan Delus, predstavnik Ureda Visokog predstavnika.

Nakon uvodnog i pozdravnog govora, gospodin Branko Perić je u svom izlaganju istaknuo kako se Bosna i Hercegovina nalazi pred velikim i izazovnim poslom, izrade i usvajanja potpuno novih zakona koji bi na potpuno novi način trebale regulirati oblast medija.

Do sada je to područje bilo pokriveno zakonima preuzetim iz bivšeg političkog i pravnog sustava, koje je reguliralo isključivo oblast državnih medija, kazao je Perić i dodao, da su tu praktično bila oba bh entiteta sa dva zakonska teksta, jedan koji je dosta površno regulirao oblast javnog informiranja, a drugi isključivo odnose u državnoj televiziji.

Zbog toga su izvan zakonodavne regulative ostali važni segmenti sustava informiranja, poput osnivanja i rada privatnih radio i televizijskih postaja, medijske piraterije, medijskih prava i slično.

Pošto se oslobađanje medija postavilo kao uvjet demokratizacije društva, tranzicija medija podrazumijeva neodložnu izmjenu postojeće i donošenje potpuno nove regulative u ovoj oblasti. Aktualna vlast, načelno podržava pravnu transformaciju u oblasti medija, ali izbjegava javno ponuditi koncept svojinske i opće transformacije. On se osvrnuo i na nedovoljno postojeću zakonsku regularnost u oblasti informiranja, te kao primjer koji treba slijediti, naveo da moderna zakonodavstva slobodu izražavanja reguliraju kao jednu od osnovnih građanskih prava noseći ga u Ustav. Prema njemu, u tranziciji medijskog

zakonodavstva mora se početi od međunarodnih dokumenata, koji reguliraju slobodu mišljenja i izražavanja, počevši od prvog Međunarodnog dokumenta koji definira ovu oblast, a to je Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima koju je Generalna skupština UN-a usvojila još 1948. godine, kao i druge dokumente prihvaćene u Svijetu.

Osnovna načela koja bi trebala imati nova zakonska regulativa u oblasti informiranja su: neovisnost upravljačkih tijela radio i televizijskih postaja, koje rade kao javne službe, načelo uredničke neovisnosti, koja treba da bude izvan domašaja Vlade, adekvatan način financiranja, neovisan i nediskriminatorski proces dodjele dozvola za emitiranje, što moraju činiti tijela neovisna o Vladi, itd.

U svom zaključku, gospodin Perić je istaknuo da u temelje medijskog zakonodavstva u BiH moraju biti ugrađeni svi poznati i prihvaćeni međunarodni standardi, što je uvjet demokratizacije i ulaska BiH u svjetske integracijske tokove.

Tijekom Okruglog stola spominjan je i odnos medijskog i krivičnog zakonodavstva u aktualnom bh trenutku. Nazočni su ovom prigodom informirani da Neovisna komisija za medije čini i činit će sve da se smanji utjecaj Međunarodne

zajednice na domaće medije, ali je za to potrebno donijeti nove zakone, koji će taj utjecaj isključivati. Uz to je konstatirano da BiH ima veći stupanj slobode medija u odnosu na Srbiju i Hrvatsku, ali i to da se ovo može tumačiti upravo prisustvom Međunarodnih faktora u njoj.

Borite se za svoja prava, profesionalnu solidarnost, slobodu tiska i medijsko zakonodavstvo, jedna je od temeljnih poruka Okruglog stola, upućena novinarima Bosne i Hercegovine, koji nisu štedjeli vrijeme i trud da prilikom diskusije otvore brojna pitanja, iznesu zapažanja i primjedbe.

Bilo je riječi i o razlozima za i protiv toga da županije uređuju oblast informiranja. Spominjan je izvjesni novinarski kukavičluk, koji je u poratnom periodu doveo do toga da niti jedan dužnosnik nije otišao sa vlasti zbog lošega rada. Ukazano je na problem miješanja signala stranih medija sa domaćim. Ipak, najveći broj pitanja odnosio se na dodjelu frekvencija, odnosno davanje dozvola za rad lokalnim medijima. Na ovo su predstavnici Neovisne komisije za medije dali poseban komentar, razumljivo ako se zna da je njen mandat izdavanje dozvola svim elektronskim medijima, upravljanje frekvencijskim spektrom, ali i izrada kodeksa za uređivanje radio i televizijskih programa.

VINO I MARTINJE

Na blagdan Svetog Martina, 11. studenoga, u svim višorodnim krajevima slavi se MARTINJE, dan "krštenja" mošta i to po starim običajima i po svim "štatutima" toga obreda. Uz martinjsku večeru pije se pravo pravcato mlado vino.

ZAŠTO JE VINO TAKO ZDRAVO?

Vino, najstariji lijek, jača želudac, krijepi umoran duh, rastjeruje potištenost i tugu, potiče dušu

Osim male količine etilnog alkohola, dospijevaju u organizam i djelatne tvari poput vitamina C, raznih vitamina B, minerala i elemenata u tragovima. No, previše je vina nezdravo. Jedna do dvije čaše na dan potpuno su dostatne.

Tko pije češće i više vina, ima podjednako kratak životni vijek kao i apstinenti. Smatra se da muškarcima vino, ako piju 0,4 l na dan, povoljno djeluje na zdravlje. Žena bi, zdravlja radi, trebale piti najviše 0,3 l vina na dan. Najbolje je piti vino uz jelo. Tada alkohol prelazi sporije u krv i već se veći dio razgrađuje u želucu.

Osim toga, količina je vina, vezana uz jelo, automatski određena bolje.

Što sve može postići umjerena potrošnja vina, pokazale su stotine proučavanja.

Vino može:

- * Smanjiti opasnost od srčanog infarkta do 50%
- * Zaštititi nas od preranog starenja.

- Engleski istraživači su izjavili da su pronašli nove dokaze kako je vino, za razliku od drugih oblika alkohola, korisno protiv bolesti srca. Kažu da su detaljno proučili podatak koji kaže da supstance u crvenom vinu mogu djelovati poput antioksidanta koji sprječava začepjenje arterija. Prema pisanju američkog časopisa Clinical Nutrition crveno je vino prirodni oblik tableta poznatih pod nazivom "polyphenols", koje se koriste u istu svrhu.

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr Nisvete Alispahić možete obaviti: ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).

Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati.

Na telefone
090-149-514 i 217-927
možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.
Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11.

ZA VAŠE ZDRAVLJE

10

PRAVILA ZA OSOBE S POVIŠENIM TLAKOM

Kako izbjeći srčani udar?

Hipertenzija (povišeni tlak) može se suzbijati i prevladati (premda ne uvijek i izliječiti) ako se čeljad drži deset jednostavnih zapovijedi. To je rečeno na konferenciji za novinare nakon završetka 15. nacionalnog kongresa Talijanskog društva za arterijsku hipertenziju (SIIA), održanoga ovih dana u Rimu. "Povišeni arterijski tlak znatan je čimbenik rizika od srčanog infarkta, izljeva krvi u mozak, odnosno bubrežne insuficijencije", opetovao je poznate podatke Giuseppe Mancina, predsjednik Društva, "ali to je srećom rizik koji se može smanjiti". On je iznio 10 zapovijedi za koje kaže da su također poznate, ali da ih se premalo ugroženih pridržava. Evo, dakle, toga dekaloga namijenjenoga talijanskim, ali i inim pacijentima:

1. Održavati primjerenu tjelesnu težinu (smanjiti pretjeranu težinu, a osobito pretilost).
 2. Paziti na prehranu i dati prednost biljnoj hrani.
 3. Odustati od pretjerane uporabe soli.
 4. Baviti se zdravom i redovitom fizičkom djelatnošću.
 5. Odustati od pušenja cigareta.
 6. Alkoholna pića svesti na umjerenu količinu.
 7. Smanjiti pretjerani stres.
 8. Redovito mjeriti arterijski pritisak.
 9. Ako je pritisak povišen, uredno se pridržavati liječničkih savjeta.
 10. Ne dopustiti da arterijski pritisak pređe granicu od 140/90, a održavati ga još nižim, boluje li se od dijabetesa.
- U Italiji povišeni arterijski pritisak ima 20 posto stanovništva starijeg od 40 godina, a 40 posto pučanstva starijega od 60 godina - ukupno više od 10 milijuna Talijana. Iako je ona znatan faktor rizika, od hipertenzije se liječi tek svaki četvrti hipertoničar - iznio je Mancina.

NEKA SU JELA "PAMETNIJA"

Namirnice posebno poticajne za mozak: Riba - srdela, skuša i tuna bogate su omega-3 masnim kiselinama, a ključnim za održavanje mozga u formi. Jedite ribu triput na tjedan. Povrće - posebno mrkva, brokula i zelenje obiluju antioksidantima koji brane mozak od pogubnog učinka slobodnih radikala. Uvrstite povrće u barem dva dnevna obroka. Žitarice - stabiliziraju količinu šećera u krvi osiguravajući mozgu stalnu opskrbu energijom. Trebale bi biti na tanjuru dvaput dnevno. Najbolji su proso, ječam i smeda riža. Vitamini - usporavaju odumiranje moždanih stanica. Provjerite dobivate li s hranom preporučene dnevne doze vitamina C, A, E, B1, B2 i B12.

ZDRAVA PREHRANA

Zdravom prehranom možete smanjiti opasnost od raka i bolesti srca, izoštriti um i podružiti životni vijek

Hrana koja štiti od raka

Evo što biste trebali jesti kako biste tijelu osigurali hranjive tvari koje sprječavaju rak:

* Pet ili više obroka svježeg voća i povrća dnevno. Istraživanja pokazuju da to smanjuje rizik razvoja raka do 20 posto. Zeleno lisnato povrće, mrkva, rajčica i agrumi najbolje štite od raka.

* Škrobna hrana, kao što je krumpir, tjestenina i riža, te hrana bogata vlaknima, primjerice cjelovite žitarice, povrće i voće, štite tijelo od raka probavnog sustava.

* Crvene paprike i rajčice sadrže likopen, prirodni pigment koji štiti od razvoja raka grlića maternice i prostate.

* Povrće poput kelja, kad se žvače ili reže, proizvodi sastojke nazvane indoli za koje se smatra da štite od ponovne pojave raka dojke.

* Crveno i plavo bobičasto voće bogato je antioksidantima koji potiču djelovanje vitamina C u tijelu, jačajući imuni sustav i sprječavajući oštećenja stanica.

* Cjelovite žitarice, orasi i biljna ulja sadrže vitamin E, antioksidant koji također jača imuni sustav.

NOVA OTKRIĆA

* Uzimanje vitaminskih preparata ubrzava rad mozga. Taj rezultat jednog velikog američkog istraživanja možda objašnjava zašto vitamini poboljšavaju pamćenje.

* Istraživanje provedeno na Sveučilištu Portsmouth otkrilo je da manjak željeza može izazvati ispadanje kose. Žene kojima je kosa ispadala imale su manjak željeza, no, nakon uzimanja nadopune željeza, te aminokiselina lizina, vitamina C i vitamina B12, prestale su gubiti kosu.

* Većina istraživanja daje naslutiti da prehrana s malo kolesterola i zasićenih masti uveliko pomaže smanjiti vjerojatnost oboljevanja od koronarne bolesti. Novo američko istraživanje pokazuje, međutim, da to nije dovoljno - treba vam i više vlakana i linolenske kiseline (masne kiseline koju sadrže lisnato zeleno povrće i riblja ulja).

* Studija objavljena u časopisu "The Lancet" pokazuje da smanjenje unosa slane hrane s prosječno 10 grama na 6 grama dnevno donosi gubitak tjelesne težine od 1 do 2 kilograma čak i bez držanja dijete.

Osim toga, male količine soli snižuju krvni tlak, smanjuju rizik moždanog udara, sprječavaju osteoporozu i napade astme.

* Gazirana mineralna voda jednako je dobar izvor kalcija kao i sir, tvrdi se u izvješću što ga je objavio "British Medical Journal".

Kalcij je ključan za sprječavanje osteoporozu, ali kalcij i magnezij (oba se nalaze u zelenom lisnatom povrću) rade zajedno, pa vam oba i trebaju.

Popijte najmanje pet čaša mineralne vode dnevno i pojedite tri obroka zelenog povrća.

ZDRAVO STANOVANJE

Kako održati poželjnu vlažnost prostorija i popraviti zrak što ga udišemo u stanu?

Zeleni pomagači

U smanjenju zagađenosti kućnog zraka uveliko pomažu zelene biljke. Dovoljno je smjestiti biljku kraj prozora: prirodnim postupkom fotosinteze, klorofil u lišću apsorbira veliku količinu lebdećih čestica i štetnih sastojaka.

Posebno su dobi Scindapsus aureus (Pothos), Sanseveria i Beaucarnea recurvata, poznata kao skupljačica dima.

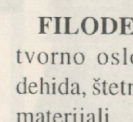
Vrlo su korisne i dvije cvjetne biljke, krizanteme i gerber, ali kao lončanice, a ne kao odrezani cvjetovi.

Philodendron domesticum i Philodendron oxycardium smanjuju količinu formaldehida koji je vrlo toksična tvar.

Trostruku pak ulogu im omiljena kućna biljka Dracaena dermensis Warneckii, koja u jednom danu uspije otkloniti 50 posto formaldehida u sobi, 52 posto sastojaka benzola i 10 posto trikloretilena.

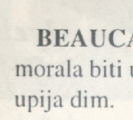
KRIZANTEMA: smanjuje koncentraciju čestica oslobođenih iz deterđentata, dezinfekcijskih sredstava i ostalih sredstava za čišćenje.

FILODENDRON: brzo i djelotvorno oslobađa zrak od formaldehida, štetne tvari koju sadrže brojni materijali.

DRACAENA: pročišćava zrak od štetnih čestica iz ljepila i laka za namještaj.

BEUCARNEA: biljka koja bi morala biti u kući svakog pušača, jer upija dim.

POTHOS: u stanju je smanjiti loše posljedice grijanja jer ima ulogu prirodnog pročišćivača.

JESENSKI TREND: JEDNOSTAVNO SMEDE

Pletena fantazija

Boja svijetlog kakaa i neobična kombinacija pletiva teško će vas ostaviti ravnodušnom. Ravna suknja pletena "krivo-pravo" upotpunjena tunikom na kojoj pletivo naglo mijenja smjer.

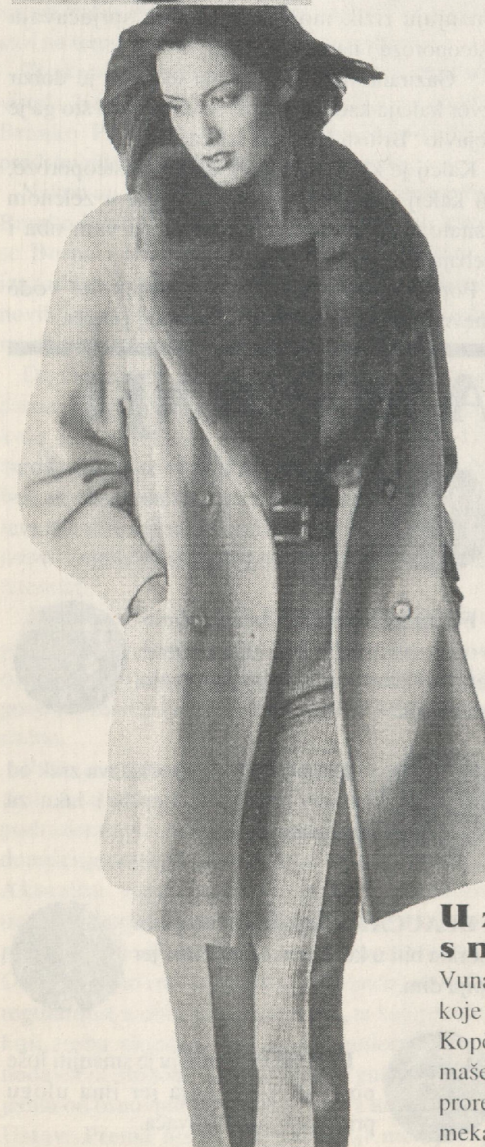
Hlače za svaku priliku

Ove modne sezone teško ćete bez samastih hlača i to onih koji imaju i malo streča pa su zato vrlo udobne za nošenje. Trendovske boje su crna, antracit, smeđa i boja devine dlake.

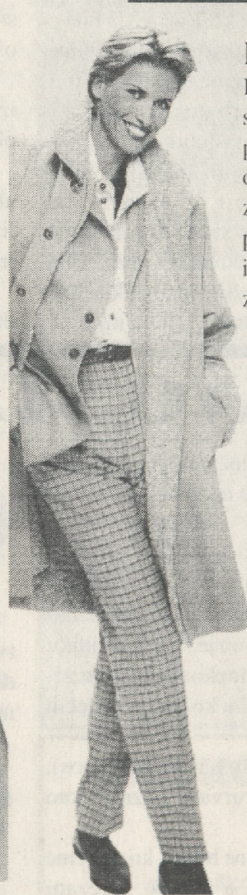
Prugasto i "špricano"

Prugasto odijelo u nijansi smeđe koju preporučuju modni dizajneri kopča se visokim dvostrukim kopčanjem, a hlače su klasičnog kroja. Jednostavan kratki kaput od buklea čini s odijelom izuzetnu cjelinu.

U zagrljaju s nercom

Vuna i kašmir sastav su tkanine od koje je šivan ovaj kratki kaput. Kopčanje je dvoredno, umjesto mašeta na rukavima su mali prorezi, a bogati ovrtnik ukrašava mekani tamnosmeđi nerc.

Kaput-baloner

Kaputi-baloneri kojima se skida podstava vrlo su praktični, jer u jednom odjevnom predmetu imamo zapravo dva. Ovaj Jobisov, podstavljen krznom, bit će izuzetno topao u hladnim zimskim danima.

Ekstravagantni kaput

Efektno je iskorišteno blještavilo poliestera u kroju koji se teško kontrolira jer - sve je dopušteno i sve je moguće. Tajanstvenosti će pridonijeti i šal od ekološkog krzna.

POVRĆE U VAŠEM VRTU

OBIČNA SALATA

Salata je u svim područjima i u mnogo sorti kultivirano opće poznato povrće. Veoma ukusna za jelo i ljekovita biljka.

Salata uspijeva na gotovo svim tipovima zemljišta, ali su najbolja plodna, strukturalna, bogata u organskim tvarima. Za rane usjeve pogodnija su laka, topla zemljišta okrenuta jugu, a za jesenje usjeve teža, glinovitija. U kućnim vrtovima, za ranu salatu treba odabrati od vjetra zaklonjenu i suncu izloženiju gredicu. Veoma je korisno da se salata posije u više rokova i tako produži period prispijevanja i potrošnje. Za nešto kasnije usjeve, rasad se može proizvesti u zaklonima od plastike, na pažljivo pripremljenim gredicama. Rasad za jesenju sadnju - za usjeve koji će prezimiti, sije se krajem kolovoza ili početkom rujna u otvorene gradice.

SORTE SALATE: majska kraljica, betnerova, ljubljanska ledenka, endivija, batavija-zagrebačka, nansen, atrakcion, unikum, kristal ljetna, pariška bijela, univerzal, safir i dr.

PROIZVODNJA RASADA. Salata se, obično, gaji putem rasada. Za ranu proljetnu proizvodnju rasad se proizvodi u toplim gredicama ili staklenicima. Sije se tijekom veljače, na redove 2-3 sjemena na 1 m² gredice. Gusta sjetva se ne preporuča. Gusto iznikli rasad mora se prorijediti. Važno je da se u gredicama održava umjerena toplota i vlaga. Rasad stigne za rasađivanje 4-6 tjedana poslije sjetve.

RASADIVANJE. Rani proljetni usjevi se rasađuju u drugoj polovici ožujka. Jesenja sadnja se obavlja početkom listopada. Tada se koriste zimske glavičaste sorte ili zimska salata. Njega salate je jednostavna. Okopavanje mora biti plitko. Bolje je plijeviti. Dobro je usjev salate jednom prihraniti, čim se biljke prime i, po potrebi, zalijevati.

IZRAVNA SJETVA. Ovaj sustav se redovito koristi u proizvodnji sjemena, ali se može primijeniti i u proizvodnji salate za potrošnju.

LJEKOVITI DIO BILJKE. Ukoliko se želi dobiti sok laktukarij, tada se tijekom ljeta sabire potpuno izrasla biljka, a za pripremu salate uzima se salata dok se još nalazi u punim glavicama.

LJEKOVITE I DJELOTVORNE TVARI. Salata sadrži veoma mnogo ljekovitih i djelotvornih tvari. Spomenimo samo neka: kalij, kalcij, natrij, klor, te značajne količine arsena, bakra i željeza, a upravo su bakar i željezo korisni za stvaranje i umnožavanje krvi te, konačno, i vitamin C koji čini salatu tako vrijednom.

Ljekovito djelovanje salate

Grčki povjesničar Herodot (oko 400 godina prije Krista), nazvan "ocem povijesti" spominjao je laktukarij kao lijek. U zadnje vrijeme laktukarij iz obične salate cijenjen je kao lijek protiv kašlja, a i kao sredstvo za umirenje grčeva, astme, živčanih uzbuđenja i nesаницe. Slavni liječnik Galen (129-199. godine) pisao je: "Kada sam počeo starjeti i, kada sam htio tvrdo zaspati, to sam, dijelom uslijed navike da radim kasno u noć, a dijelom radi laganog sna kojeg donosi sa sobom starost, samo time bio u stanju da si priskrbim dobar san, ako sam s večeri pojeo obrok salate". I Tacit, kao i

Plinije Secundus izjasnili su se slično o dobrom snu pomoću salate. Salata je biljno, potpuno neškodljivo i nedužno sredstvo za san, te bi joj trebalo dati prednost pred kemijskim sredstvima za spavanje.

Kaktukarij se u pučkoj medicini upotrebljava i kao lijek za liječenje upale očiju.

Radi listnog zelenila (klorofila), koji je u svježim listovima salate naročito vrijedan, listovi salate osvježuju cjelokupne stanice tijela.

Klorofil salate djeluje protiv grčenja krvnih sudova i smanjuje krvni tlak. Sigurno je da lisno zelenilo povišuje aktivnost srčanih mišića. Svježa salata je veoma voluminozna, tj. prostorno obimnija i znatno povećava volumen stolice, te dolazi do potpuno bezbolnog pražnjenja stolice. Uzimanje salate može se s uspjehom primijeniti za liječenje kroničnog začepjenja.

Mala količina soli te kalij i kalcij djeluju dobro na izlučivanje mokraćne. Sirova salata je siromašna bjelanjčevinama, mastima i hranjivim tvarima, te je vrlo povoljna za kuru mršavljenja.

Uživanje salate uzrokuje smanjenje stvaranja kiseline u krvi, reducira se postojeće prekomjerno

stvaranje kiseline. Salata utječe povoljno kod srčanih i bubrenih bolesti. Uživanje salate može se preporučiti i šećernim bolesnicima. Utječe i na liječenje gihta kao dopunsko sredstvo.

Salata je konačno bogata vitaminima te naročito obilno sadrži vitamin C, koji se kuhanjem djelomično razara.

Salatu treba po mogućnosti uživati svježu, jer naglo gubi vitalne tvari ako je i kratko vrijeme spremljena u hladnom podrumu. U svježim listovima salate ili u svježem soku iz listova nalazi se, djelotvorno sredstvo za zaštitu, odnosno čak i lijek, protiv štetnosti prouzročenim radioaktivnim zračenjem.

Priprema salate za jelo

Kako se ispravno priprema salata? Stara francuska poslovice sadrži recept: salati neka ulje dodaje rasipnik, škrtica sol, ocat i začine, a ludak, koji u svemu pretjeruje, neka je izmiješa, tada će se dobiti ispravno pripremljena salata. Prema tome: obilno ulja, malo soli, octa i začina i dobro izmiješati.

Astra-obuća

d.o.o. SARAJEVO

POSLOVNA JEDINICA TUZLA
Tel/fax: ++387 75 252 394

PRŽI I PAKIRA
pržionica kave

PIMEX

kava 100 g 1,30 KM
kava 200 g 2,60 KM
kava 500 g 6,50 KM

SIROVA po dogovoru

Barišić Ivan
Omajnska-Usora
tel: 087/899 118
087/899 083

dj FRANCEL

MESNICA
SVINJETINA
JUNETINA
TELETINA

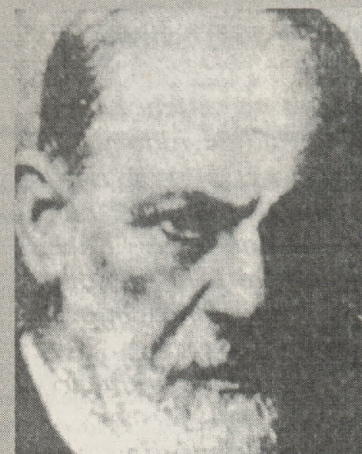

SVJEŽE MESO
I SUHOMESNATI
PROIZVODI
MJEŠOVITA ROBA

KLOSTERSKA ULICA, TUZLA

§ FIDUCIA

DRUŠTVO JEDNOG LICA ZA PRUŽANJE POSLOVNIH USLUGA
STRUČNI I KONSULTATIVNI POSLOVI
VEZANI ZA OSNIVANJE I RAD PODUZEĆA

Oca psihoanalize Sigismunda Freuda uglavnom su napadali zbog njegovih revolucionarnih teorija. Zanimljivo je da je veću podršku imao kod ženskog pučanstva, sve dok jednom zgodom nije u užem krugu svojih istomišljenika, u već poodmakloj dobi, priznao: "Nadam se da sam odgovorio na mnoštvo pitanja koja su mi se nametala. Jedno veliko pitanje na koje nisam znao odgovoriti i nakon 30 godina istraživanja ženske psihe, jest ovo: Što žena zaista želi?"

FREUDOVA NEDOUMLICA

Čuveni talijanski književnik Albero Moravia objašnjavao je jednom zgodom odnos između muškarca i žene.

"Znate li zašto žene misle na muškarce puno više nego muškarci na žene?"

Zbog toga što je njihova odgovornost za prođužetak vrste puno veća. Žena nosi dijete. Da bi ispunila svoju zadaću žene, mora se reproducirati. Zapravo, žena uvijek preuzima inicijativu. Ona ima snažniju erotsku moć od muškarca. Muškarac je zato okovao ženu tabuima, vjerovatno da bi se obranio, da bi uspostavio ravnotežu".

ČEMU - ODBRANA MUŠKARCA

DAROVAO SVOJE TIJELO ZNANOSTI

Prerano umrli hrvatski pjesnik (u 24. godini) Janko Polić Kamov emigrirao je, nakon što je osuđen zbog sukoba sa starojugoslavskom žandarmerijom na tešku tamnicu, u Italiju i kasnije u Španjolsku.

Tri godine prije smrti u bolnici u Barceloni, napušten od svijeta, napisao je oporuku: "Ako umrem, ostavljam svoje tijelo na raspolaganju liječnicima, da ga upotrijebe za svoje pokuse, budući da moja djela ne dopriječe izvan moje ladice, budući da moj život ne posluži dovoljno znanosti - ostavljam svoje tijelo i dajem joj svoju smrt".

RELATIVNOST UŽASA

Svojedobno su Švicarci "skladali" brojne šale na račun tadašnjeg austrijskog kancelara dr. Brune Kreiskyog. Evo jedne:

Pita neki Švicarac: "Tko je najbogatiji stočar na svijetu?" i odmah odgovara: "Kancelar Kreisky!". "Zašto?", pita drugi. "Zato što ima sedam milijuna govoda!"

Priznajemo, krajnje neukusno! Ovo nije šala! Sastali se dr. Kreisky i tadašnji njemački kancelar Helmut Schmidt. "Kako stoje stvari u Njemačkoj?", pita Kreisky. "Zabrinjavajuće, ali ne užasavamo se. A kod vas!"

LJUBAV ili PUŠENJE

Našao se jednom zgodom slavni dirigent Arturo Toscanini u društvu ljudi sklonih porocima. Vodio se razgovor o jačini strasti, među ostalim, da li je jača strast za ljubavlju ili pušenjem. Toscanini je tada rekao:

"Poljubio sam prvu ženu i popužio prvu cigaretu istog dana. Od tada više nisam nikad imao vremena za pušenje".

Poznata (uglavnom po ljubavnim skandalima i brojnim brakovima) američka filmska glumica mađarskog podrijetla.

Zsa Zsa Gabor, izjavila je nakon rastave od svojeg supruga (osmog po redu), španjolskog vojvode Fillippa od Albe da joj je već dosta naklapanja o njezinim godinama.

- Rodena sam 6. veljače 1928. godine - rekla je novinarima pokazujući neki papir na mađarskom jeziku - shvatite to jednom zauvijek. Po tomu ispada da je ona najmlađa mišica ikad izabrana.

Zna se, naime, da je 1933. godine izabrana za "miss" Mađarske (imala je, dakle, samo pet godina?)

ZAGUBLJENE GODINE

Krležina karikatura iz 1927. godine: - Sto ovi u Italiji dižu jednu ruku uvis? - Pa, umorili su se dižući za vrijeme rata obadviije.

ZLO FAŠIZMA

Da su Hrvati među prvim u svijetu ustali protiv fašizma, dokazuje i slavni hrvatski i svjetski karikaturista Pjer Krleža (1890.-1962.).

Svoju nepomirljivost prema tom svjetskom zlu, objasnio je riječima:

"Pokraj ideološke povezanosti, u borbi protiv fašizma, u prvom redu nadahnjivao me osjećaj da je fašizam nešto neljudsko, nešto što prijeti katastrofom čitavom čovječanstvu i meni kao dijelu te široke mase svijeta.

U fašizmu nisam vidio samo jedan politički sistem, već učasno zlo koje direktno i fizički ugrožava narode i koje u svojoj zadnjoj primisli uništava čovjeka!"

I VI MORATE PRESTATI PUŠITI

U razvijenim zemljama svijeta svake godine na stotine tisuća pušača prestaje pušiti. Stavovi prema pušenju uveliko su se promijenili od dana kada ste Vi počeli pušiti. Nekad se smatralo da je pušenje atraktivno i mudro ponašanje, privlačno za suprotni spol. Međutim, šesdesetih godina, nakon objavljivanja rezultata velike američke studije o posljedicama pušenja, počelo se drukčije gledati na pušenje. Došlo se do spoznaje da jedan od deset pušača oboli od raka, a da je 30% svih smrti od raka vezano uz pušenje, da pušenje udvostručuje rizik srčanog infarkta, povećava rizik prijevremenog poroda i drugih komplikacija pri poroda. Samo u zemljama Europske unije od posljedica pušenja godišnje umire oko 500.000 ljudi - čitav velegrad.

Svaki pušač udisanjem duhanskog dima na jedinstven način istodobno unosi u tijelo oko četiri tisuće različitih kemijskih spojeva. Oni djeluju na više načina: PODRAŽAJNO, TOKSIČNO, KANCEROGENO, PSIHOAKTIVNO.

Pušenje je opasno jer oštećujući pojedine organe i organske sustave, razara tjelesno zdravlje i postupno dovodi do ovisnosti.

ZAPAMTITE:

Nikotin je smrtonosan: tri kapi ubijaju psa, jedna kap usmrćuje mačku, a konj ugiba od osam kapi. Tri grama ubijaju slona, a 0,06 grama smrtonosno je za čovjeka.

POGREBNA OPREMA "MARIĆ"

vl. Vlado Marić Tuzla
Tel. Tuzla: 075 251-347
Gradina: 075 223-698, Živnice: 075 774-065
Mobitel 090 135-882

Proizvodnja i prodaja pogrebne opreme, te pogrebne usluge:
Kompletna organizacija i oprema za sahrane i dženaze, posmrtnice.
Vijenci, aranžmani i buketi od svježeg i vještačkog cvijeća.
Prijevoz umrlih u zemlji i inozemstvu uz osiguravanje kompletne dokumentacije.
Ekshumacije i izmještanje posmrtnih ostataka.
Na vaš zahtjev organiziranje posljednjeg ispraćaja, uz pratnju pleh glazbe.

TUŽNO SJEĆANJE
Na našu voljenu i dragu

JELICU (rođ. JURIĆ) SOLDU
29. 10. 1997. - 29. 10. 1998.

Prošlo je tužnih 365 dana od našeg posljednjeg rastanka. Vrijeme prolazi, a tuga ne odnosi bol jer Ti zauvijek ostaješ u našim srcima.

S ljubavlju, ponosom i tugom čuvamo uspomenu na tebe. Tvoj suprug, sin, kćerka, snaha, zet, unuke, sestre i brat.

Rodbini i znancima javljamo da je 11. listopada 1998. godine preminuo

MARKO (BOŽO) KREŠIĆ

Sahranjen je na gradskom groblju u Živinicama, a sveta misa zadušnica slavljenja je 13. listopada 1998. u Živinicama.

Neka mu svijetli vječna svjetlost. Počivao u miru Božjem.

Ožalošćeni: supruga Lucija, kćerke Kaća i Marijana, zet Luka, unuka Ines, braća Drago i Mato i ostala mnogobrojna rodbina i prijatelji.

Dana, 9. prosinca 1998. godine navršit će se godina dana od smrti

IVANA MARTINAŠEVIĆA
HANSA

S poštovanjem čuvat ćemo uspomenu na njegov plemeniti lik.

Počivao u miru Božjem.
HKD NAPREDAK - TUZLA

Dana, 3. prosinca 1998. godine navršit će se dvije godine od smrti

FRANJE BURDE

Ostat će svima u sjećanju s kojima je surađivao, dragim prijateljima i kolegama.

Počivaj u miru Božjem.
HG

Dana, 2. studenoga 1998. godine navršilo se četiri godine od preranog odlaska našeg dragog

ŠIME (FRANJO) TOMIĆA

Vrijeme prolazi, a tuga je neizbrisiva. Dragi naš Šimo, tvoj lik ćemo vječno pamtili i biti ponosni što smo te imali.

TVOJI: otac Franjo, majka Kata, sin Zoran, sestre Milica, Nevenka i Slavica s obiteljima.

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	ZNAK SVETOG KRIŽA	ALATKA ZA KOPANJE TVRDE ZEMLJE	SINAGOGA	BIVŠI LETONSKI NOVAC	"KONJSKA SILA"	AUTOMOBIL ZNAK ZA URUGVAJ	DIO RUKU U PREGIBU	MJESTO NA OTOKU KRKU	STARA ZEMLJIŠNA MJERA	STAVAK, ODLOMAK, OZNAKA ZA TAKSU	PREDGRADJE LIUBLJANE	MINERALNA BOJA	ZNAK ZA KULU U SAHU	DVOSTRUKO MANJI DIO NEKE CJE-LINE	VELIKA SIBIRSKA RIJEKA	RASIJA-NOST
UBROJITI URAČUNATI												PROTIVLJENJE MJERA ZA PAPIR				
SJEVERNI JELEN						JAMSTVO POSO-LJENO				VRSTA GAVRANA UKRASNA BILJKA			I JEDAN I DRUGI GLUMICA EKBERG			
MJESEC OŽUJAK					STEPENIK DUHAČKO GLAZBALO					ST. ŠPAN. NOVAC MASNOĆA				ŠVEDSKA JOSIP OD MILJA		
ŽENSKO IME EMI-LIJA					DRUŽBA "AIR CONTROL TEAM"				ALJKAVOST RIJEKA U ITALIJI							
GLAZBENA KRAT. ZA "OPUS"		ORUĐE OSJETILO MIRISA						DAN U TJEDNU LUDOLFOV BROJ				TRIJEŠKA BLAGDAN NA 1. STUDENI				
FRANC. ŽI-VAHNI PLES (KANKAN)							OPASAC, REMEN, VOLUMEN					MUŠKO IME STJEPAN ITALIJA				
ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE		TOKSINI PIJETAO							DJELATAN						SUMPOR LJETNI-KOVAC	
NEPOZNATA VELIČINA					NAJTANJE SLOVO DODACI, PRILOZI,								LATINSKI POZDRAV TISUČINA METRA			
VAŽAN ZAČIN JELU		GLUMAC NALIS NJEMU SLIČNI												INDIJ PRAVNI NASLOV		
SVETAČKE SLIKE																
SKLADBA ZA DEVEĆ GLASOVA																
NASRT, NAVALA,																
RIMSKI BROJ JEDAN		GRČKO SLOVO VELIKA PJESMA														
GRAD U BUGA-RSKOJ						DVADESET I SEDMO SLOVO ABECEDE	UPITNA ZAMJE-NICA	ŽIVAC	STRANA SVIJETA	MAJAVO	KRAT. ZA "AD ACTA"	MEĐUNAR. OZNAKA ZA SJEVER	GRAD U MADARSKOJ KRAT. ZA "OTOCI" NA ZEMLJOPISNIM MAPAMA			
MEĐUNAR. NOVINSKA AGENCIJA					DAN MRTVIH MORSKA OBALA								OD TOGA VREMENA PRVENSTVO			
ELEMENT HOLMIJ		NOTA SO-LMIZACIJE SEDIMENT				TESARSKA ALATKA VULKAN U JAPANU							LATINSKO ŽENSKO IME ZNANOST O MORALU		EMANACIJA "AMERICAN BALLET THEATAR"	
SLAVNA DANSKA GL. NELSEN						ŽILA KUČAVICA MUŠKO IME, EDUARD					ERBIJ RIBARSKA MREŽA			RIJETKOST TAL. GLU-MICA ALIDA		
SUBILATNI SUGLASNIK		LUKA U FRAN-CUSKOJ POGODBENI VEZNIK					PETI PADEZ NEO-DJEVEN							"BALTIMORE AIRWAYS" NIKAL		
PUNO-VAŽAN							DR. IME ZA OTOK BORNEO OSOBNA ZAMJENICA									
URED EKONOMA									SAMOGLA-SNICI TONA						SASTAVNI VEZNIK SIMENS	
ODIJELA STARIH RIMLJANA															"SLUŽBA DRUŠTVE-NOG KNJI-GOVODSTVA"	

PODLISTAK HRVATSKOG GLASNIKA

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK

Broj 40 godina VII Studeni 1998.

USORA

List za kulturu, društvena pitanja i politiku

ŠTO NE BI ZAPISANO, NI DOGODILO SE NIJE

S početkom rata na usorskom području, nametnula se potreba za pravodobnim i objektivnim informiranjem, kako usorskog pučanstva, tako i bojovnika. Kako snažan može biti medijski pritisak, pokazao je program i promidžbene poruke velikosrpskih radio-stanica, koje su svakodnevno pučanstvo bombardirale neistinama i lažima. Kako bi predočila pravo stanje na usorskom bojištu, sa svojim emitiranjem otpočinje Radio-postaja Usora, a uz svesrdnu pomoć Hrvatskog vijeća obrane Usora i nekolicinu entuzijasta i za-ljubljenika u pero, počinje se tiskati bilten "Usora". U njemu su se mogle pročitati najnovije vijesti s usorskog ratišta, podvizi naših hrabrih bojovnika i prve značajnije pobjede, ali i doživljaji civila kako u Usoru, tako i u izbjeglištvu.

rani političar iz Republike Hrvatske, reče da Usora po svojoj prirodnoj ljepoti nadilazi i Kaliforniju, a mnogi drugi da ih Usora u mnogome podsjeća na male švicarske gradiće. Po prestanku rata, list Usora nalazi na znatne financijske poteškoće, te umjesto mjesečno, izlazi periodično. Tiskanje se odvija pod pokroviteljstvom Hrvatskog kulturnog društva Napredak - podružnica Usora, koji nije u ništa boljoj financijskoj situaciji. Trenutačno, list Usora izlazi kao podlistak u okviru tuzlanskog "Hrvatskog Glasnika".

Dakako, usorski novinari, koji su i u rovovima odrađivali i redovne smjene, nisu bili u prilici obići sve one koji se zaslužili da se o njima piše na stranicama biltena, ali, ipak su se trudili uvijek ječiti one najbitnije i najznačajnije događaje, zbivanja i ljude. Usorski bilten pronijeo je slavu Usore nadaleko, pronijelo je slavu čuvene 110. HVO brigade.

Usorski novinari trudili su se kroz svoje tekstove što bolje predstaviti izdašne usorske prirodne ljepote, njene običaje, usorskog čovjeka. Trudili su se uvijek ječiti hrabrost usorskih bojovnika u obrani svojih stoljetnih ognjišta, svoje obitelji, identiteta i svetinje. Trudili su se zabilježiti vjerska zbivanja, susrete, kulturna i športska zbivanja, ali i dati šansu mladim, još neafirmiranim, možda budućim poznatim pjesnicima i esejistima, da predoče svoja osjećanja i zamisli. Jedan intervju-

Veoma je teško na četiri stranice sažeti sva zbivanja u Usori tijekom mjesec dana. Stoga se novinari ograničavaju samo na najznačajnije i najaktualnije događaje. Stigli smo i do četrdesetog broja, unatoč svim problemima. Nadamo se da će se iznaći rješenje u što skorije vrijeme i steći novčana sredstva za tiskanje lista, bar četiri puta godišnje. Nadamo se, četrdeset i prvi broj lista Usora, bit će i naznaka svjetlije budućnosti. Jer, ono što nije perom ostalo zabilježeno, nije se ni desilo; povijest je najbolji dokaz za to.
M. MARTINOVIĆ

Nakon nekoliko brojeva, bilten prerasta u list "Usora", a tiska ga HVO Usora. Postaje mnogo kvalitetniji, sadržajniji i interesantniji, a novinari su svladali gotovo sve tajne novinarskog zanata i postali kao pravi profesionalci. List Usora postaje jedan od najkvalitetnijih listova koji se tiskaju na prostoru Središnje Bosne. S blokadom Usore, koja je trajala čak devet mjeseci, ponovno se tiska bilten, i umnožava na šapirografu. Usorsko pučanstvo i dalje je pravodobno bilo informirano. Treba napomenuti, ovo je bio i jedini izvor informacija, jer zbog konstantnog nestanka električne energije i nedostatka nafte za agregate i Radio-postaje Usora bila je prinuđena prekinuti svoje emitiranje na neodređeno vrijeme.

I BJEŠE IZBORI '98. U USORI - NERIJEŠENO

Rezultat bespoštedne borbe je u konačnici neriješen, po šest poslanika NHI-a i HDZ-a u Općinskom vijeću Usora

Mada je u izbornoj utrci za Općinsko vijeće Usore sudjelovalo pet stranaka (NHI, HDZ, HSL, SDA i SDP) kao što se i očekivalo, krajnje neizvjesna utakmica vodila se između dviju stranaka sa hrvatskim predznakom, HDZ-a i NHI-a. U stvari, bila je to borba prije svega, između dva zvučna naziva koja godinama odzvanjaju u ušima Usorana, sveopćeg imena HDZ-a i domaćega, Kreše Zubka. Krajnji rezultat bespoštedne borbe je ipak neriješen, sa nezatnom prednošću NHI-a za nevjerojatnih svega tridesetak glasova. I dok traju nepotrebni maratonski pregovori oko raspodjele vlasti i ovlasti, ostaje i dalje gorak okus krajnje nedemokratičnosti, trganja, paljenja i preljepljanja plakata, mada i jedna i druga strana prije svega trebaju raditi na istoj stvari osiguravanja dostojnog života u novoj općini, opterećenoj masom neriješenih problema koji su se nagomilali u višemjesečnim vakuumom vlasti nastalim raskolom u dotad apsolutno vladajućem HDZ-u.

I poslije rata - rat plakatima

Po deblokadi Usore, Radio-postaja ponovno otpočinje s emitiranjem programa, a i list Usora ponovno se tiska. List se tiskao u Splitu, u "Slobodnoj Dalmaciji", te je, zahvaljujući zanimljivom i bogatom sadržaju, pobudio znatno zanimanje tamošnjih urednika. List se tiskao u velikom formatu, poput Večernjaka, što je bilo pravo osvježanje. Izlazio je jednom mjesečno. Željno je iščekivan svakog prvog u mjesecu, a posebice u dijaspori, gdje se rasprodavao u roku od nekoliko minuta. Ovaj list promovirao je Usoru, malu hrvatsku enklavu, i tamo gdje možda nikada nisu čuli ni za Bosnu i Hercegovinu, a kamo li za Usoru. List je stizao svuda tamo gdje su bili Hrvati i Usorani, čak i u Ameriku, Kanadu i Australiju.

Hrvatski Glasnik
Glasilo Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Župe Soli
List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • Ravnatelj: Petar Matanović • Glavni i odgovorni urednik: Juraj Novosel • Lektor: Marica Petrović • Uredništvo: Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Mato Bikić, Martin Antunović • Adresa: Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 075-237-171 • Kompjuterska priprema i tisak: "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • Račun: ZZPP Tuzla: 12200-678-2025274 - Hrvatski dom - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

Piše: **Tvrtko GAVRAN**
KNJIGA
PJESAMA
MARKA LUKIĆA

- Vjera u Boga i Tebe Goga -

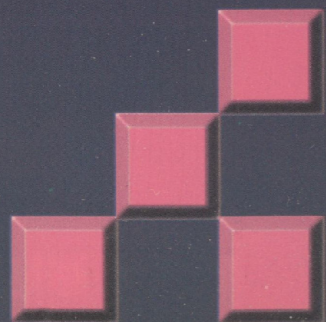
*Rođen sam u Sivši, u
 Usori u Bosni - živim u
 Vodnjanu, u Istri, u
 Hrvatskoj, a drugo, ne
 znam ja ništa, nisam
 odavdje, pišem i volim
 i to je sve!*

MARKO LUKIĆ
 10. 3. 1959. - ...

*Ja čekam, ali neka,
 TKO ČEKA TAJ DOČEKA!*

A da ne čekam besposlen, napisao sam ovu zbirku.

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
 NAPREDAK

Prvo pitanje koje se postavlja piscu redaka o knjizi je da li pisati o knjizi kao subjektu odvojenom od njezina autora ili je ne odvajati pa pisati i o autoru. Pitanje je puno lakše ako autor više nije živ. Jer! I knjiga i autor imaju svoj život. Zajednički i svatko svoj. Autor ima dva života. Jedan dok je ovdje i onaj kada ode. Tada živi koliko njegovo djelo, bar, ovdje. Knjiga također ima svoj život. I to onaj u momentu kada se ukoriči i onaj drugi poslije. Ako je čitaju ili ne čitaju.

Vrijeme je otuđenosti i trke za osobnom korišću i probitkom. Nitko više nema vremena da saslušaju drugoga, a svi žele nekome ispričati svoj jad ili uspjeh. No slušatelj nema. Ni u obitelji ni među prijateljima. Svak je dostatno svojom mukom opterećen. Otuda odjednom toliko knjiga. Svi ih pišu. I vrijeme je ovo karakteristično po tomu da se nikada više nije pisalo, a manje čitalo. To je pogubno za bilo kakav boljitak jer bez duhovnoga napretka svaki drugi je jalov i vodi u sukobe i kataklizmu.

Autor knjige "Vjera u Boga i Tebe Goga" pjesnik Marko Lukić je živ, a njegova knjiga se tek rodila. Živjeće onoliko koliko je autor duha u to svoju knjigu uspio udahnuti.

Autor se, također, poslije teške prometne nezgode i sam rodio ponovno. On sada živi duhom. Imao ga je za sebe dostatno. S knjigom je to već pitanje. Velika jakost treba da se duh udahne u dva života odjedanput. Dobar je spoj ako autor svoj duh udahne u knjigu. Da ga ne pocijepa. Autor Marko Lukić pjesnik je to uspio. I knjiga i čovjek su mrtvi bez duha, a Marko je iznjedrio duh života i sebi i knjizi. I o sebi je sam napisao. Pa ću dalje pisati o knjizi kao da je bilo čija.

Od kada postoji pjesništvo postoji i pitanje što je to zapravo. I ima više i odgovora i mišljenja. U jednomu se svi slažu - da nije proza. Proza je određena iznad zakonitosti stvari da probudi duh uma više dimenzije i da je dorečeno nedorečeno istinito i apsurdno kao sam život. Da joj svak po nešto može dodati i nikada je opet ne uhvati u lance proze u kojoj je sve rečeno.

Prvi korak takvog kazivanja i prvo pitanje kako se osloboditi patetike. Prazne proze bez duha i istine gdje se vješto redaju riječi iz kojih se ni jedna krijesnica duha ne da iziskriti.

Pa da to riješimo. Kada svjedok na sudu priča o tomu kako je nekoga pregazio samovoz, ma koliko se on trudio da bude iskren, pun je patetike. A kada pak pregaženi priča o tomu slučaju, ma koliko se on trudio da svoju nesreću oboji patetikom, istina iz te priče izbija sama i patetika gubi smrad kojim usmrđi miris ruža u onoga koji o tuđem pjeva.

Marko Lukić nije patetičan, samo tužan. I njegova tuga nije obojena patetikom već melankolijom. A nečim mora biti. Rekao sam da ću ga isključiti iz pisanja, a ne mogu.

Pjesnički jezik nije običan. I pjesnikovo "ja" mora biti "mi". Zar vas pregažen pjesnik ne podsjeća na pregažen narod hrvatski koji unatoč tomu živi? A svi ga gaze i napadaju sa svih strana. Nizašto! Pa dobronamjeren čitatelj pjesnikovo "ja" može shvatiti kao metaforu koja znači "mi" ako hoće. Ako neće ne mora. No onda ne poznaje teoriju književnosti.

I pjesnikov odnos prema Bogu tko hoće može shvatiti kao metaforu. I tu je "ja" - "mi". Ništa mi nismo bolji od pjesnika iako Boga ne shvaćamo na način kako je pjesnik, onda smo mi ti pregaženi u invalidskim kolicima, samo nama nema pomoći.

Također, pjesnikov odnos naspram ženi, ma koliko pisao o svojoj, je odnos prema ženi uopće.

Biblijski! I tu nema ništa ni novo ni čudno. Samo to treba znati. I tako se ponašati prema ženi u mislima i u činima. No, taj odnos je obostran. Tu i žena ima svoje obveze. Biblijske! I tamo joj je zadaća točno određena. Tek kada ispuni svoju zadaću ima pravo na uzvišeni odnos pjesnikov naspram ženi.

Ova knjiga pjesama je knjiga misli, slika i ideja. Čitao sam je s nakanom da izdvojim ono što je dobro, što je uspjelo. Što ne znači da nema slabih stihova i misli koje bi trebalo izbaciti. I kada se biser vadi iz pijeska ne baca se sav pijesak da bi biser ostao na kraju nego se traže zrnca bisera i vade da pijesak ostane.

Ključna pjesma u knjizi je "Moja pjesma". Tu je "ja" vješto pretvoreno u "mi". Stare životne istine i mudroslovni upiti rečeni su kvalitetnim pjesničkim jezikom. Ne treba prešutjeti "Vjeru" i "Preživjeti smrt". I oni koji sve ovo znadu i čuli su to više puta, opet iz ove dvije pjesme mogu puno naučiti.

Zašto preporučam knjigu Marka Lukića? Pa zato što u teoriji koja prati pjesništvo, pored estetskog čimbenika, jednakopravno ako ne iznad, stoji etički. Onaj kada se sučelimo sa ulom kako se ponašati. Na čijoj biti strani. A pjesnik je ovaj čimbenik zadovoljio. I to je hvale vrijedno. Pa zašto!? Zato što u kompletnoj hrvatskoj pjesničkoj produkciji toga malo ima. Svi ganjaju i hvale lijepo ispjevano. I sve se topi u bari jednake ljepote, malo dosadne, malo promašene i patetične.

Knjigu Marka Lukića treba čitati dugo i pozorno. I što je dulje čitatelj bude čitao to će se manje kajati i manje žaliti vrijeme. I Napretkovoju podružnici Usora komplimenti i čestitke. Nakladnička djelatnost šamar je neprijateljima svih boja. Elegantan i učinkovit.

VJERA

Vjerovato sam u sto maraka na dan i imao strašan plan: - Kako osvojiti čitav svijet ili barem mali grad!
 No, baš tad postadoh žrtvom teške prometne nesreće ali,
 gle sreća: dobio sam puno, puno više od toga:
 ČISTU VJERU U BOGA I ŽIVOT
 VJEČNI, AMEN.

PREŽIVJETI SMRT

Bezpričuvno - pogled moj u Te je uprt.
 Jedva čekam preživjeti smrt i doći u rajске vrtove Tvoje -
 - oprostite Oče, to sanak moj je!
MOJA PJESMA
 Poezija nije samo rima, poezija je lijepa riječ, Tvoje djelo, poezija je kad ti baš sve štima, poezija je dušo Tvoje tijelo!
 Poezija, to je dobra glazba, il' pogled Tvoga oka snena, poezija može bit' i gozba, ako je za desert draga žena.
 U svakom slučaju poezija si Ti, bezbrižna, sretna, sasvim bez tuge, poezija, ljube, naši su svati sedamnaesti travnja osamdeset druge.

SAM

Da li je znao Tin kako je teško biti sam? Ne znam, ali znam da ja znam!
 PA TO JE STRAŠNO...
 MA NIJE, JOŠ JE STRAŠNIJE...

EMOCIJE

Iz oka mi suza tjera, jer ne mogu kao prije, biti čvrsta karaktera, kontrolirat emocije!
 Dok iz oka suza pada, apsolutno protiv volje, u srcu mi živa nada, uvjerenje - bit će bolje!
 Oprostite moji mili, bit' će opet kao prije, da bi mi vi sretni bili, pobijedit' ću emocije!

TIŠINA

Prečesto smo sami, tišina i ja, izgleda vani pada - čujem kapi kiše i glazbu tišine, koja rapsodija, tiho, tiše, pa najtiše!

JA MUMIJA

Oprostite zbog preveć patetike, al' bol, suze i znoj su mi stvarnost, ja mumija, pred očima slike, strava, užas i ljudska nemarnost. Tko još voli biti pjesnik tuge, al' moja mašta dokument je tmine, prekraćujući dane si preduge, evo pišem stihove istine. Oprostite mi vi, moje dame što vi niste tema mi stihova no u glavi ocrne misli same i filmovi košmarnih mi snova. Ni ljubavi sretne, ni nesretne, ni proljeće, ni voćke poslije kiše već teme tmurne i priče neke sjetne, tuga moja to stihove piše. Ja mumija od kada sam bio drugo ime za tugu postadoh. Pa iako sam tugom lice mio još optimist ja ipak ostadoh!

BOJA MRAKA

Ne osjećam dah proljeća, miris zraka, jer me prati uvijek jedno, scena ista -
 - BOJA MRAKA!

Evo gledam - žena mi se svlači naga, slika jaka, al' što vrijedi kad je opet scena ista -
 - BOJA MRAKA!

Eto čujem čak i hod laganog joj koraka, što da činim, opet ta, scena ista -
 - BOJA MRAKA!

Ležim budan, napet ćutim dodir njezinoga kraka, ne razumijem zašto opet, scena ista -
 - BOJA MRAKA!

POSUSTAJEM - GOSPODINE, OD TE BOJE MRAKA,
 ZATO MOLIM, IZVEDI ME IZ ZONE SUMRAKA!

USAID ZA USORU

Nakon izgradnje vodovoda i asfaltiranja puta Sivša - Ularice, nastavljena je djelatnost USAID-a u Usori. Ovaj put bila je to cesta u Žabljaku, a američki veleposlanik Richard Kauzlarich, oduševljen velikom nazočnošću djece, predložio je da vrpce presiječe jedna malena učenica iz Žabljaka.

Putevi budućnosti pušteni rukama najmlađih

SREDOVJEČNA USORA (XIII. - XV. STOLJEĆA)

PRIREĐUJE: Slobodan Mate KRAJINA
(Nastavak iz prošlog broja)

U sljedećem desetljeću koristi se više načina pisanja naziva Usora, uglavnom geramaniziranih, kao Wosora, Wassora, te Wozora, da bi od 1236. godine gotovo uvijek korišteno isključivo Usora.

Ta sredovječna oblast Usora obuhvaćala je daleko veći prostor od samog sliva rijeke Usore. Tako profesor Filip Lukas navodi u Napretkovoju "Povijesti Bosne i Hercegovine" slijedeće:

"Usora se pak prostirala s obiju strana Donje i Srednje Bosne, njezina lijevog pritoka Usore i savskog desnog pritoka Ukrine, pa Donje Spreče i Save. U toj oblasti nalazili su se današnji gradovi: Bosanski Brod, Derventa, Doboj, Maglaj, Tešanj, Žepče, Gradačac i Brčko".

Tadašnja oblast Usore je uglavnom bila posebno vojvodstvo ili kneževina u sastavu sredovječne države Bosne, a jedno kratko vrijeme dobila je i status posebne banovine, kada je obuhvaćala sve navedene predjele i cijelu sjeveroistočnu Bosnu, čak do Drine, no to je bio tek jedan mali čin tadašnje visoke politike moćnijih država.

II. KNEZOVI, BANOVI I VOJVODE USORSKI

Iako je oblast Usore kao i Soli dobio bosanski ban Kulin krajem 12. stoljeća od ugarskog kralja Bele poslije njegove smrti, a za vladavine slabog mu nasljednika sina Stjepana, te oblasti darova ugarsko-hrvatski kralj Andrija 1225. godine kaločkom nadbiskupu uz obvezu ovog da povede križarsku vojnu protiv hereze koja je uzela maha u Bosni. Kraljevu darovnicu potvrdi i papa Honorije III. 15. svibnja iste godine, uz blagoslov rečenoj vojnoj.

Ipak, protiv heretika nije poduzet pohod, a oni su se toliko osnažili da su čak svrgli s prijestolja slaboga bana Stjepana, koji je bio blizak sa kaločkim katoličkim biskupom. Ban Stjepan se s sinom Sebislavom povlači u Usoru, koju mu ovaj velikodušno u nevolji prepusti, uz odobrenje kralja Andrije, negdje oko 1232. godine. U isto vrijeme papa podlaže i bosansku biskupiju kaločkoj nadbiskupiji u Ugarskoj, ne bi li na taj način formirao još jači štit protiv sve jače hereze u Bosni.

Negdje nakon 1233. godine i novi bosanski ban Ninoslav obdari crkvu "prostranim posjedom u Usori", koja, čini se, u to vrijeme ima izvjesnu dvojnost vlasti.

Da bi to nadvladali, Ugri 1236. godine imenovaše Sebislava knezom Usore, pod zaštitom pape Grgura IX., kao sad već jedinog preostalog bosanskog velikaša odatog katoličkoj vjeri. On je bio gorljivi protivnik hereze, a time i preobraćenog novog bosanskog bana Mateja Ninoslava, pretendirajući tako na bansko prijestolje svoga oca Stjepana i još slavnijeg djeda, glasovitog bana Kulina.

U to ime značajnu potporu katoličkog Zapada, a papa mu piše 8. kolovoza 1236. godine, obraćajući mu se kao "dragom sinu plemenitom mužu Sebislavu, knezu usorskom, sinu pokojnog Stjepana bana bosanskoga", da njega i njegove zemlje prima pod svoju zaštitu, nazvavši ga "ljljanom među trnjem", misleći na ostale heretizirane bosanske velikaše.

Trvenja između bana bosanskog Mateja Ninoslava, koji je uz heretike i kneza usorskog Sebislava, uz kojega su Ugri i hrvatski vojvoda Koloman, traju čitavu deceniju, pri čemu je dobrano stradala cijela bosanska biskupija. Stoga

20. srpnja 1244. godine ugarski kralj Bela IV. izdade bosanskom biskupu Ponsi povelju kojom mu potvrđuje ranije poklone u Usori, omeđene rijekama Modričom, Savom, Bosnom i Tolisom.

Godine 1247. Bela osniva novu banovinu Mačvu, dodijelivši je svom zetu, ruskom knezu Rastislavu Mihailoviću, a u čiji okvir ulazi i oblast Usore, tako da poništava ranije poklone biskupu Ponsi. Negdje 50-tih godina 13. stoljeća kralj Bela pokori Bosnu, razdijelivši je na više banovina, a jedna od njih je i usorska, koja je obuhvaćala tada cijelu sjeveroistočnu Bosnu, sve do Drine. Godine 1263. po smrti zeta Rastislava, Bela od usorske i mačvanske banovine stvori posebnu vojvodinu ili hercegovinu, požeško-vukovarsku župu i povjeri je kćerci, udovici Ani. Ona se u nekim izvorima pominje i kao bosansko-mačvanska vojvotkinja, kao što je to slučaj u jednom pismu pape Urbana IV. iz 1264. godine. Vojvotkinju Anu nasljeđuje sin Bela "vojvoda od Mačve i Usore", koji pogibe krajem 1272. godine od ruke Henrika Gizingovca, sljedećeg bana Usore i Soli, koji naredne godine postade i banom cijele Slavonije i bit će čovjek od najvećeg utjecaja u tom dijelu ugarske kraljevine u narednim godinama.

To stanje se održalo dosta dugo i za vladavine u Bosni bana Prijezde I. i sina mu Stjepana Kotromana, da bi, netom potom, gospodarom Bosne postao hrvatski ban Pavao Šubić, postavivši mlađeg brata Mladena da upravlja bosanskom banovinom.

Naslijedivši Pavla Šubića, kao i ogromne probleme nastale njegovom smrću u Hrvatskoj, ban Mladen prepušta bansku čast u Bosni Stjepanu II. Kotromaniću, sinu Stjepana Kotromana. Stjepan II. se pokazao kao veoma sposoban i nedugo potom on slovi kao "gospodar svim bosanskim zemljama i Soli, i Usori, i Donjim Krajima, i Humske zemlji". Godine 1322. ban Stjepan II. Kotromanić dariva knezu Vukosavu, sinu ključnog kneza Hrvatina župe Banicu i Vrbanju, a na toj ispravi je pored ostalih velikaša i "ot Usore vojvoda Vojko z bratijom i Branoš Čeprić z bratijom".

Riječ je o usorskom vojvodi Vojku iz roda Biloševića. Kada se naredne, 1323. godine ženio ban Stjepan II., a po djevojku išao Grgur Stipanić-

Hrvatinić, sa plemstvom, on za to bijaše nagrađen sa pet sela, a među njima je bila i Čečava u Usori. Grgurov brat Vukosav je već posjedovao Kalošević na Usori, tako da sinovi velikog kneza Donji krajeva Hrvatina, tim poklonima u Usori dobivaju poseban tretman kod bana Stjepana II. Kotromanića, koga Dubrovčani 1324. godine oslovljavaju sa "excellens vir dominus Stephanus dux Usora, Bosnie et de la Sole et oliorum plurinum locorum", a 1326. godine "principem Bossnie, Usore, Sole et oliorum plurimarum locorum".

Dakle, Stjepan Kotromanić je upravljao uglavnom Bosnom od Save i Drine, a Dubrovčani ga naročito cijene, jer i prema jugu zavodi red i vlast, tako da u borbama sa dalmatinskim knezovima Nelipićima zauzima oblast Krajinu sa Makarskom, "od ušća Cetine do Neretve" i postaje im prvim susjedom. Potom ban zauzima i zaleđe pomenute Krajine, Imotski (Imota), pa Duvno i Hlivno s gradom Bisticom, te župu Dlamoč (Glamoč). Krajinu sa Imotskim pridružio je Humu, a od Duvna, Hlivna i Dlamoča stvorio je posebnu oblast koja se u bosanskim dokumentima zove "Zapadne strane" ili "Završje".

U jednoj povelji iz 1332. godine pominju se vlastela od Završja, a među njima Gojislav Vojsilović i Branoš Čeprić, a kako je prvi vjerojatno Gojak, sin usorskog vojvode Vojka, to može značiti da se Završjem zvalo područje koje se protezalo sve od mora do Usore, u zapadnom dijelu Bosne.

Kako bilo, u svakom slučaju, s banom Stjepanom II. Kotromanićem Bosna je tada izašla na more, u tom dijelu Krajine, s Makarskom, a kada je, 15. veljače 1333. godine on izdao Dubrovčanima darovnicu za Stonski rat i Prevlaku, naslovljava se samo ko "ban Bosni, Usori i Soli", što svakako govori koje su najvažnije njegove oblasti, vjerojatno Usora, zbog svoje posavske ravnice, a Soli zbog glasovitog saliniteta. Te, 1333. godine pominje se u Usori vlastelin Tvrtko Ivahnić, sin trebotičkog župana Ihvana. Usorski kraj se pominje i 1339. godine kada ga je posjetio generalni poglavar franjevačkog reda, Francuz fra Geraldo Odonis (Eudes), koji je dolazio u obilazak provincije Bosne.

HALO!
Ovdje Hrvatski radio
Radiopostaja Usora
ISPUNJAVAMO SVE VAŠE ŽELJE,
I POTREBE ZA MEDIJSKIM
PREDSTAVLJANJEM
tel/fax(+387-87/72) 89 31 46 - 89 90 55
e-mail: radio-us@hic.hr
Omanjska bb 74230 Usora

RADIO POSTAJA USORA
96.8
FM STEREO

ISKORISTITE MOĆ NAŠIH VALOVA

USORA
List za kulturu, društvena pitanja i politiku

NAKLADNIK:
HKD NAPREDAK-USORA

GLAVNI UREDNIK: SLOBODAN MATE KRAJINA
TEHNIČKI UREDNIK: MIROSLAV BRATIĆ- USORSKI
UREDNIŠTVO: MAGDALENA MARTINOVIĆ,
ANTO KOVAČEVIĆ,
FRA MLADEN JOZIĆ, MARKO BAŠTIJANOVIĆ,
LEKTOR: RUŽICA IVIĆ,

štampa speedmaster
rebro
SCREEN scanner osvjetljivac
HEIDELBERG
OFFSET
B2x78cm
2012/2014

osvjetljavanje
do B2 formata
s mogućnošću max.
formata 50x100cm

PrintCom

HB
D.O.O. "BRISTOL"
TUZLA

MARIĆ
Živinice 075/ 774-065
Tuzla 075/ 251-347

HRVATSKI DOM
"GRADOVRH" d.o.o.

Gospodarska BANKA Sarajevo

Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 387 71 207-023, 207-022
Fax: 387 71 444-605

Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 387 71 203-910
Fax.: 387 71 442-959

hotel tuzla

MIS

DRUŠTVO SA OGRANČENOM ODGOVORNOSTI, s.d.o.o.
Tuzla, Rudarska b. 72
Telefon: ++387 75 215-502. Fax: ++387 75 281-510
KOMPANIJA ZA PROIZVODNJU,
PROMET I USLUGE

PLIVA
PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO

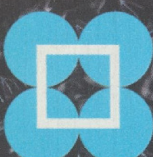
**ZA SRCE
VAŠEG
AUTOMOBILA**

**INA
delta**

bosna
OSIGURANJE d.d.
DD SARAJEVO
FILIJALA TUZLA
75000 TUZLA, Albina Herljevića br. 8
Telefon: 075 283-248, Fax: 075 282-533

DAMM

D.O.O. PODUZEĆE ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU I USLUGE TUZLA

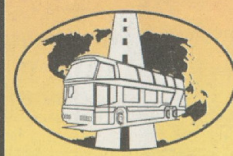

*ključ
uspjeha*

tuzlanska banka d.d.

T U Z L A
Salineatrans

Vrši usluge prijevoza putnika
Telefoni: Tuzla 239-438; 239-350
Zagreb 01-615-6911;
615-6906.

**Tuzla
PEPEX** d.o.o.

Telefoni: 075 222-973 i 252-435